

Social och socioekonomisk hållbarhetsanalys vid Bolidenområdet

Analys och beskrivning av sociala och socioekonomiska förhållanden i lokalsamhällen som påverkas av Bolidenområdet och verksamhetens påverkan på dessa i Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå kommun

BOLIDENOMRÅDET

BOLIDEN

Titel
Social och socioekonomisk
hållbarhetsanalys vid Bolidenområdet

Version
Slutversion

Datum
May 23, 2025

Social och socioekonomisk hållbarhetsanalys vid Bolidenområdet

2025-05-23

Upprättad av:
Uppdragsansvarig: Kadri Koppel
Rapportförfattare: Linda Höglbacka och Kadri Koppel
Kvalitetsgranskare: Elin Mattsson

Hifab AB
Organisationsnummer: 556125-7881

www.hifab.se

Beställare: Boliden Mineral AB
Marcus Sundin
Emma Gustavsson

Sammanfattning

Hifab har på uppdrag av Boliden Mineral AB (i rapporten kallat Boliden/bolaget) utfört en social och socioekonomisk hållbarhetsanalys gällande bolagets siter i Bolidenområdet. Bolidenområdet innefattar siterna Kristineberg i Lycksele kommun, Maurliden i Norsjö kommun. Renström, Kankberg och Anrikningsverket i Skellefteå kommun. Ingen av Bolidenområdets siter är belägen i Malå kommun, Malå kommun berörs av Bolidenområdets verksamhet genom den höga andelen anställda hos Bolidenområdet och i synnerhet Kristinebergsgruvan, som är bosatta i Malå kommun.

Studien undersöker de sociala och socioekonomiska förhållandena i Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå kommun samt hur Bolidenområdets verksamhet påverkar dessa förhållanden. Den undersöker också fyra indikatorer gällande uppfattning av bolaget, information och dialog, människors oro samt vilken acceptans som finns i lokalsamhällen för gruvverksamheten.

Indikatorerna och studien är viktiga för att bidra och lyckas med Bolidens arbete och vision- med ständiga förbättringar- och vara en respekterad aktör som mår om samhället.

Studien har utförts genom enkätundersökning, intervjuer, platsbesök samt faktainsamling i enlighet med den modell som Boliden tagit fram för social och socioekonomisk hållbarhetsanalys (2023). Rapporten utgör också en uppdatering av tidigare genomförd socioekonomisk studie (2016) för Bolidenområdet.

Resultaten visar att Bolidenområdet har en bred och viktig betydelse för regionens livskraft, särskilt i de mindre inlandskommunerna Malå och Norsjö. Verksamheten skapar ca 700 direkta arbetstillfällen och en multiplikatoreffekt på 2,5–4,1. Det innebär att utifrån beräkningen bidrar Bolidenområdet med totalt 3 560 arbeten i regionen. Detta bidrar till låg arbetslöshet och ekonomisk stabilitet. Exempelvis är en arbetares bostadsort viktig för en kommuns skatteintäkter – i Malå kommun utgör de Bolidenanställdas inkomstskatt hela 8,1 procent av kommunens totala intäkter.

Studien visar även en mycket hög lokal acceptans för verksamheten. 92 procent av respondenterna anser att det är acceptabelt att Boliden AB verkar i kommunen. Trots detta uppger 42 procent oro för miljöpåverkan och 29 procent för hälsorisker, dock uppfattas bolaget som en aktör som tar ansvar för säkerhet och miljö.

Verksamheten bedöms ha övervägande positiv påverkan på näringsliv, arbetsmarknad, utbildning och lokal service. Samtidigt har gruvverksamhetens påverkan på demografi, bostadsmarknad och service förändrats över tid. Tidigare positiv befolkningstrend har vänt på grund av urbanisering, men Bolidenområdet bidrar till att minska utflyttning från mindre orter. Slutsatsen är att Bolidenområdet har en stark, men varierad påverkan i de fyra kommunerna. Verksamheten utgör en stabiliserande faktor i lokalsamhällena som annars riskerar att försvagas, samtidigt som utmaningar inom miljö, samebyars rättigheter och informationsdialog kräver fortsatt arbete.

Sammantaget bidrar Bolidenområdet till regionens livskraft genom arbetstillfällen, innovation, skatteintäkter och lokalt engagemang – men med ett ansvar att balansera olika samhällsintressen långsiktigt. Rapporten utgör ett kunskapsunderlag för fortsatt dialog och utvecklingsarbete med lokalsamhällena.

Innehåll

Sammanfattning.....	3
1 Inledning.....	6
1.1 Om Boliden Mineral AB.....	6
1.2 Samhällets behov av metaller.....	8
1.3 Social hållbarhet och socioekonomi	10
1.4 Syfte.....	11
1.5 Tidigare genomförda studier.....	11
2 Metod	11
2.1 Informationsinsamling.....	12
2.1.1 Enkätundersökning.....	12
2.1.2 Intervjuer	14
2.1.3 Platsbesök.....	14
2.1.4 Statistik och fakta	14
2.2 Ämnesområden.....	15
2.3 Indikatorer	15
2.4 Avgränsning.....	16
3 Bakgrund.....	17
3.1 Bolidens verksamhet i Bolidenområdet	17
3.1.1 Anrikningsverket Boliden.....	18
3.1.2 Gruvområdet Kristineberg.....	18
3.1.3 Gruvområdet Renström	19
3.1.4 Gruvområdet Kankberg.....	20
3.1.5 Gruvområdet Maurliden	21
3.2 Bostadsorter i närheten till Bolidenområdet	22
4 Samhällets förutsättningar och gruvans påverkan	22
4.1 Lokalsamhällets livskraft	22
4.1.1 Demografi.....	23

4.1.2	Näringsliv och arbetsmarknad.....	28
4.1.3	Gruvan och arbetstillfällen	34
4.1.4	Utbildning	43
4.1.5	Bostadsmarknad	45
4.1.6	Serviceutbud	49
4.1.7	Föreningsliv och bolagets samhällsengagemang.....	50
4.1.8	Turism.....	53
4.2	Mänskliga rättigheter och ursprungsbefolkning.....	55
4.2.1	Närboende	55
4.2.2	Säkerhet.....	59
4.2.3	Rekreation och friluftsliv	59
4.2.4	Hälsa	61
4.2.5	Rennäring.....	66
4.3	Kulturarv och identitet.....	71
5	Sammanfattande konsekvensbedömning.....	79
6	Indikatorer.....	84
6.1	Indikator 1: Uppfattning av bolaget Boliden.....	84
6.2	Indikator 2: Information och dialog.....	86
6.3	Indikator 3: Oro för miljö- och hälsopåverkan, samt faror och risker	87
6.4	Indikator 4: Acceptans av gruvan/gruvområdet.....	90
7	Sammanfattande diskussion.....	91
8	Förbättringspotential.....	93
9	Uppföljning	94
9.1	Uppföljning av studien.....	94
9.2	Återkoppling till deltagare.....	95
10	Referenser.....	97
	Bilaga 1 – Enkät Bolidenområdet.....	103

1 Inledning

Föreliggande rapport är en social och socioekonomisk hållbarhetsanalys gällande Boliden Mineral AB:s (i studien kallat Boliden/bolaget) verksamhet inom Bolidenområdet i Västerbottens län. Studien är en del av Bolidens kontinuerliga hållbarhetsarbete samt en del i arbetet att bygga en kunskapsbas för de lokala sociala och socioekonomiska förhållanden i de orter och kommuner där bolaget är verksamt.

På många av de platser som Boliden verkar är bolaget en mycket betydelsefull arbetsgivare och viktig aktör för samhället, men lika viktigt är samhället för Boliden. Ett attraktivt samhälle där det finns såväl arbete som fritid, skola, vård och omsorg är en förutsättning för att på lång sikt kunna behålla och rekrytera medarbetare. För att Boliden ska kunna bidra till en positiv utveckling är det viktigt med kunskap om lokalsamhällena samt hur de, utifrån olika perspektiv, påverkas av gruvverksamheten. Studien är en uppdatering och komplettering av tidigare genomförd socioekonomisk studie för Bolidenområdet genomförd 2016 (Hifab AB, 2016).

Denna studie undersöker de sociala och socioekonomiska förhållandena inom Bolidenområdet, som innefattar anrikningsverket i Boliden samt de fyra gruvorna Kristineberg, Renström, Kankberg och Maurliden (i studien kallat Bolidenområdet). Studien undersöker hur Bolidenområdet påverkar de lokala förhållanden, hur närboende, sakägare och lokala aktörer upplever gruvverksamheten och bolaget. I studien ingår de berörda kommunerna som är Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå.

1.1 Om Boliden Mineral AB

Gruvbolaget Boliden grundades på 1920-talet efter ett malmfynd vid Fågelmýran strax utanför Skellefteå i Västerbotten 1924. Bolaget startades upp och växte fram i orten Boliden, som byggdes upp i samband med gruvverksamheten. Idag är Boliden ett aktiebolag noterat på Nasdaq Stockholm och driver gruvor och smältverk i Sverige, Finland, Norge och på Irland. Huvudkontoret finns i Stockholm och totalt har koncernen ca 6 000 medarbetare och en årlig omsättning på över 85 miljarder kr (Boliden, u.å.-a)

Figur 1: Karta över Bolidens verksamhet. Bolidenområdet, en av bolagets gruvenheter är markerad i orange (Boliden).

Av Bolidens sju aktiva gruvor/gruvområden ligger fyra i Sverige, ett i Finland, ett på Irland och ett i Portugal. Av smältverken ligger två i Sverige, två i Finland och ett i Norge, se Figur 1. Utöver befintliga gruvor och smältverk ansvarar Boliden för ett 30-tal nedlagda gruvområden samt för tio sandmagasin, varav nio är belägna vid befintliga och nedlagda gruvområden och ett återfinns vid smältverket Harjavalta.

Bolidens vision och värderingar beskriver att bolagets arbete ska kännetecknas av omsorg om människa, miljö och samhälle och att bolaget strävar efter att vara en aktiv aktör som har en positiv inverkan i de samhällen som bolaget är verksamt i. Ett välmående närsamhälle är grundläggande för verksamhetens långsiktiga framgång.

På många av de platser som Boliden verkar är bolaget en mycket betydelsefull arbetsgivare och Boliden strävar efter att bidra till både ekonomisk och social utveckling i dessa samhällen. Boliden vill också arbeta för att ständigt lära och bli bättre. Den sociala och socioekonomiska hållbarhetsanalysen ger förutsättningar för bolaget att bli mer träffsäkert i sitt arbete med att uppfylla visionen och värderingarna samt att bidra till en hållbar social och ekonomisk utveckling (Boliden, u.å.-b).

Syfte

Att tillhandahålla metaller som är nödvändiga för att förbättra samhället för kommande generationer

Vision

Att vara den mest klimatvänliga och respekterade metalleverantören i världen

Värderingar

Omsorg: Vi litar på människor. Vi bryr oss om, och är måna om både vår egen och andras säkerhet. Vi bryr oss om miljön och klimatförändringarna. Vi bryr oss om vår verksamhet, våra intressenter och samhället.

Mod: Vi har modet att utmana våra arbetssätt genom att ständigt lära och på så vis bli bättre. Vi har modet att ta initiativ, fatta beslut och agera. Vi har modet att stå upp för det som är rätt och att flagga om något är fel

Ansvar: Vi är pålitliga, levererar det vi lovat och tar ansvar för våra handlingar. Vi är ansvariga för att vara ambassadörer för Boliden. Vi är ansvariga för att utveckla Boliden genom ständiga förbättringar och innovationer

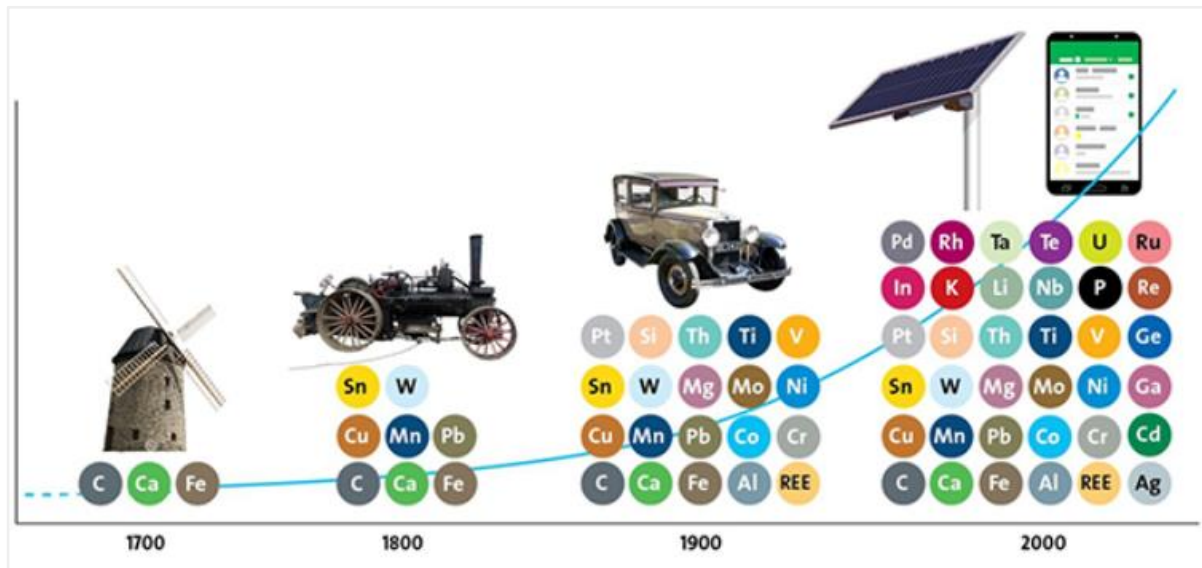
1.2 Samhällets behov av metaller

Tillgång till metaller och mineral är en förutsättning för det moderna samhället. Det mesta vi omger oss av- mobiler, datorer, fordon, vitvaror, fönsterrutor med mera, består av metaller som koppar, järn och aluminium i olika former. Metaller är också helt nödvändiga för samhällsutvecklingen. Modern teknik som exempelvis elbilar, solpaneler och mobiltelefoner kan innehålla upp emot ett 50-tal olika metaller. Vindkraftverk, batterier och andra klimateffektiva lösningar som krävs för den gröna omställningen behöver dessutom metaller och mineral som vi inte brutit tidigare (Sveriges geologiska undersökning [SGU], 2024)

En stor styrka med metaller är att de är grundämnen och kan återvinnas utan att förstöras, vilket gör dem till bra kretsloppsmaterial. Endast återvinning täcker dock inte dagens och framtidens behov. En växande befolkning och nya tekniska lösningar för klimatet kräver mer metaller och mineral i det cirkulära flödet.

Sverige är en av Europas främsta gruvnationer och står för 93 procent av all järnmalmproduktion och är också en stor producent av bas- och ädelmetaller. Tillsammans med stål- och metallverken utgör gruvnäringen en stor del av den svenska exportindustrin. Gruvnäringen är också Sveriges äldsta industriella verksamhet med anor ända från 1200-talet. I början av 1900-talet hade Sverige omkring 250 gruvor. Idag har antalet minskat till 12 aktiva metallgruvor samtidigt som den totala produktionen har mer än fördubblats (Svemin, 2025), (SGU, 2024).

Figur 2: Illustration över hur behovet av metaller ökat över tid (SGU).

Trots att Sverige är en stark gruvnation sker endast omkring tre procent av den globala metallproduktionen inom EU, samtidigt som EU konsumerar ungefär en tredjedel av de metaller som produceras globalt. Vi använder således mer metaller än vad vi producerar och ett flertal viktiga metaller produceras varken i Sverige eller i Europa. Exempelvis är produktionen av sällsynta jordartsmetaller koncentrerad till få länder och Kina uppskattas stå för ca 86 procent av världsproduktionen (SGU, 2024).

Detta är ett problem eftersom enskilda länders dominans på råvaru- och mineralområdet, tillsammans med restriktiva handelsåtgärder, kan leda till att tillgången på viktiga metaller försvåras. Vidare finns ett etiskt perspektiv kring att vi använder mer metaller än vad vi producerar då vi därmed lämnar över gruvbrytning och dess konsekvenser för människor och miljö till andra länder att hantera (Svemin, 2025).

1.3 Social hållbarhet och socioekonomi

Begreppet hållbarhet brukar delas in i de tre dimensionerna ekologisk, social och ekonomisk. Alla tre dimensioner behöver beaktas om ett samhälle ska vara hållbart. Social hållbarhet handlar om människor och människors livsbetingelser som till exempel hälsa, trygghet, utbildning, jämlikhet och rättvisa, samt möjligheterna att påverka detta. De mänskliga rättigheterna är grundläggande för social hållbarhet och ett flertal av FN:s globala mål handlar om social hållbarhet och visar på vad begreppet innefattar, se Figur 3.

Figur 3: FN:s globala mål. Mål 1-6 samt 8, 10, 11 och 16 har tydlig koppling till social hållbarhet (UNDP, 2025). Mål 1-6 samt 8, 10, 11 och 16 har tydlig koppling till social hållbarhet (UNDP, u.å.).

Målen är framtagna för att säkerställa en hållbar utveckling, både globalt och lokalt, och det finns en social dimension i alla mål även om vissa, som till exempel Ingen fattigdom (1) och God hälsa och välbefinnande (3), är mycket tydligt kopplade till social hållbarhet.

Vad som menas med social hållbarhet behöver konkretiseras för varje kontext eller specifikt projekt och vilka sociala aspekter som ska beaktas och analyseras behöver anpassas till det aktuella projektets eller verksamhetens förutsättningar. När det gäller gruvverksamhet är påverkan på aspekter som människors vardagsliv, arbets- och bostadssituation, hälsa, välmående, rättigheter till mark och markanvändning, kultur, lokalsamhälle, omgivning samt rädslor och förhoppningar relevanta att undersöka.

När det gäller socioekonomi saknas det en definition som entydigt förklarar begreppet, men det syftar generellt till att förklara sambandet mellan sociala beteenden och ekonomi. Ofta används begreppet socioekonomi för att beskriva en befolknings eller grups välbefinnande, livsvillkor eller hälsotillstånd. De socioekonomiska parametrar som då undersöks är vanligtvis yrke, inkomst och utbildning (Statistiska centralbyrån [SCB], 2024).

Folkhälsomyndigheten beskriver ett socialt hållbart samhälle som:

”Ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Social hållbarhet är av avgörande betydelse för det demokratiska samhället och är helt nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Ett socialt hållbart samhälle tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget (*resilient*)”. (Folkhälsomyndigheten, 2022)

1.4 Syfte

Syftet med studien är att beskriva de sociala och socioekonomiska förhållandena i respektive kommun som berörs av Bolidenområdet samt analysera hur bolagets verksamheter påverkar dessa förhållanden.

- Undersöka hur närboende, sakägare och lokala aktörer uppfattar att de påverkas av gruvverksamheten samt hur de uppfattar Boliden som bolag och dialogen med bolaget.
- Involvera närboende, sakägare och lokala aktörer i kunskapsbyggandet och stärka dialogen med dessa intressenter.
- Studiens resultat ska kunna utgöra informationsunderlag vid uppföljningar och utvärderingar av hur verksamheten efterlever och uppfyller olika mål, krav och standarder inom hållbarhetsområdet.

1.5 Tidigare genomförda studier

Boliden har tidigare utfört en socioekonomisk studie för bolagets verksamhet i Bolidenområdet 2016, som följde en annan metodik än vad denna studie utgår ifrån (Hifab AB, 2016).

2 Metod

Denna sociala och socioekonomiska hållbarhetsanalys har genomförts i enlighet med den modellen för sociala och socioekonomiska hållbarhetsanalyser som Boliden har tagit fram i samarbete med Hifab AB och som är en del av Bolidens ledningssystem (Hifab AB, 2023). Genom att använda modellen, utgår analyserna från samma metod i syfte att möjliggöra jämförelser över tid mellan gruvorter. Fyra följande metoder används vid information och datainsamling:

- Enkätundersökning
- Intervjuer
- Platsbesök

- Statistik- och faktainsamling

De fyra olika metoderna kompletterar varandra då kvantitativ information har samlats in med hjälp av enkäter och statistik, medan kvalitativ information har samlats in via intervjuer, platsbesök och faktainsamling.

2.1 Informationsinsamling

Följande kapitel beskriver genomförandet av informationsinsamlingen (enkätundersökning, intervjuer, platsbesök och statistik- och faktainsamling).

Det ska beaktas att information som samlas in via enkät och intervjuer är subjektiva fakta. Det är människors uppfattning och upplevelser av något vid ett givet tillfälle, och således är den föränderlig och påverkas av flera olika faktorer. Exempelvis faktorer som känslor, omvärlds händelser och nyheter som sker i samhället eller lokalt vid det aktuella tillfället, som påverkar svaren.

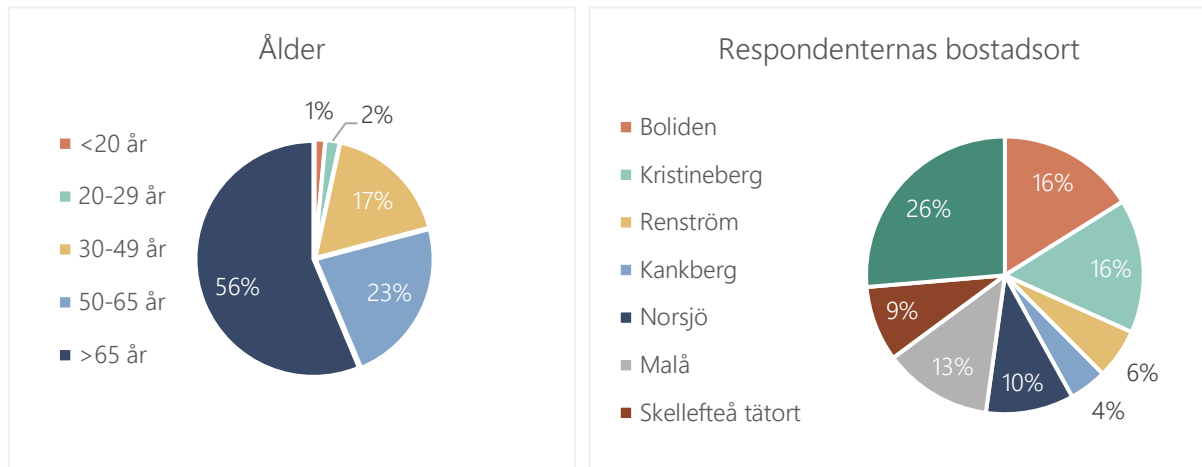
För sociala och socioekonomiska studier handlar det om att förstå människor uppfattningar och upplevelser och således är den valda informationsinsamlingen relevant för denna studie.

2.1.1 Enkätundersökning

En enkät med ca 30 frågor skickades ut via post till 724 hushåll till samhällen som berörs av Bolidens verksamhet i Bolidenområdet – Boliden och Bjurliden (144 st., slumpvist utvalda hushåll), Kankberg och Renström och byarna i omnejd (182 st., alla hushåll), Kristineberg och byarna inom 10 km radie från Kristinebergsgruvan (201 st., alla hushåll). Enkäten skickades även till vart tionde slumpvis utvalt hushåll i Malå och Norsjö centralort samt i Bjurträsk (197 st.). Ett vykort med QR kod till enkäten skickades även till 300 slumpvist utvalda hushåll i Skellefteå centrum. Totalt skickades enkäten till 1024 hushåll.

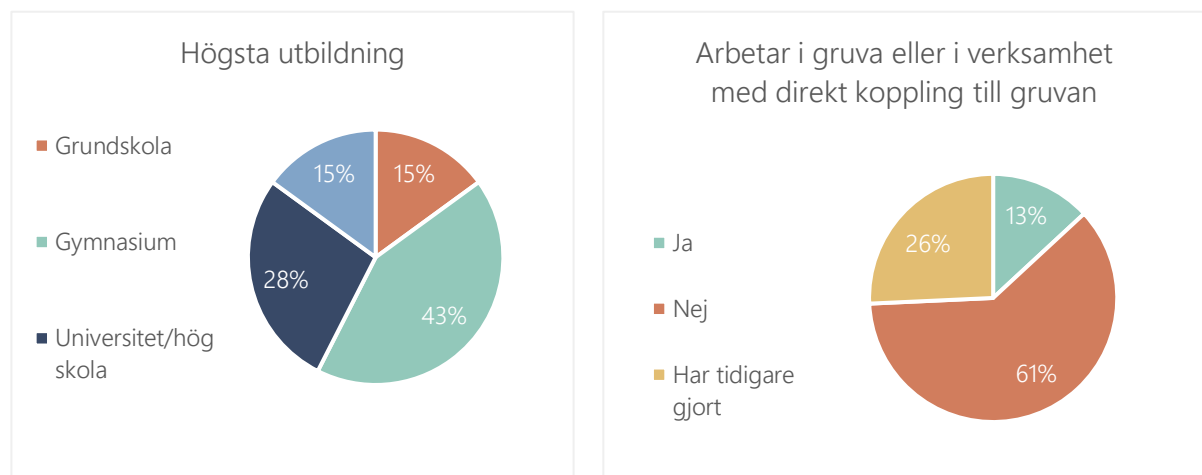
Enkäten skickades ut i januari 2025 och svarstiden var drygt tre veckor. Till enkäten medföljde ett svarskuvert, i syfte att enkäten kunde återsändas med svarspost utan kostnad för respondenten. Möjlighet fanns även att besvara enkäten digitalt, då det i foljbrevet fanns en QR-kod med länk till enkäten. Enkät och foljbrev återfinns i Bilaga 1.

Totalt inkom 213 svar på utskicket, varav 141 via post och 72 digitalt. Det innebär en svarsfrekvens på 19,8 procent. Siffran är inte hög, men ungefär vad som kan förväntas i denna typ av studier och i motsvarighet med svarsfrekvensen i den liknande studien som genomförts för gruvverksamheten vid Aitik, sommaren 2023 där svarsfrekvensen var 16,8 procent.

Figur 4: Sammanställning från enkätundersökning. Enkätrespondenternas ålder och bostadsort.

Av enkätrespondenterna är 51 procent män och 49 procent kvinnor. Majoriteten är över 50 år, det är få som är under 30 år (tre procent) som har besvarat enkäten. Alla orter där Bolidenområdets verksamheter är belägna är representerade bland respondenternas bostadsort. Det populäraste svarsalternativet "Annat" utgörs av byarna belägna mellan Boliden och Kristineberg, se Figur 4.

Figur 5: Sammanställning från enkätundersökning. Enkätrespondenternas utbildning och förhållande till gruvverksamhet.

Av respondenterna är det 71 procent som har universitets- eller annan eftergymnasial utbildning och 39 procent som arbetar eller har arbetat inom gruvor/verksamhet direkt kopplad till gruvor, se Figur 5. Det ska således beaktas att enkätrespondenterna är äldre och välutbildade i jämförelse med Västerbottens läns befolkning som helhet.

Diagrammen som presenteras i studien sammanfattar enkätrespondenternas svar. Målgruppen av enkätundersökningen har varit närboende till Bolidenområdet. Eftersom målgruppen – närboende till gruvverksamheten – inte är representativ för alla invånare i de fyra berörda kommunerna Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå, bör resultaten tolkas med viss försiktighet. Med det sagt är det just reflektioner

från närboende som är särskilt viktiga för Boliden att samla in, för att öka kunskapen om och förståelsen för hur lokalsamhällena påverkas av verksamheten i Bolidenområdet.

2.1.2 Intervjuer

Intervjuer har genomförts med åtta olika lokala aktörer med syftet att samla in olika perspektiv på hur bolaget påverkar olika delar av samhället. Ambitionen har varit att få en bred representation bland de intervjuade.

Intervjuerna genomfördes via Teams, telefon eller på plats. Under intervjuerna ställdes ett antal förutbestämda frågor, men det fanns också utrymme för de intervjuade att styra samtalet och dela med sig av information de själva ansåg vara relevant.

Följande aktörer har intervjuats:

- Kristinebergs fritid ekonomisk förening
- Bolidens förening för idrott (BFFI)
- Bolidens skidklubb
- Fiskevårdsområdet Övre Klintforsån (FVO)
- Jama Mining AB
- Bergteamet AB
- Master Drilling Europe AB
- Renfors Åkeri AB

En intervjuförfrågan skickades även till Malå sameby, Mausjaure sameby, Skellefteå kommuns näringslivsenhet och Bjurvattnets jaktlag och bolaget Bennys Gräv. Malå sameby samt Bennys Gräv AB tackade nej till att medverka i studien. Mausjaure sameby, Skellefteå kommun och Bjurvattnets jaktlag svarade inte på intervjuförfrågan.

2.1.3 Platsbesök

Ett platsbesök vid Bolidenområdet genomfördes 25–26 februari 2025. Syftet med platsbesöket var att besöka gruvområdet tillhörande verksamheten inom Bolidenområdet, samhällen Kristineberg och Boliden som har utvecklats i samband med gruvetablering, samt uppleva transportsträckan från Kristinebergsgruvan till Anriktningsverket i Boliden.

I samband med platsbesöket deltog rapportförfattarna vid närboendemötet vid Anriktningsverket som genomfördes på Bergrum den 25 februari 2025. Vid närboendemötet deltog representanter för Boliden samt 28 besökare, främst boende från Boliden och omnejd. Under platsbesöket genomfördes ett antal intervjuer samt spontana samtal med deltagare vid samrådsmötet på biblioteket i Boliden samhället och på hotellet i Skellefteå.

2.1.4 Statistik och fakta

Statistik har samlats in för de fyra kommuner som berörs av verksamheten i Bolidenområdet – Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå – med fokus på socioekonomiska aspekter såsom demografi, arbete, utbildning, inkomst, hälsa och bostäder. Statistiken har i första hand hämtats från Statistiska centralbyrån (SCB), men även från Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA), Ekonomifakta och Regionfakta.

Utöver de fyra berörda kommunerna har viss statistik också inhämtats för Västerbottens län och för riket som helhet, i syfte att sätta siffrorna i ett sammanhang och skapa en bättre förståelse för dem.

Information och fakta om kommunerna har till stor del hämtats från kommunernas webbplatser, utvecklingsplaner samt genom intervjuer med representanter från kommunerna. Informationen om Bolidenområdet och bolaget Boliden har samlats in via Bolidens webbplats, års- och hållbarhetsredovisningar samt genom kontakter med bolaget.

2.2 Ämnesområden

Ämnesområden som ingår i den sociala och socioekonomiska hållbarhetsanalysen är följande:

- Lokalsamhällets livskraft

Hur påverkar gruvan och Boliden lokalsamhällets livskraft? Med lokalsamhällets livskraft innefattas exempelvis demografi, arbetsmarknad och näringsliv, serviceutbud (privat och offentlig), bostadsmarknad och föreningsliv. Förbättrar gruvan och bolaget samhällets förutsättningar att vara livskraftigt? På vilket sätt i så fall?

- Mänskliga rättigheter och ursprungsbefolkning

På vilket sätt påverkar gruvverksamhet och Boliden mänskliga rättigheter i lokalsamhället? Hur påverkas exempelvis närboende och samebyar av gruvan och dess effekter? Vilka risker och säkerhetsfrågor är relevanta för närboende och hur stor är oron för eventuella risker kopplade till gruvan?

- Kulturhistoria och identitet

Vilken betydelse har gruvan och Boliden för lokalsamhällets kulturhistoria och identitet? På vilket sätt präglar gruvan samhället och människor?

Resultat och analys för ämnesområdena presenteras i kapitel 4-5.

2.3 Indikatorer

Utöver ämnesområdena ovan undersöks även fyra "indikatorer" i denna studie. Indikatorerna är områden/aspekter som bolaget har större rådhets över och stor möjlighet att påverka. Dessa är viktiga för Boliden att ha kännedom om i sitt utvecklingsarbete. Som indikatorer får de ett mätbart värde, vilket möjliggör uppföljning av indikatorerna över tid och jämförelser mellan Bolidens olika gruvområden.

Nedan beskrivs indikatorerna mer utförligt:

1. *Uppfattning av Bolaget:* Hur uppfattas Boliden i lokalsamhället bland invånare, sakägare, samarbetspartners och andra lokala aktörer? Har bolaget ett positivt anseende och upplevs det vara engagerat i lokalsamhället? Vilka eventuella styrkor och svagheter upplevs finnas?
2. *Information och dialog:* Anser invånare, sakägare, samarbetspartners och andra lokala aktörer att de får tillräcklig och relevant information om Bolidens verksamhet i Bolidenområdet från Boliden? Hur upplever olika aktörer att dialogen med Boliden fungerar? Hur upplevs bolagets bemötande och hantering av eventuella synpunkter?
3. *Oro för miljöpåverkan, hälsopåverkan samt eventuella faror/risker kopplat till gruvan/gruvområdet:* Upplever invånare, sakägare och andra lokala aktörer oro för hur gruvverksamheten påverkar miljön och människors hälsa? Finns oro för säkerhetsrisker? Vad oroar man sig i så fall för och hur stor är denna oro?
4. *Acceptans av gruvan/gruvområdet:* Finns det acceptans bland invånare, sakägare, samarbetspartners och andra lokala aktörer för Bolidens verksamhet i Bolidenområdet?

För att ge indikatorerna ett värde är ett eller flera påståenden i studiens enkät kopplade till dem som enkätrespondenterna tar ställning till. Beroende på deras svar räknas ett medelvärde för indikatorerna ut. Följande påståenden i enkäten är kopplade till indikatorerna:

- Min uppfattning av bolaget Boliden Mineral AB är positiv. (indikator 1)
- Jag får tillräcklig och tydlig information från Boliden gällande Bolidens verksamhet i Bolidenområdet. (indikator 2)
- Jag vet vart jag ska vända mig om jag har synpunkter/frågor kring Bolidens verksamhet i Bolidenområdet. (indikator 2)
- Jag upplever att mina synpunkter beaktas av Boliden. (indikator 2)
- Jag känner oro för hur Bolidens verksamhet i Bolidenområdet påverkar människors hälsa. (indikator 3)
- Jag känner oro för eventuella faror/risker kopplat till Bolidens verksamhet i Bolidenområdet. (indikator 3)
- Jag känner oro för Bolidens verksamhet i Bolidenområdet miljöpåverkan. (indikator 3)
- Jag tycker det är acceptabelt att Bolidens verksamhet i Bolidenområdet finns i kommunen. (indikator 4)

Respondenterna tar ställning till påståendena genom att svara på en femgradig skala från "instämmer inte alls" till "instämmer helt" där svarsalternativen har ett värde från 1 till 5. Om alla svarar "instämmer inte alls" blir medelvärdet 1. Om alla svarar "instämmer helt" blir medelvärdet 5. Svarsalternativet "Vet ej" räknas inte in i medelvärdet.

Resultat och analys för indikatorerna presenteras i kapitel 6.

2.4 Avgränsning

Analysen fokuserar på den sociala dimensionen av hållbarhet och behandlar därför inte den ekologiska dimensionen. Den ekonomiska dimensionen berörs i den mån som socioekonomiska aspekter och

påverkan på kommunernas ekonomi undersöks. Studien analyserar hur Bolidens verksamhet i Bolidenområdet påverkar den sociala hållbarheten i de lokalsamhällen som berörs av verksamheten, men inte hur den påverkar bolagets interna arbete. Därför inkluderas inte Bolidens interna arbete med social hållbarhet eller frågor som rör arbetsmiljö.

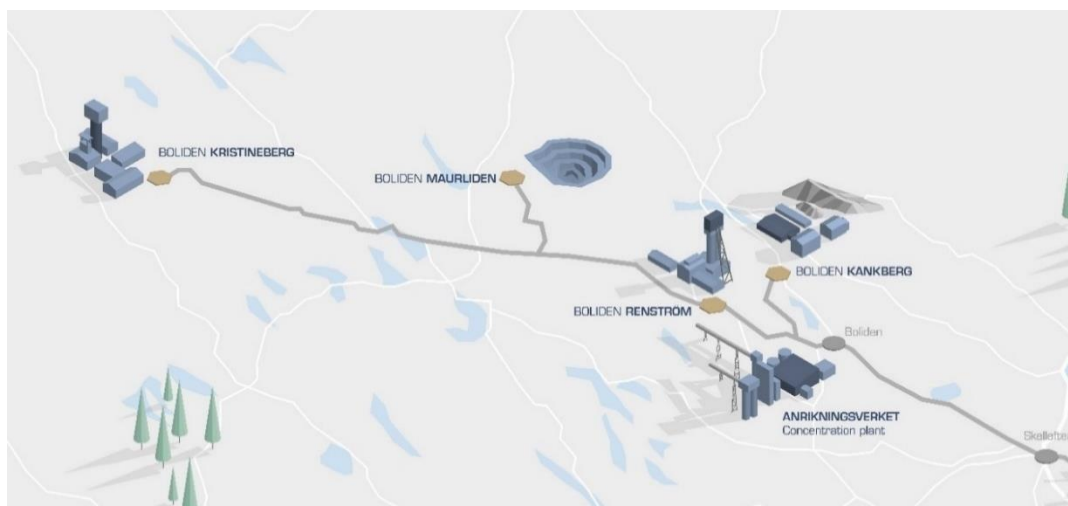
Påverkan från verksamheterna inom Bolidenområdet på miljön, andra ekonomiska faktorer samt arbetsmiljöaspekter redovisas i andra rapporter från Boliden. Studien utgår från bolagets egen definition av Bolidenområdet.

3 Bakgrund

3.1 Bolidens verksamhet i Bolidenområdet

Företaget grundades 1924, där den ursprungliga Bolidengruvan öppnades år 1927. På det ursprungliga industriområdet i Boliden har det varit kontinuerlig verksamhet sedan starten. Bolaget har genom åren drivit ett trettioital gruvor i det så kallade Skelleftefältet varav fyra gruvor är i drift idag. Av dessa är det tre som producerar malm. De gruvor som producerar malm är Kristineberg (Lycksele kommun), Renström och Kankberg (Skellefteå kommun). Produktionen i Maurliden (Norsjö kommun) är avslutat och gruvområdet efterbehandlas. Kristinebergsgruvan och Anriktningsverket är de anläggningar inom Bolidenområdet som har tillhörande gruvdammanläggning.

Bolidenområdets totala yta är 6904 hektar, vilket räknas som Bolidens näst största till ytan affärsområde efter Aitikgruvan. Inom Bolidenområdet arbetar idag ca 690 personer (Varav 75 procent arbetare och 25 procent tjänstemän) (M. Sundin, Boliden, personlig kommunikation, 2025), (Boliden, u.å.-a). Nedan ges en översiktlig beskrivning av de arbetsplatser med tillhörande verksamhet som ingår i Bolidenområdet, se Figur 6.

Figur 6: Översikt av Bolidenområdet (Boliden).

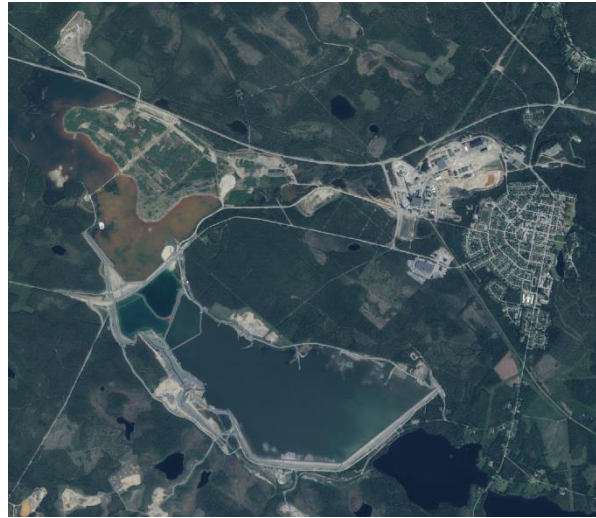

3.1.1 Anrikningsverket Boliden

Anrikningsverket är beläget i orten Boliden. Idag är det endast anrikningsverket, tillsammans med det tillhörande områdeskontoret, som finns kvar på platsen. I området ligger även ett större kontor, kallat "Stora kontoret", samt flera områdeskontor som tillhör olika leverantörer. Den tidigare gruvan, Bolidengruvan, lades ned år 1967.

Figur 7: Anrikningsverket Boliden (Boliden).

Figur 8: Flygbild över Boliden samhälle och Boliden anrikningsverk med gruvdammanläggning (Lantmäteriet).

Laven är ett välkänt landmärke i Boliden (se Figur 7). Anrikningsverket byggdes och togs i drift 1953 (Boliden, 2024a). Här sker det andra steget i processen att utvinna koppar, zink, bly, silver och guld ur malmen, som idag transporteras från tre olika gruvor i närområdet: Kristineberg, Renström- och Kankbergsgruvan. Varje år passerar ca 30 000 malmbilar varje år. I dagsläget består anrikningsverket av tre sektioner: en för slagganrikning och två för malmanrikning (Boliden, u.å.-a).

Det arbetar ca 110 personer vid anrikningsverket och ett varierande antal entreprenörer (M. Sundin, Boliden, personlig kommunikation, 2025). Närmast belägna samhälle är Boliden, som ligger ca 100 m från industriområdet (se Figur 8).

3.1.2 Gruvområdet Kristineberg

Kristinebergsgruvan, är en underjordiskgruva med ett djup på ca 1 350 meter. Gruvan är belägen vid orten Kristineberg i Lycksele kommun. Gruvan är Bolidenområdets äldsta aktiva gruva som togs i drift 1940. I gruvan bryts en komplex malm innehållande zink, koppar, bly, guld och silver samt en koppar- och guldmalm. Brytningsmetoden är till största del igensättningsbrytning och en mindre andel s.k. rill-mining. På siten arbetar ca 219 personer fördelat på tjänstemän och arbetare (Boliden, 2024a), (Boliden, u.å.-a).

Fram till 1991 krossades och anrikades malmen i Kristineberg, då de hade ett eget anrikningsverk. Malmen kom från tidigare gruvor i området och närområdet (Rävliden, Rävliomyran, Kimheden och Hornträsk) men som idag är nedlagda.

För att förlänga gruvans livslängd har Boliden genomfört nyinvesteringar för att kunna tillgodose behovet av malm. Nyinvesteringarna innebär en utvidgning av Kristinebergsgruvan mot malmkroppen Rävliiden. Områdets lave revs 2024 (Boliden, 2021).

Inom Kristinebergs gruvområde finns en underjordisk kyrka som tillhör Svenska kyrkan, den är öppen för besökare och drivs av Kristinebergs Ekonomiska Förening. Kristinebergs samhälle ligger i nära anslutning till industriområdet, närmast belägna bostad ca 300 m (se Figur 10) (Boliden Mineral AB, 2020).

Figur 9: Översikt av Kristineberg site (Boliden).

Figur 10: Flygbild över Kristinebergs site och Kristinebergs samhälle med gruvdammanläggning, (Lantmäteriet).

3.1.3 Gruvområdet Renström

Inom gruvområdet Renström finns Renströmsgruvan och Petiknäsgruvan som är två underjordiskagruvor. Gruvområdet är beläget ca 15 km från Bolidens samhälle, och till samhället Renström är det ca 200 m från industriområdet Renströmsgruvan. Mellan Petiknäsgruvans område och samhället Petiknäs är det ca 500 m (se Figur 12).

Renströmsgruvan togs i drift 1952 och i gruvan bryts komplex malm med zink, koppar, bly, guld och silver. Brytningsmetoden är igensättningsbrytning och som återfyllningsmaterial används gråberg från tillredning och anrikningssand från anrikningsverket i Boliden. Gruvan är Sveriges djupaste gruva, som passerade ett djup på 1500 m 2019 (Boliden, 2024a). På siten arbetar ca 198 personer plus ett antal entreprenörer (M. Sundin, Boliden, personlig kommunikation, 2025).

Figur 11: Översikt över Renström site (Boliden).

Figur 12: Flygbild över Renströms gruvområde, (gruvområdet till höger om bilden och tillhörande sträcka till vänster) (Lantmäteriet).

3.1.4 Gruvområdet Kankberg

Kankbergsgruvan är en underjordsgruva men startade som dagbrott på 1960-talet med främst brytning av zink och koppar. Gruvan har sedan dess stängts ner och öppnats ett par gånger. I mitten på 1990-talet upptäcktes guld och 2012 återtog gruvan i drift med brytning av guld och tellur. Gruvans djup är ca 500 m. Brytningsmetoder är rum och pelarbrytning. Gruvan är en av världens största tellurproducenter (Boliden, 2024a).

På siten arbetar 138 personer plus ett antal entreprenörer (M. Sundin, Boliden, personlig kommunikation, 2025). Närmaste bebyggelse befinner sig på andra sidan Kankbergsviken ca 600 m från industriområdet, se Figur 14.

Figur 13: Översikt Kankbergsgruvan (Boliden).

Figur 14: Flygbild över Kankbergs site och närmaste bebyggelse (Lantmäteriet).

3.1.5 Gruvområdet Maurliden

Gruvområdet Maurliden består av två dagbrott (Maurlidengruvan och Maurliden östra) och togs i drift 2000, och slutade sin produktion 2019. Brytningen av komplexmalm skedde i dagbrottet som har fördjupats i omgångar. Förberedelser för efterbehandling påbörjades 2020, och förberedelser för återställning pågår (Boliden, 2024a). I Maurliden arbetar 10 personer (M. Sundin, Boliden, personlig kommunikation, 2025). Närmaste bebyggelse är ca 2 km från siten, se Figur 16.

Figur 15: Bild över dagbrottet vid Maurliden (Boliden).

Figur 16: Flygbild över Maurliden site (Lantmäteriet).

3.2 Bostadsorter i närheten till Bolidenområdet

Bolidenområdet till ytan sträcker sig inom fyra kommuner i Västerbottens län; Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå (se Figur 17). Vid analys och datainsamling för samhällets påverkan av Boliden, har en avgränsning genomförts vid utskick av enkäterna (läs metodkapitel 2).

Figur 17: Kartbild över Bolidenområdet och kommunorter (Lantmäteriet).

Respondenterna till enkätstudien har fått besvara vilken ort de tillhör närmast. De flesta i studien ansåg att de tillhörde Kristineberg, Boliden, Malå och "annat". "Annat" som svar innebär andra mindre orter och byar än de presenterade alternativen (Boliden, Kristineberg, Renström, Kankberg, Norsjö, Malå och Skellefteå tätort), se kapitel 2.1.1.

4 Samhällets förutsättningar och gruvans påverkan

I följande kapitel beskrivs de fyra kommunerna (Skellefteå, Norsjö, Lycksele, Malå). Huvudfokus ligger på att beskriva kommunerna som samhällen, med särskild betoning på sociala och socioekonomiska aspekter samt gruvverksamhetens inverkan på dessa. Kapitlet bygger på fakta- och statistikinsamling, enkätundersökning, platsbesök och intervjuer som vidare nämns i kapitel 2.

Kapitlen nedan 4.1 - 4.3 är uppdelat på ämnesområdena; Lokalsamhällets livskraft, Mänskliga rättigheter och ursprungsbefolkning samt Kulturhistoria och identitet.

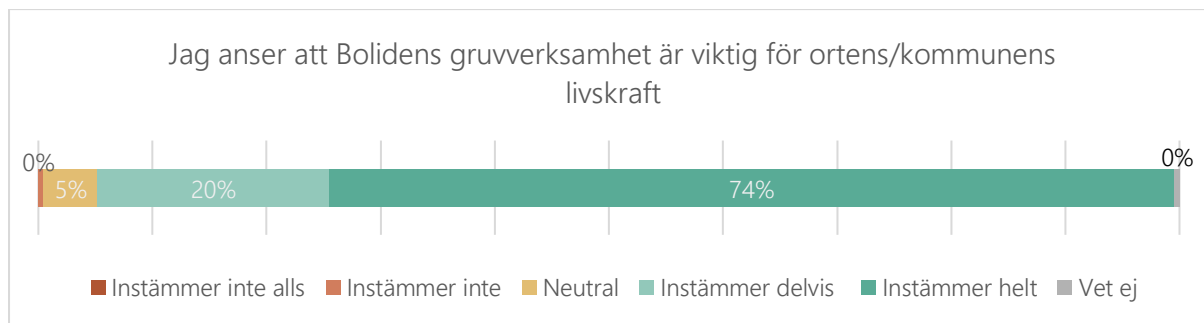
4.1 Lokalsamhällets livskraft

Ett lokalsamhälles livskraft beror till stor del på hur många människor som bor och arbetar där, hur arbetsmarknaden ser ut, vilket serviceutbud (privat och offentlig) som finns samt möjligheter till en rik och meningsfull fritid.

I detta kapitel beskrivs Lycksele, Skellefteå, Norsjö och Malå vad gäller demografi, arbetsmarknad, ekonomi, utbildning, service, bostäder, föreningsliv och turism samt hur Bolidens verksamhet i Bolidenområdet bedöms påverka dessa aspekter.

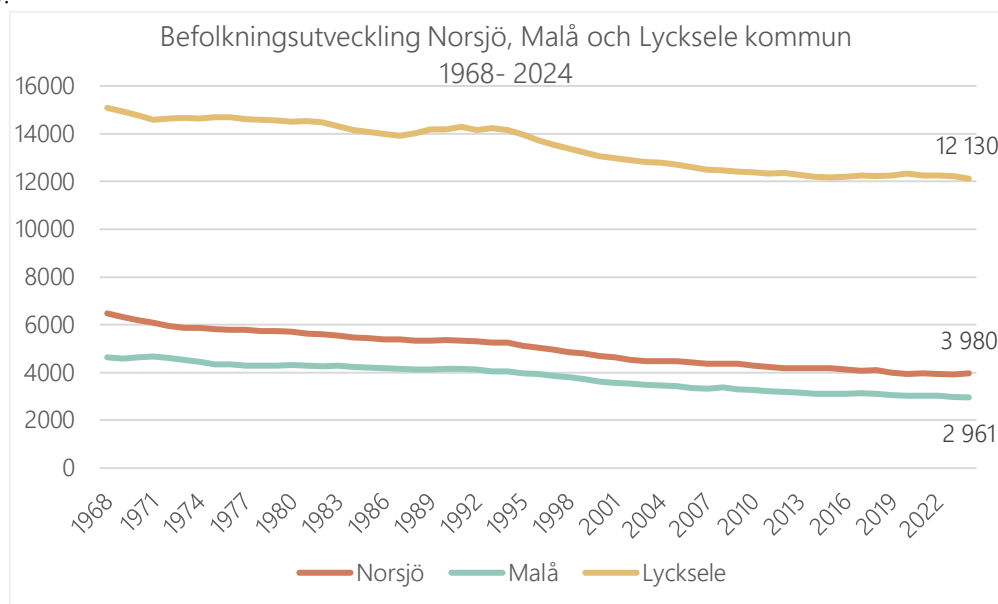
Av enkätrespondenterna anser 94 procent att Bolidens gruvverksamhet är viktig för ortens/ kommunens livskraft.

Figur 18: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

4.1.1 Demografi

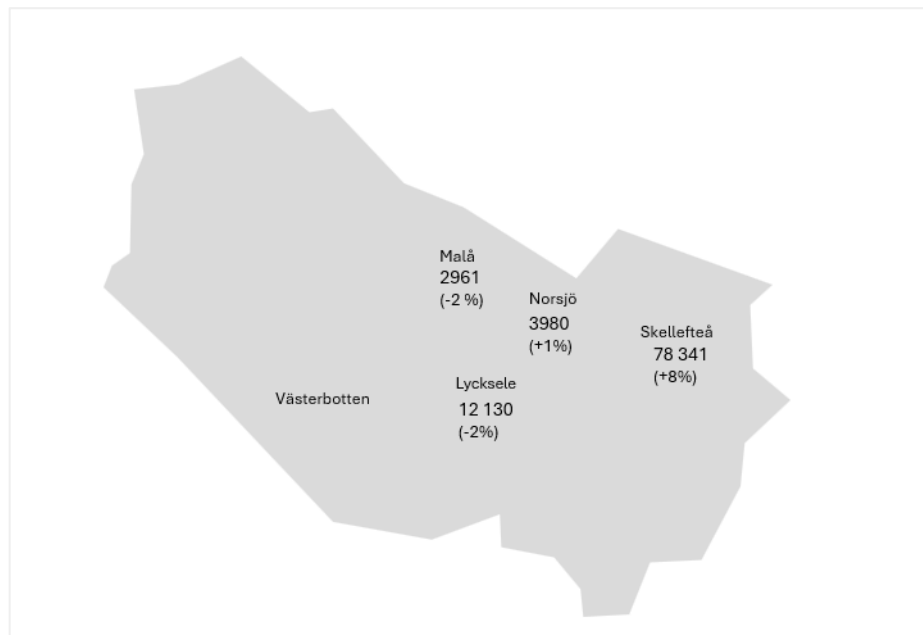
De fyra olika kommunerna; Skellefteå, Norsjö, Malå samt Lycksele kommun skiljer sig åt vad gäller antal invånare och karaktär. Skellefteå kommun är en stor kustkommun med 78 341 invånare och centralorten Skellefteå stad med ca 36 000 invånare. De övriga tre kommunerna är inlands- och landsbygdskommuner med en folkmängd under 15 000 invånare (SCB, 2025a). Befolkningsutvecklingen har varit stabil för Skellefteå kommun, runt ca 78 000 sedan 1968, för de andra kommunerna se befolkningsutvecklingen i Figur 19.

Figur 19: Befolkningsutveckling i Norsjö, Malå och Lycksele kommun (SCB).

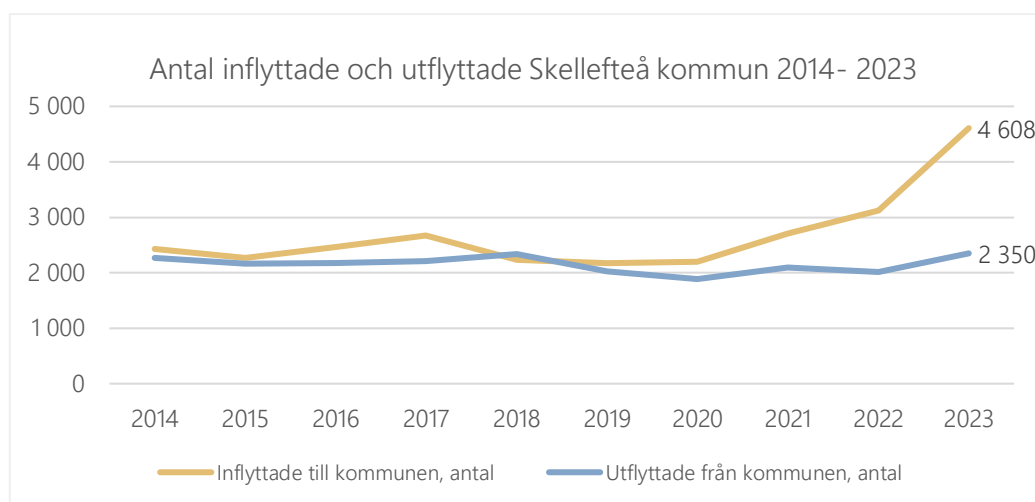

Befolkningstillväxten under 2024 var positiv för Norsjö och Skellefteå vilket stämmer överens med befolkningstillväxten av de fem kommunerna de senaste fem åren (se Figur 20). Samma siffra för länet Västerbotten är +0,9 procent (2023) och för riket är siffran +0,3 procent (2023) (SCB, 2025e). Trenden med minskande befolkning i de för studien aktuella kommunerna har, med vissa år som undantag, pågått i flera årtionden.

Figur 20: Befolkningstillväxt 2024 för Skellefteå, Norsjö, Malå och Lycksele kommun (SCB).

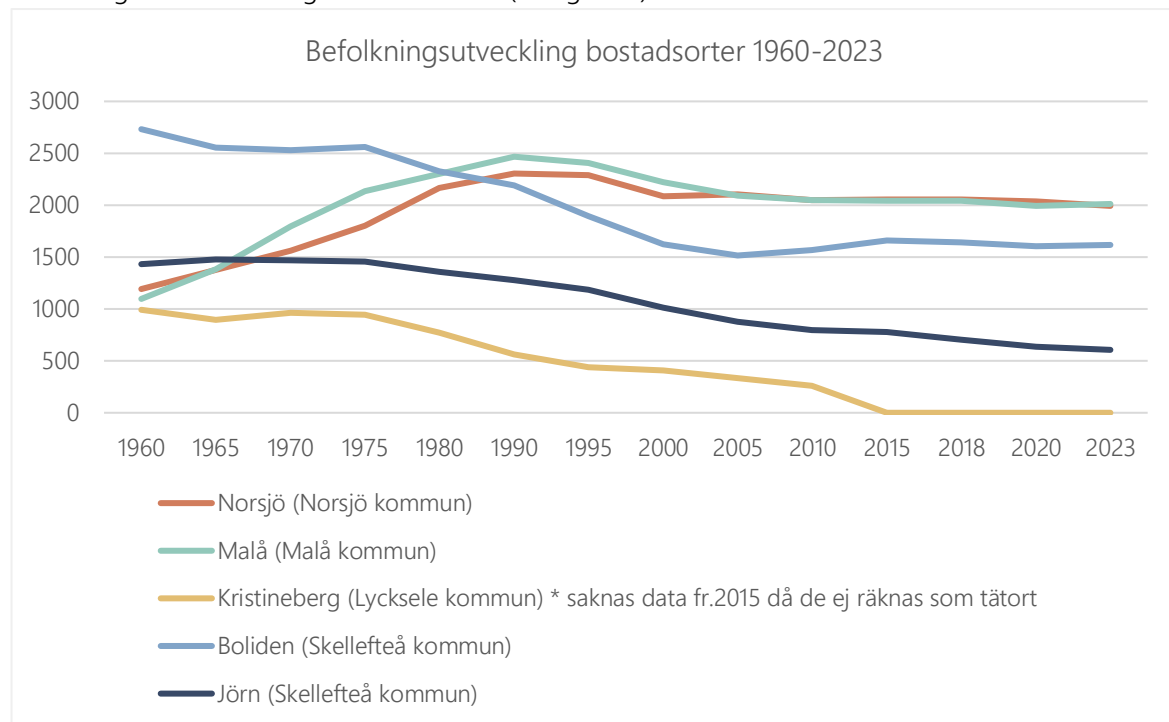
För Skellefteå finns en märkbar vändning, då kommunen har i två år uppnått sin största befolkningsökning på över 50 år där antalet inflyttade dubblats från år 2022 (se Figur 21), där ca en tredjedel av de inflyttade i kommunen är från utlandet. Den största anledningen till dubbleringen är bolaget Northvolts industrietablering i Skellefteå kommun. Northvolts batterifabriken togs i drift 2021.

Figur 21: Antal inflyttande och utflyttande i Skellefteå kommun från 2014- 2023 (RKA).

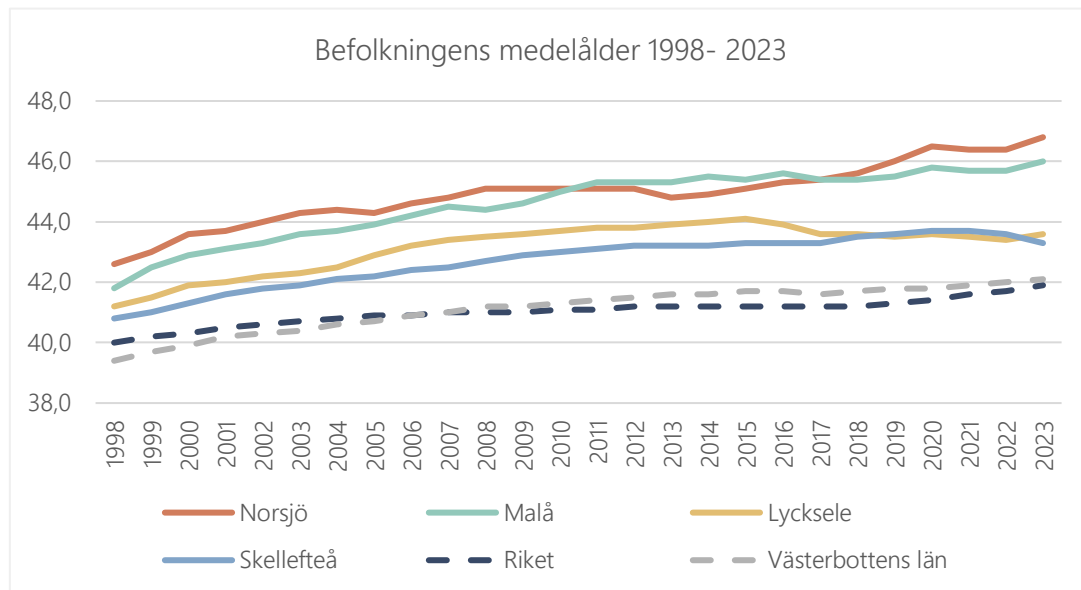
De bostadsorter inom enkätundersökningen som nämns är Norsjö, Malå, Kristineberg, Boliden samt Renström och Kankberg. Kankberg och Renström är småorter inom Jörn distriktet och således används Jörn som bostadsort för beräkning av folkmängd. Kristineberg, Boliden och Jörn har haft en nedåtgående trend sedan 1960, medan Malå och Norsjö haft en uppåtgående trend fram till år 2000. Året 2015 sjönk antal invånare i Kristineberg under 200 och enligt SCB räknas samhället inte längre som tätort, utan småort. Idag har Kristineberg ca 160 invånare (se Figur 22).

Figur 22. Befolkningsutveckling bostadsorter 1960-2023 (SCB).

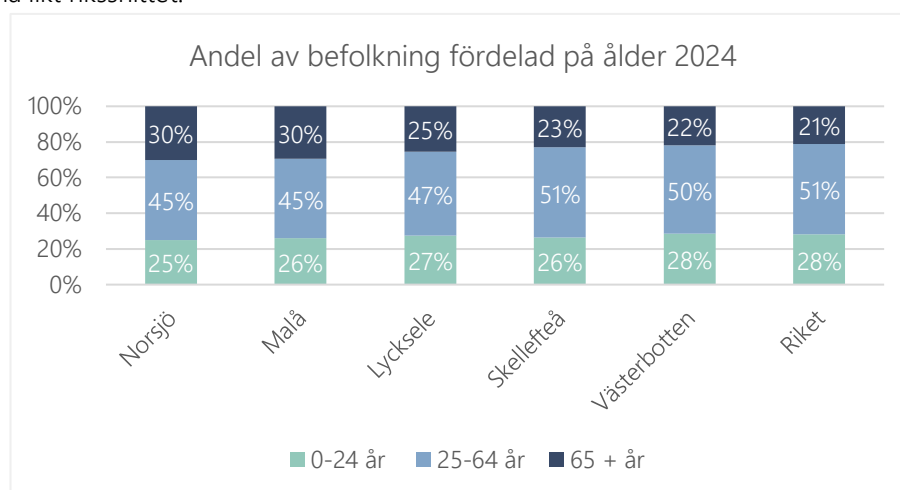

Liksom övriga Sverige (och Europa) har de fyra aktuella kommunerna en åldrande befolkning och medelåldern ökar (se Figur 23). Idag är medelåldern i Skellefteå: 43,3, Norsjö: 46,8, Lycksele: 43,6 och Malå: 46,0. Samma siffra för hela Västerbotten är 42,1 och för Sverige 41,9 (SCB, 2025b). De fyra kommunerna i studien har således en högre medelålder än genomsnittet för både länet och Riket. Det som sticker ut i diagrammet är Skellefteå kommun, som de senaste tre åren minskat sin medelålder, vilket kan kopplas till Northvolts etablering 2021.

Figur 23: Befolkningens medelålder 1998 till 2023 (SCB).

Den höga medelåldern i jämförelse med Riket, kan bero på den höga andelen av äldre (65+) som bor i respektive kommun. I Norsjö och Malå kommun där medelåldern är högre (46 år) än Lycksele och Skellefteå, bor även 5 procent fler äldre i spannet 65 + (se Figur 24). Annars är åldersfördelningen mellan kommunerna likt rikssnittet.

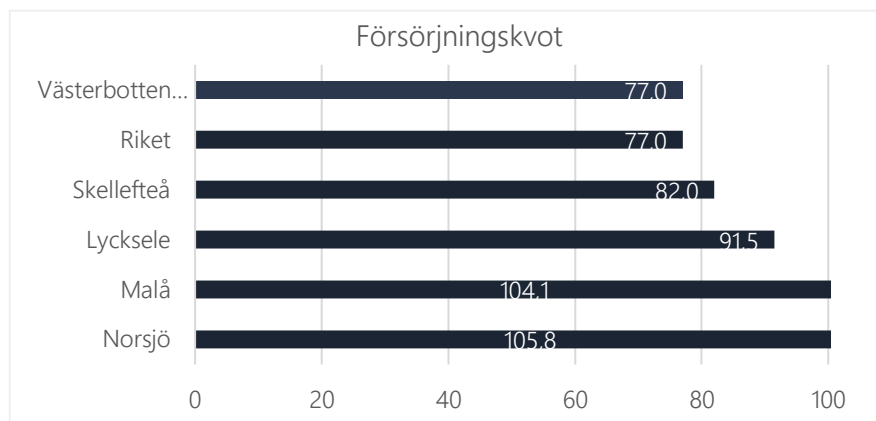

Figur 24: Andel av befolkning fördelad på ålder 2024 i respektive kommun (SCB).

Den höga medelåldern och högre andel äldre i kommunerna Norsjö och Malå påverkar således försörjningskvoten¹. Försörjningskvoten är ett mått som visar hur många personer som inte är i arbetsför ålder (barn och äldre) och som den arbetande befolkning behöver försörja. Befolkningen i åldern 20- 64 år är de som förväntas vara mest yrkesverksamma och som räknas till arbetsför befolkning (SCB, 2025c).

De fyra kommunerna har alla en hög kvot i jämförelse med genomsnittet i riket och i länet. Medan i Norsjö och Malå syns det att försörjningskvoten är hög i jämförelse med Skellefteå och Lycksele, på över 100 (se Figur 25). Generellt beror en hög försörjningskvot på en åldrande befolkning, hög andel unga eller utflyttning av arbetsföra personer. I detta fall är den åldrande befolkningen en stark indikation på Malå och Norsjös höga försörjningskvot. Konsekvenser för en hög försörjningskvot är bland annat ökad ekonomisk belastning på de som arbetar, högre krav på välfärdssystemet samt risk för kompetensbrist i kommunen (Flodberg & Österberg, 2025).

Figur 25: Försörjningskvot i Skellefteå, Lycksele, Malå och Norsjö kommun samt i länet och riket (SCB).

Andelen kvinnor i Skellefteå, Malå och Norsjö är 48,0 procent och män 52,0 procent, i Lycksele är andelen 49,0 procent och män 51,0 procent (Rådet för främjande av kommunala analyser [RKA], 2025). Det innebär en lägre andel kvinnor i jämförelse med genomsnittet i riket som är 49,7 procent kvinnor och 50,3 procent (SCB, 2025e).

4.1.1.1 Befolkningsprognos

Kommunerna i regionen har olika demografiska förutsättningar och mål för tillväxt. Skellefteå har ett ambitiöst mål att nå 90 000 invånare till år 2030, men enligt SCB befolkningsprognos² förväntas befolkningen öka till 77 250 invånare. Den stora skillnaden på SCB befolkningsprognos och Skellefteås mål, är att SCB antaganden genomförs i enlighet med historisk data (Skellefteå kommun, 2025b).

¹ Demografisk försörjningskvot = summan av antal personer 0–19 år och antal personer 65+ år dividerat med antal personer 20–64 år och därefter multiplicerat med 100. En försörjningskvot på 83 innebär att på 100 personer 20–64 år finns det 83 personer som är yngre/äldre. Ju högre kvot desto tyngre försörjningsbörda. (SCB, 2025c)

² SCB befolkningsprognos baseras på historiska data och antaganden om framtida utveckling inom fyra huvudkomponenter: födelsetal, dödstal, inflyttning, utflyttning. (SCB, 2025d)

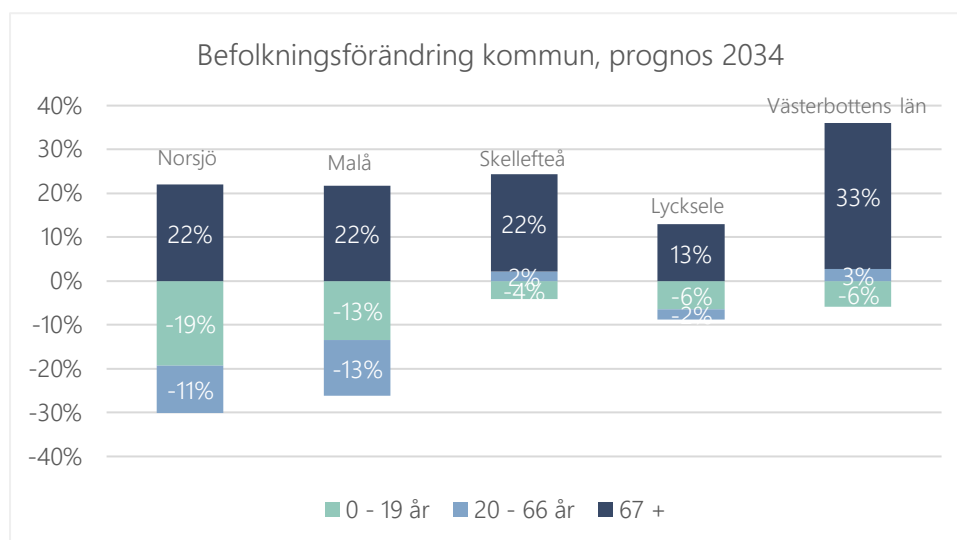
Skellefteås ambitiösa mål handlar till stor del om att vara en tillväxtmotor för grön utveckling och hållbar tillväxt i Europa, vilket innebär nya etableringar av företag i kommunen (Skellefteå kommun, 2025b).

Lycksele har ett mål om att växa, 13 000 invånare till 2040, men prognosen visar i stället en befolkningsminskning (Lycksele kommun, 2025).

Norsjö kommun strävar också efter tillväxt och har ökat sin befolkning med 1 procent under de senaste fem åren. Målet är att nå 5 000 invånare till år 2050, men enligt befolkningsprognosen förväntas kommunen minska under de kommande tio åren (Norsjö kommun, 2023).

Malå är den enda kommunen som inte har ett specifikt tillväxtmål i sin utvecklingsstrategi. I stället fokuserar strategin på att skapa förutsättningar för de som redan bor där, vilket ligger i linje med prognosen som förutspår en befolkningsminskning Sveriges Kommuner och Regioner (SKR, 2025).

Sett till befolkningsförändring år 2034 är det också olika prognoser för de olika kommunerna. Andelen i arbetsför ålder beräknas minska i alla kommuner förutom i Skellefteå, även andel barn beräknas minska (se Figur 26).

Figur 26: Diagram över befolkningsförändring (SCB).

4.1.2 Näringsliv och arbetsmarknad

Västerbottens näringsliv domineras av flera viktiga branscher, efter kommunal och regional sektor (utbildning och sjukvård) är byggsektorn, de areella näringarna, tillverkningsindustrin samt gruv- och energisektorn, följt av service- och turistnäring (Regionfakta, 2025). Gruvindustrin utgör en särskilt viktig del inom det privata näringslivet, där Boliden är den största privata arbetsgivaren i regionen med 1 975 anställda, följt av Volvo, Coop och Northvolt- se Figur 27 (Regionfakta, 2023). Av Bolidens totalt 1 975 anställda i Västerbottens län, är ca 690 verksamma i Bolidenområdet, 870 i Rönnskärsverken i Skellefteå hamn och 300 i bolagets stab i Boliden. De övriga ca 100 anställda, arbetar vid Bolidens andra verksamhet (som exempelvis Aitikgruvan utanför Gällivare i Norrbottens län) men är bosatta i Västerbottens län (M. Sundin, Boliden, personlig kommunikation, 2025).

Av de studerande kommunerna är Boliden den största privata arbetsgivaren i både Lycksele och Skellefteå. Även i Norsjö och Malå finns starka kopplingar till bolaget genom Prosperingsteknik i Norrland AB och Bennys Gräv AB – båda stora leverantörer till Boliden (se kapitel 4.1.3.2)

Topp 15 Arbetsgivare Västerbottens län	Antal anställda	Andel av totalt antal anställda i länet
UMEÅ KOMMUN	12 875	9,9
REGION VÄSTERBOTTEN	10 275	7,9
SKELLEFTEÅ KOMMUN	8 625	6,6
UMEÅ UNIVERSITET	4 625	3,6
Boliden Mineral AB	1 975	1,5
Volvo Lastvagnar Aktiebolag	1 625	1,2
LYCKSELE KOMMUN	1 475	1,1
Coop Nord Ekonomisk förening	1 175	0,9
Northvolt Ett AB	1 175	0,9
VÄNNÄS KOMMUN	1 175	0,9
VILHELMINA KOMMUN	925	0,7
NORDMALINGS KOMMUN	875	0,7
ROBERTSFORS KOMMUN	825	0,6
PostNord Sverige AB	725	0,6
SAMHALL AKTIEBOLAG	725	0,6

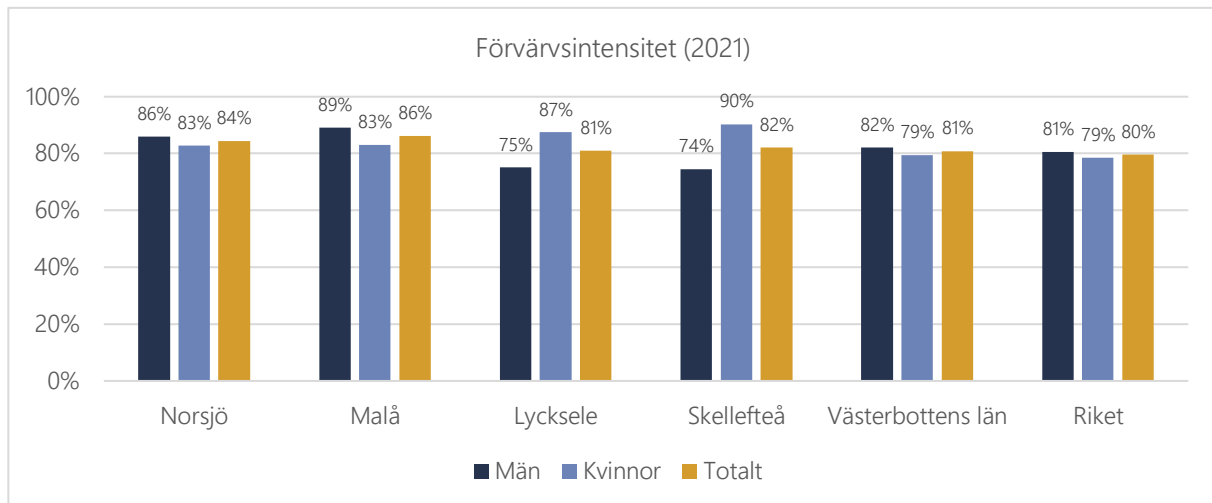
Figur 27: De 15 största arbetsgivarna i Västerbottens län (Regionfakta).

Förutom Boliden driver även andra företag gruvverksamhet i regionen. I Skellefteå kommun finns Björkdalsgruvan, som varit i drift sedan 1989 och där guld, koppar och silver utvinns. Gruvan drivs av Björkdalsgruvan AB som har 248 anställda (Allabolag.se, u.å.). I Lycksele kommun finns Fäbodtjärn, som togs i drift 2024 och drivs av Botnia Exploration AB med 4 anställda (Botnia Exploration Holding AB, 2025). Där utvinns guld och silver (SGU, 2024).

Styrkan i att ha gruvnäringen som bas är att gruvbolag är stabila och långsiktiga arbetsgivare som genererar många kringverksamheter. Gruvverksamhet är i hög grad platsbunden eftersom fyndigheterna ligger där de ligger och verksamheten löper därmed liten risk att utlokaliseras till en annan region eller annat land. Den erbjuder därför en trygg bas för ekonomisk utveckling i regionen än vad många andra mer flyttbara industrier kan ge (Tillväxtanalys, 2009). Att näringslivet i så hög grad domineras av en näring innebär även en sårbarhet då kommunens företag i hög grad blir beroende av gruvorna och av malmprisets utveckling på världsmarknaden.

Något som tyder på en stark arbetsmarknad i de studerade kommunerna är faktumet att förvärvsintensiteten³ är något högre i varje kommun jämfört med genomsnittet för riket (se Figur 28). Det är dock särskilt intressant att notera de tydliga skillnaderna mellan män och kvinnor i Lycksele och Skellefteå, där andelen förvärvsarbetande kvinnor är betydligt högre än både länet och riket 8 (SCB, 2021).

Figur 28: Diagram sannanställt över förvärvsintensitet (SCB).

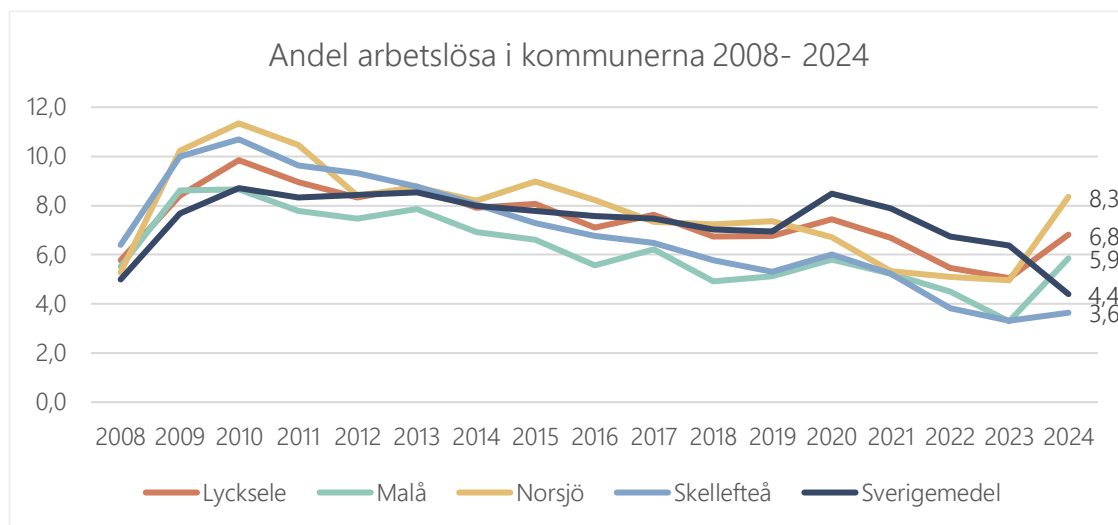
Enligt näringslivsanalys för Västerbottens län (2017–2022) märks en tydlig förändring från och med 2019. Regionen har tidigare kännetecknats av låg tillväxt med god lönsamhet. Under de senaste åren har dock näringslivet börjat växa stadigt (Fineman, 2024). Västerbotten uppvisar nu den snabbaste tillväxten i antal anställda bland Sveriges län, med en ökning på över 12 procent, jämfört med 4–8 procent i övriga delar av landet. Majoriteten av de anställda arbetar på stora företag med fler än 500 anställda. Detta kan bero på de satsningar som görs i norra Sverige till följd av den gröna omställningen som pågått mer intensivt de senaste fem åren (Regeringskansliet, 2024).

³ Förvärvsintensitet är ett mått som anger andel personer med bostad i regionen (nattbefolkning) som förvärvsarbetar i en viss åldersgrupp i relation till samtliga personer i den aktuella åldersgruppen. Beräknad 20–64 år (SCB, 2021).

Inom de studerade kommunerna syns att arbetslösheten har minskat sedan 2010 i ungefär samma takt som genomsnittet i Sverige. Från 2020 är de fyra kommunerna under genomsnittet i Sverige, undantaget från slutet av 2023. Detta kan ha berott på att Northvolt i september 2024 varslade medarbetare i hela Sverige, där drygt 800 personer på Northvolt i Skellefteå var påverkade (Skellefteå kommun, 2024).

Vid skrivandets stund lämnar även Northvolt AB i Skellefteå ett konkursbesked och Boliden Rönnskär i Skellefteå hamn, kommunicerar varsel av ca 200 medarbetare (SVT Nyheter, 2025). Det syns i diagrammet (Figur 29) att de mindre kommunerna Lycksele, Malå och Norsjö är mer påverkade av en sådan nyhet.

Figur 29: Sammanställt diagram över arbetslösheten i kommunerna. Baseras på data från Arbetsförmedlingen (Ekonomifakta).

4.1.2.1 Arbetspendling

Arbetspendlingen varierar mellan olika regioner i Sverige beroende på faktorer som befolkningstäthet, arbetsmarknadsstruktur och geografiska förhållanden. Pendlingen ser också olika ut beroende på om den studeras på ortsnivå eller kommunnivå – i detta fall presenteras endast data på kommunnivå. I länen Norrbotten och Västerbotten skiljer sig pendlingsmönstren ofta från dem i södra Sverige och tenderar att ligga under rikssnittet, som är cirka 30 procent. Detta överensstämmer med statistiken för de studerade kommunerna (Trafikanalys, 2013).

I Malå pendlar fler personer ut från kommunen än in. Cirka 20 procent pendlar ut, främst till Lycksele, Norsjö och Skellefteå. Inpendlingen uppgår till 14 procent, där de flesta pendlar in från Lycksele, Norsjö och Sorsele (SCB, 2022).

Även i Norsjö är utpendlingen högre än inpendlingen. Ungefär 22 procent pendlar ut från kommunen, främst till Skellefteå, Malå och Lycksele. Inpendlingen är 18 procent, med majoriteten av inpendlarna boende i Skellefteå, Malå och Lycksele (SCB, 2022).

I Lycksele är förhållandet det motsatta – fler pendlar in än ut. Inpendlingen uppgår till 12 procent, främst från Umeå, Storuman och Malå. Utpendlingen är 8 procent, där de flesta pendlar till Umeå, Skellefteå och Malå (SCB, 2022).

Skellefteå har den lägsta andelen in- och utpendling av de studerade kommunerna. Ungefär 3 procent pendlar både till och från kommunen, främst i relation till Umeå, Norsjö och Robertsfors (SCB, 2022).

4.1.2.2 Företagsklimat

För ett diversifierat näringsliv krävs ett gott lokalt företagsklimat där befintliga företag kan växa och nya företag har möjlighet att starta. Svenskt Näringsliv presenterar årligen en ranking av företagsklimatet i Sveriges kommuner, med syftet att visa var i landet det är bäst att starta och driva företag. Rankingens bygger i stor utsträckning på en enkätundersökning bland företag och omfattar totalt 18 faktorer, som viktas olika. Placeringarna sträcker sig från 1 till 290, där 1 är bäst.

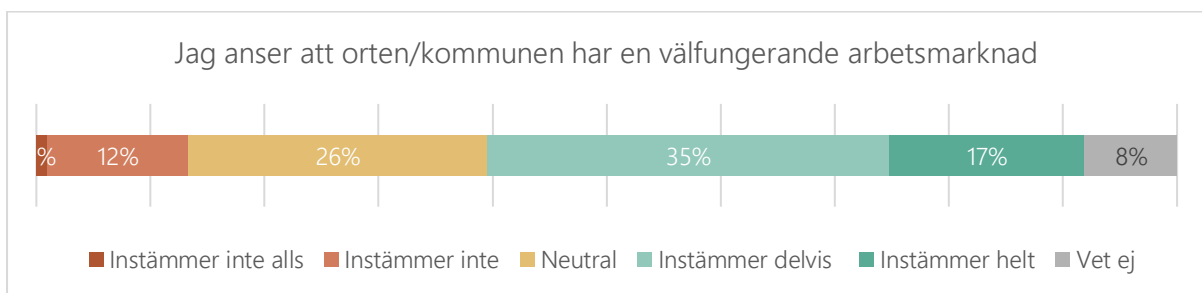
Bland de fyra studerade kommunerna har Lycksele den bästa placeringen. Kommunen har gjort en anmärkningsvärd förbättring över de senaste tio åren, från plats 243 till plats 73 år 2024 – en av de tio största förbättringarna i Sverige. Lycksele presterar bäst inom kategorierna brott och trygghet samt jobb i kommunen, medan de lägst rankade områdena är marknadsförsörjning, kommunalskatt och entreprenader.

Norsjö kommun har en placering på 144 (tidigare 111). Kommunen rankas högt inom brott och trygghet samt service och bemötande, men lägst inom konkurrens från kommunal verksamhet och kommunalskatt.

Malå kommun ligger på plats 121. Kommunen presterar sämst inom tillgång på arbetskraft med relevant kompetens, kommunalskatt samt mobiltäckning och bredband. Samtidigt får Malå höga betyg inom kommunens service och bemötande, samt information till företag.

Skellefteå kommun har förbättrat sin position med 50 platser jämfört med 2023 och ligger nu på plats 208. De svagaste områdena för Skellefteå är konkurrens från kommunal verksamhet, tillgång på arbetskraft med relevant kompetens samt företagsamhet. Däremot rankas kommunen högt inom mobilnät och bredband, jobb i kommunen samt brott och trygghet. (Svenskt Näringsliv, 2024).

Studiens svar kring om man anser att sin ort/kommun har en välfungerande arbetsmarknad är utspridd, ca hälften av enkätrespondenterna instämmer helt eller delvis i påståendet att sin ort/ kommun har en välfungerande arbetsmarknad, se Figur 30. Vilket innebär att hälften anser att de ej håller med.

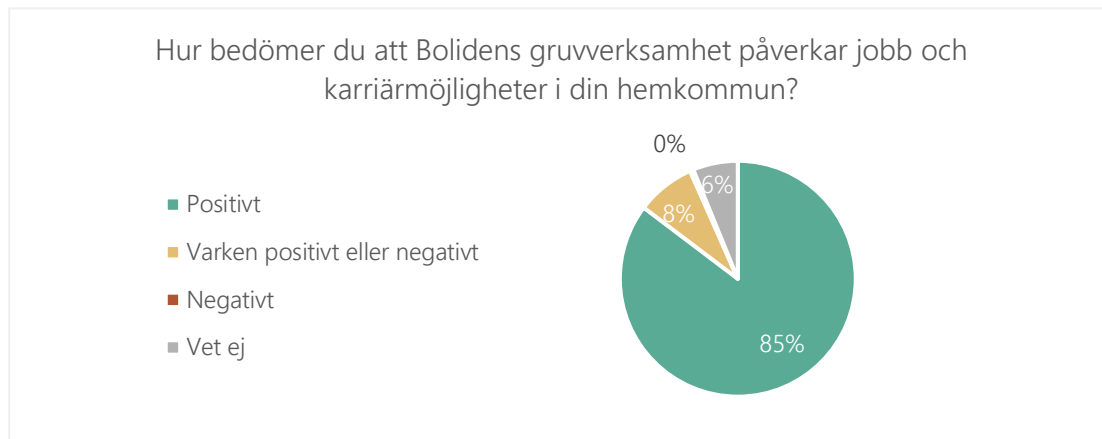

Figur 30: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

De kritiska kommentarerna till påståendet lyfter särskilt bristen på personal inom vård och skola, samt avsaknaden av ett varierat utbud av arbetstillfällen utanför gruvindustrin. Det uttrycks också oro kring kompetensbrist och svårigheter att rekrytera arbetskraft inom vissa sektorer. *"Gruvindustrin saknar arbetskraft. Konkurrens om samma kompetenser"*

De positiva kommentarerna uttrycker förståelse för de utmaningar som glesbygdskommuner har i att erbjuda ett varierat arbetsutbud, men framhåller samtidigt att det finns arbeten för den som vill jobba. "Svårt att ha tillgång till personer med rätt utbildning eller arbetsplats inom rimligt avstånd med vissa (yrkes)utbildningar".

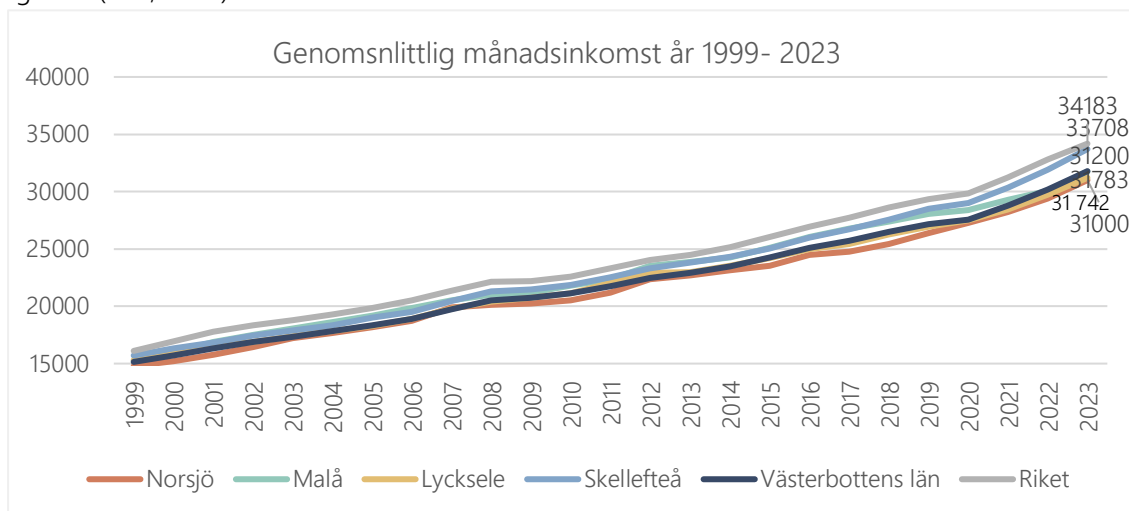

Figur 31 Sammanställning av enkätundersökning på ovan påstående.

I studiens enkät ställdes en fråga hur respondenterna bedömer Bolidens gruvverksamhet påverkar jobb- och karriärmöjligheter i respondenternas hemkommun. En tydlig majoritet, 85 procent, svarar att de bedömer att gruvverksamheten påverkar positivt. Ingen av de som har deltagit i enkätstudien anser att Bolidens gruvverksamhet påverkar jobb och karriärmöjligheter negativt, se Figur 31.

4.1.2.3 Medelinkomst

Kommuninvånarnas genomsnittliga månadsinkomst⁴ i de fyra olika kommunerna är lägre än i genomsnittet för riket, som ligger på 34 183 kr. Skellefteå sticker ut 33 708 kr och är högre än genomsnittet för Västerbottens län. Norsjö har den lägsta genomsnittliga månadsinkomsten på 31 000 kr, se Figur 32 (SCB, 2024).

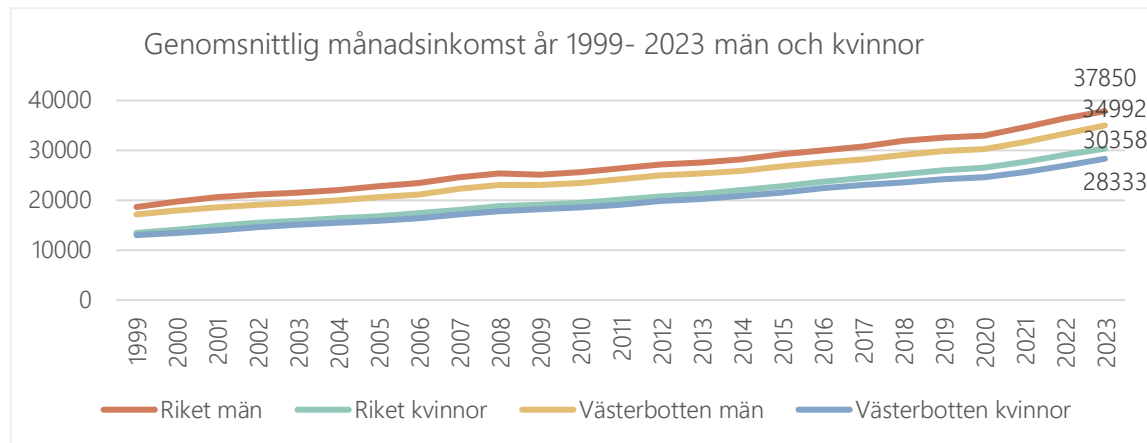

Figur 32: Sammanställning av data, genomsnittlig medelinkomst per månad för personer 20-64 år (SCB).

⁴ I medelinkomst räknas, förutom lön, även inkomster av kapital och olika former av stöd/bidrag in (SCB, 2024).

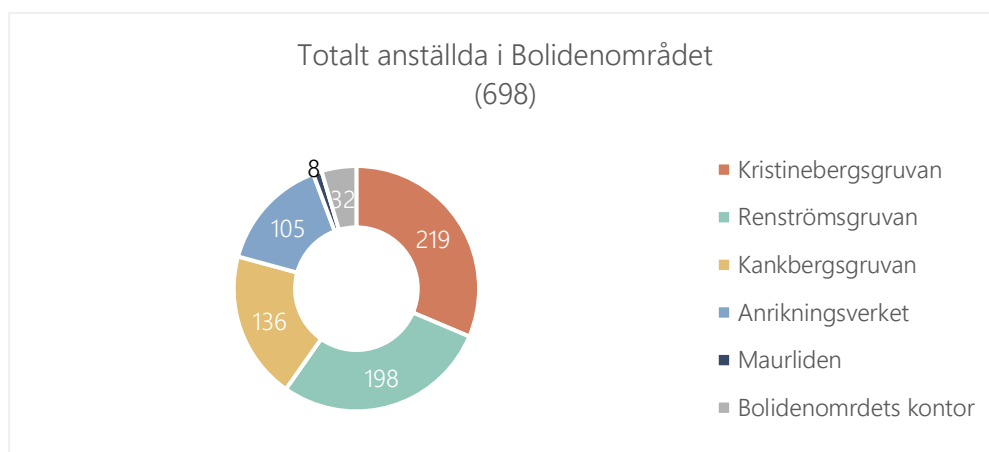
Inkomstutvecklingen har följt rikets utveckling i de respektive kommunerna, men skillnaden mellan män och kvinnor är stor. Vilket dels gäller för riket som såväl i de respektive kommunerna och regionen, se Figur 33. En medellön för gruv- och stenbrottsarbetare är 50 600 kr per månad för alla könen, vilket är mycket högre än den genomsnittliga inkomsten 2023 för alla undersökta kommuner (SCB, 2024a).

Figur 33: Sammanställning av statistik genomsnittlig månadsinkomst, män och kvinnor (SCB).

4.1.3 Gruvan och arbetstillfällen

Enligt siffror från Boliden i december 2024 är 698 personer anställda i Bolidenområdet. Av dessa är 519 anställda som "arbetare" och 177 som "tjänstemän" (M. Nordström, Boliden, personlig kommunikation, 20 maj 2025). Exempel på arbetsroller som innefattas inom termen "arbetare" är bergarbetare, truckförare, mekaniker och elektriker. Exempel på arbetsroller som innefattas inom termen "tjänsteman" är projektledare, miljö- och arbetsmiljösamordnare, produktionsingenjörer, HR och olika chefsroller. Nedan (Figur 34) visar anställda per site i Bolidenområdet, flest anställda finns på site i Kristineberg, Renström och Kankberg.

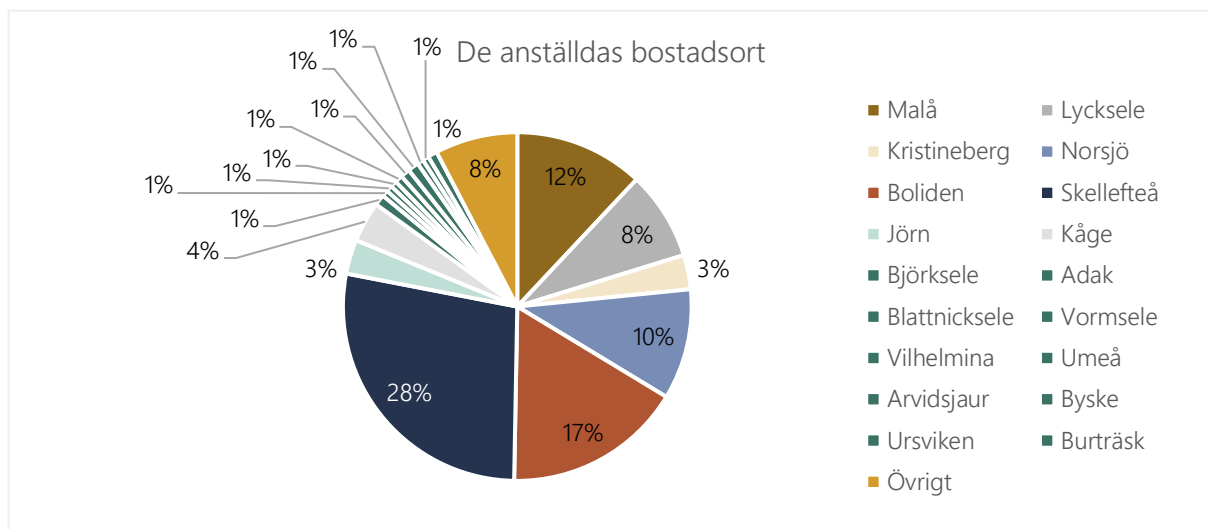
Figur 34: Sammanställning av medarbetare inom Bolidenområdet och vilken site de tillhör.

Bolidenområdet är ett geografiskt stort område, vilket innebär att de anställda bor utspridda både inom de fyra berörda kommunerna och i övriga delar av Sverige. Nedanstående punktlista visar hur många av de anställda inom Bolidenområdet som är bosatta i respektive kommun:

- Skellefteå: 379 anställda
- Norsjö: 75 anställda
- Lycksele: 94 anställda
- Malå: 92 anställda
- Övriga kommuner i Sverige: 58 anställda

På ortsnivå visar det sig att majoriteten av de anställda inom Bolidenområdet är bosatta i de närliggande orterna; Skellefteå, Boliden, Malå, Norsjö, Lycksele, Kristineberg, Kåge och Jörn. Mindre orter, såsom de som utgör 1 procent (4-7 anställda) i Figur 35, bor i Björksele, Adak, Blattnicksele, Vormsele, Vilhelmina, Umeå, Arvidsjaur, Byske, Ursviken och Burträsk. "Övrigt" i Figur 35 innebär orter där 1-2 anställda är bosatta (M. Nordström, personlig kommunikation, 20 maj 2025).

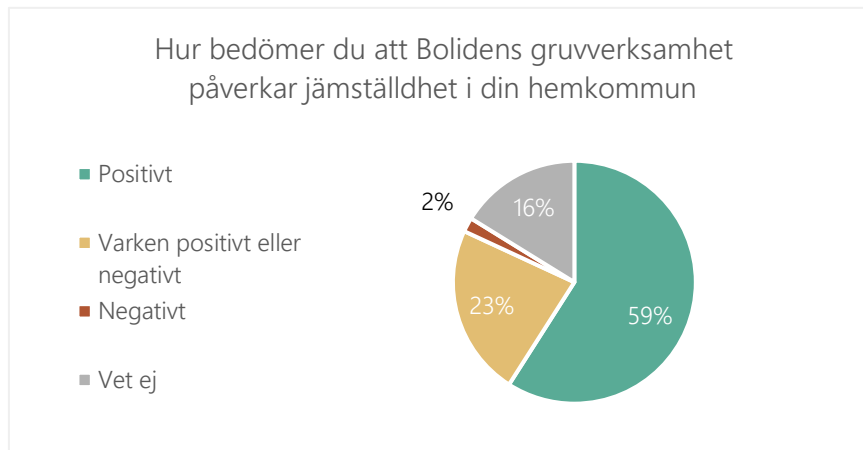
Figur 35: Anställda inom Bolidenområdet, och deras bostadsort.

Metall- och gruvsektorn är historiskt en mansdominerad bransch. Totalt inom bolaget är andelen kvinnor 22,5 procent⁵. Inom styrelsen är 43 procent av de stämموvalda styrelseledamöterna kvinnor. Bolaget har som mål att öka andelen kvinnor i den totala arbetsstyrkan, och de arbetar aktivt med mångfald, jämställdhet och inkludering på bolaget (Boliden, 2025)

⁵ Andel av det totala genomsnittliga antalet heltidsanställda (påverkat av anställda som tillfälligt permitterades), (Boliden, 2025).

I studiens enkät ställdes en fråga hur respondenterna bedömer att Bolidens gruvverksamhet påverkar jämställdheten i sin hemkommun. 59 procent anser att de påverkar jämställdheten positivt. 23 procent svarar "varken positivt eller negativt", och 16 procent anser att de påverkas negativt, se Figur 36.

Figur 36: Sammanställning av enkätrespondenternas svar på påståendet ovan.

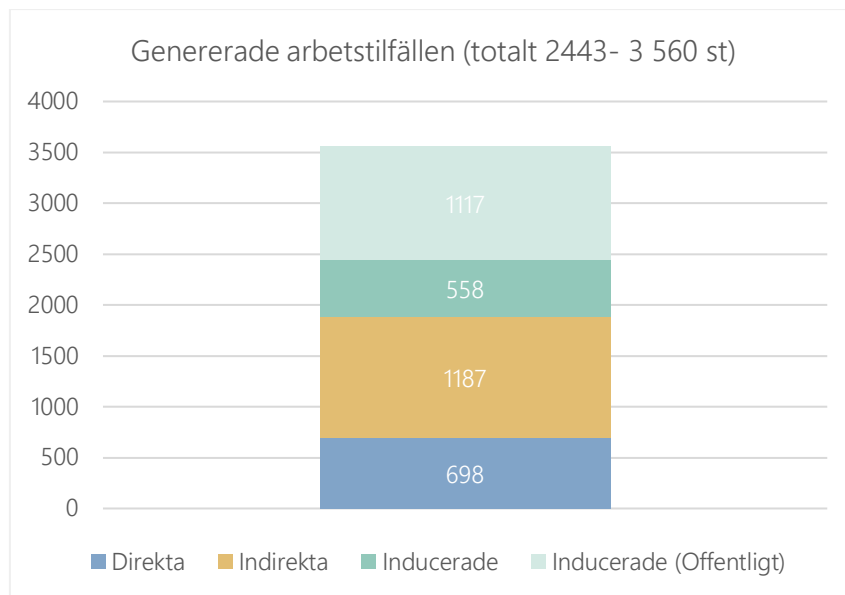
4.1.3.1 Indirekta arbetstillfällen

Gruvbranschen är en av de branscher som generellt genererar flest indirekta jobb till följd av deras basverksamhet. Till indirekta arbetstillfällen räknas de arbetstillfällen som skapas hos entreprenörer och leverantörer till följd av verksamhetens efterfrågan på insatsvaror och tjänster. Det finns generella beräkningar som beräknar att varje jobb i gruvbranschen skapar indirekta arbetstillfällen i underleverantörsleden (Svemin, 2025). Dessa arbetstillfällen tillsammans genererar i sin tur arbetstillfällen i näringar som inte är direkt kopplade till gruvorna, så kallade inducerade arbetstillfällen, som affärer, skolor och annan service som behövs för ett välfungerande samhälle.

Storleken på siffran för hur många indirekta och inducerade arbetstillfällen som skapas varierar beroende på hur, och för vilket geografiskt område beräkningen genomförs. Främst beror den på hur stor andel av varor och tjänster som köps in lokalt. Desto mindre som är import, desto högre blir siffran.

Beräkningar som genomförts specifikt för Bolidens verksamhet visar att verksamheten i genomsnitt genererar 2,5 – 4,1 arbetstillfällen utöver varje direkt anställd beroende på vilka inducerade arbetstillfällen som räknas med- med eller utan offentligt inducerade arbetstillfällen⁶ (EY, 2016). I antal innebär detta att de 698 anställda i Bolidenområdet genererar 1187 indirekta arbetstillfällen ($698 \times 1,7$), 558 inducerade arbetstillfällen ($698 \times 0,8$). Den sista delen, 1 117 är också inducerade arbetstillfällen men utgörs av de jobb som skapas till följd av ökad offentlig konsumtion ($1,6 \times 698$), se Figur 37.

⁶ Översatt från Government induced jobs. Detta inkluderar de jobb som skapas till följd av ökade skatteintäkter, vilket antas öka de offentliga utgifterna (EY, 2016).

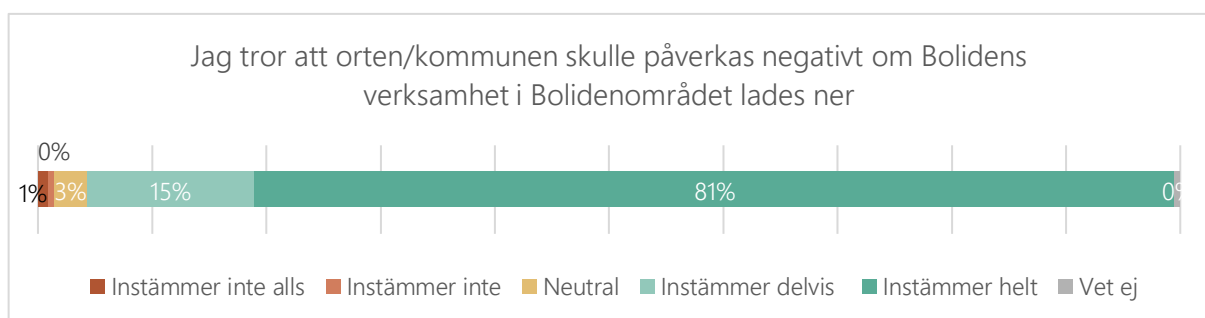

Figur 37: Beräknade arbetstillfällen som genereras till följd av Bolidenområdets verksamhet.

Att varje direkt jobb i Bolidenområdet genererar mellan 2,5 och 4,1 ytterligare arbetstillfällen är en relativt hög multiplikatoreffekt – vilket ofta ses i kapital- och personalintensiva industriverksamheter som gruvor (EY, 2016). Det innebär att verksamheten inte bara är viktig för de anställda direkt, utan för hela det ekonomiska ekosystemet runt omkring.

Ju högre denna andel är, desto större blir effekterna av en eventuell nedstängning – både för arbetsmarknaden och den lokala konsumtionen. Om verksamheten dessutom är geografiskt koncentrerad till en enskild kommun, ökar sårbarheten ytterligare. En nedläggning kan då få omfattande lokala konsekvenser, inklusive förlorade arbetstillfällen, minskade skatteintäkter och försämrade kommunal service. Det kan även leda till snabb utflyttning, fallande bostadsvärden och ökad arbetslöshet.

I Enkätundersökningen är det hela 96 procent som instämmer eller instämmer helt i påståendet "Jag tror att orten/kommunen skulle påverkas negativt om Bolidens verksamhet lades ner, se Figur 38.

Figur 38: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Om verksamheten däremot är spridd över flera kommuner, som i fallet med Bolidenområdet, blir de negativa effekterna vid en nedstängning mer geografiskt utspridda. Det kan minska trycket på en enskild kommun, men innebär samtidigt att fler samhällen påverkas – om än i något mindre grad. För regionala aktörer medför detta ett ökat behov av samordnade insatser, eftersom effekterna inte är begränsade till

en specifik plats. Även om en utspridd struktur minskar risken för en akut lokal kris, kan den skapa bredare regionala utmaningar som kräver långsiktig planering och samverkan.

Samverkan mellan Kristinebergsgruvan och Kristinebergs Fritid ekonomiska förening

Ett exempel på inducerade arbetstillfällen som Bolidenområdet och Kristinebergsgruvan i synnerhet har bidragit till, finns hos Kristinebergs Fritid ekonomiska förening. Den ekonomiska föreningen skapades 2002 i syftet att rädda fritidsanläggningar samt service av nedläggning på orten som hade drabbats av kraftig negativ befolkningsutveckling (se vidare i kapitel 4.1.5–4.1.6).

Kristinebergs Fritid ekonomiska förening driver sedan 2016 ett vandrahem i Thornégården (tidigare disponentvillan av Kristinebergsgruvan), en restaurang, butik, post – och apoteksombud, utöver de elva vandrahemsrum som finns. Vandrarhemmet har 18 sängar som alla är uthyrda till Kristinebergsgruvans veckopendlande arbetare. 2022 öppnade föreningen ytterligare ett vandrahem i bygden som även den har elva rum, även där är alla sängar uthyrda till långpendlande arbetskraft som jobbar på Kristinebergsgruvan.

"Efter invigningen av det nya vandrahemmet hade vi direkt 29 personer i kö" berättar föreningens representant vid intervjun (2025) och fortsätter. "Boliden ser till att de nyttjar våra tjänster. De anordnar sina träffar hos oss, köper frukt till anställda via oss. Har de något möte, beställer de fika via oss. Nästa vecka är det fettisdag och de har beställt 300 semlor från oss. Boliden (Kristinebergsgruvan) är vår största kund och utan de skulle vi inte klara oss."

Alla Kristinebergsgruvans anställda som bor i bygden på veckorna är kunder på föreningens butik, äter på föreningens restaurang och använder fritidscentret. På detta sätt skapar gruverksamheten i Kristineberg ytterligare, indirekt inkomst till Kristinebergs fritids ekonomiska förening som möjliggör att utveckla serviceerbjudandet i Kristineberg.

Idag har Kristinebergs Fritid ekonomisk förening nio anställda. Antalet anställda kan anses vara få, men det är relativt många för föreningen på en liten ort som i sin tur är mycket betydande för hela Kristinebergs samhällets livskraft och välmående. På sommaren driver föreningen en turistverksamhet och organiserar guidning av den Underjordiska kyrkan. Kyrkan är belägen 90 meter ner i Kristinebergsgruvan och besöks av ca 1500 turister varje sommar. Turisterna som kommer till Kristineberg är även dem kunder på Thornégårdens restaurang och butik. Detta är ett exempel på de indirekta positiva socioekonomiska effekter som gruverksamhet i Kristineberg ger upphov till och på samverkan som sker mellan föreningen och Boliden. (Kristinebergs Fritid ekonomisk förening, 2025)

4.1.3.2 Entreprenörer och leverantörer

Enligt uppgifter från Boliden sysselsätter Bolidenområdet ca 800 leverantörer och entreprenörer. Entreprenörerna/leverantörerna anlitas i olika stor omfattning och ca 50 av dessa entreprenörer står för 80 procent av Bolidenområdets totala inköpskostnader av entreprenörer och leverantörer. De fyra största leverantörerna baserat på inköpsvärde, finner vi enbart lokala entreprenörer som är baserade i Bolidenområdets fyra olika kommuner Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå.

- Master Drilling (Verkstad i Boliden, kontor i Skellefteå)
- Renfors Åkeri (Boliden)

- Byggbetong John Dahlgren (Skellefteå, Renström, Kristineberg, Lycksele + Umeå & Örnsköldsvik)
- Bennys Gräv (Malå)

I denna studie har intervjuer genomförts med två av Bolidens leverantörer: Master Drilling och Renfors Åkeri. Utöver dessa har även Bergteamet och Jama Mining intervjuats, som båda är betydande aktörer inom leverantörsledet. Syftet med intervjuerna har varit att undersöka Bolidenområdets betydelse för deras verksamheter samt hur de uppfattar samarbetet och dialogen med Boliden. Till viss del berördes även frågor om arbetskraftssituationen och gruvindustrins påverkan på samhället.

Master Drilling Europe AB

Master Drilling Europa AB är en av de entreprenörer som enligt uppgifterna från Boliden (2024) anlitas mest av Bolidenområdet. Bolaget Master Drilling Europa AB har ca 50 anställda: ca 10 tjänsteman, 6 mekaniker och 34 maskinoperatörer. 25 procent av bolagets anställda är bosatta i Skellefteå kommun men även operatörer som bor i andra kommuner och regioner är med jämna mellanrum i verkstaden i Boliden. Företaget hyr ett hus och en lägenhet i Bolidens samhälle för att erbjuda bostad till sina anställda.

Bolaget grundades under 1990-talet och har historiskt tillhört raiseborrningsavdelningen inom Bergteamet AB. Sedan 2015 ägs Master Drilling Europa AB av det sydafrikanska bolaget Master Drilling Group. Enligt bolagets representant, som intervjuades inom ramen för denna studie, är verksamheten uppdelad mellan *projekt inom gruvor* och *projekt inom infrastruktur*. Under de senaste åren har uppdrag inom infrastruktur stått för cirka 50 procent av bolagets omsättning.

Den tjänst som Master Drilling levererar till Bolidenområdet består av raiseborrning av schakt. Eftersom dessa arbeten planeras utifrån gruvornas raiseborrningsprogram varierar behovet av tjänsten mellan olika år. Under 2024 genomförde Master Drilling ett uppdrag vid Renströmsgruvan, vilket motsvarade cirka 10 procent av bolagets totala omsättning. År 2021 var omfattningen betydligt större – då uppgick uppdraget vid Rävildenprojektet i Kristineberg till omkring 60 procent av omsättningen. Master Drilling genomför även raiseborrning vid flera andra av Bolidens gruvor, exempelvis Garpenberg i Sverige och Tara-gruvan i Irland.

Dialogen mellan Master Drilling och Bolidenområdet bedöms fungera väldigt bra på olika företagsnivåer, både mellan tjänsteman och operatörer ute på gruvorna. Enligt den intervjuade finns det mycket utbyte gällande tekniska frågor samt erfarenhetsåterföring mellan bolagen vilket har skapat en bra samarbetsanda.

På frågan "Om Bolidenområdet lade ner sin verksamhet hur skulle det då påverka er som bolag", är svaret att Master Drilling inte skulle gå i konkurs, men påverkas genom minskad omsättning som i sin tur skulle påverka antal anställningar hos bolaget. Master Drilling hyr verkstadslokaler från Bolidenområdet, belägna inom Anrikningsverkets industriområde. Bolagets kontor ligger i Skellefteå. (Master Drilling, 2025)

Bergteamet AB

Bergteamet AB är inte en del av de entreprenörer som enligt uppgifterna från Boliden (2024) anlitas mest av Bolidenområdet, men för Bergteamet är Boliden en stor leverantör. Bergteamet har funnits i 25 år, med syfte att hyra ut maskiner.

Det var på anriktningsverket i Boliden, där Boliden hade en mekanisk verkstad som idén till ett eget bolag startade.

Bergteamet har som mest haft omkring 600 anställda och verksamhet i flera länder, innan koncernen köptes upp och därefter gick i konkurs år 2015. I samband med konkursen köptes bolaget tillbaka av grundarens holdingbolag, Högkammen AB. Idag ägs Bergteamet till 25 procent av Högkammen AB och till 75 procent av LKAB, som förvärvade sin andel år 2021.

Bergteamet har i dagsläget cirka 210 anställda. Huvudkontoret är fortfarande beläget vid anriktningsverket i Boliden – samma plats där verksamheten en gång startade – och därtill finns flera platskontor runt om i länet.

Inom enbart Bolidenområdet arbetar ca 45-50 anställda mot Boliden idag. Det finns samarbete mellan Bergteamet och Master Drilling och Bergteamet kan exempelvis användas som underentreprenör till Master Drilling i uppdrag åt Bolidenområdet.

På frågan hur stor påverkan skulle bli för Bergteamet om Bolidens verksamhet i Bolidenområdet skulle läggas ned, är svaret att de skulle bli påverkade. Dels för de har sitt huvudkontor där, men de är inte heller endast beroende av Boliden som kund. Boliden som kund står för ca 50 procent av omsättningen och LKAB för resterande, det varierar år till år beroende på projekt. Exempelvis senast har det varit mer åt Boliden då de anlitas till ett projekt inom Rävliiden. Men generellt har de en stor betydelse inom Bolidenområdet/ Skelleftefältet på grund av att huvudkontoret och verkstadens etablering finns på orten Boliden.

Den intervjuade nämner även det goda samarbetet mellan Boliden som bolag och nyttan av det täta samarbetet. Då båda parter verkar för samma syfte att driva arbetet mer säkert, i en riskfylld industri. Deras kund Boliden möjliggör exempelvis att Bergteamet får testa nya lösningar och vara innovativa. (Bergteamet, 2025)

Renfors Åkeri AB

Även Renfors Åkeri AB är bland entreprenörerna som enligt uppgifterna från Boliden (2024) anlitas mest av Bolidenområdet. Bolaget grundades 1927 av Axel Lundqvist som köpte den första droskbilen och började köra Bolidens tjänstemän i trakten efter att ha själv varit anställd på gruvan i Boliden. *"Renfors Åkeri har alltid funnits på bakgrunden av Bolidens gruvverksamhet"*, berättar dagens VD, som representerar tredje generation av Lundqvistfamiljen som driver det lokala bolaget. Idag har de 150 anställda och äger en fordonspark.

Samarbetet med Boliden bedöms ha fungerat mycket bra genom åren och anses som orsaken till att bolaget har kunnat växa i en hög takt. Bolidenområdet och Renfors Åkeri driver även innovation- och

utvecklingsprojekt tillsammans. Bolidenområdets klimatmål ligger exempelvis bakom investeringar som ledde till att Renfors Åkeri var den första transportbolaget i Sverige att erbjuda en elektrifierat malmbil.

Enligt bolagets VD är ungefär 75 procent av Renfors Åkeris omsättning kopplat direkt eller indirekt till Bolidenområdet. Huvudåtaganden är malmtransporten ovan jord från gruvorna till Anrikningsverket i Boliden, koncentrattransport från Anrikningsverket till smältverk i Rönnskär samt logistikhantering. Bolaget fraktar också berg under jord, levererar styckegods och sopar vid Bolidenområdets siter, lägger ledningar på dammarna och stöttar med maskintransporter mellan siter.

Bolaget har haft uppdrag åt flera Bolidens gruvheter, men enligt VD'n är det just Bolidenområdet som är deras största kund. Ungefär 75procent av bolagets anställda (ca 110 personer) arbetar direkt eller indirekt på uppdrag av Bolidenområdet. Skulle Bolidenområdet lägga ner sin verksamhet, skulle Renfors Åkeri påverkas kraftigt. *"Bolidenområdet betyder näst intill allt för tjänsteföretag i regionen. Alla tjänsteföretag i regionen har Boliden som kund i någon form. Om inte i första led, då i andra eller tredje"*- berättar bolagets representant vid beskrivning av Bolidenområdets påverkan på det lokala näringslivet. (Renfors Åkeri, 2025)

Jama Mining Machines AB

Jama Mining Machines AB är en leverantör till Bolidenområdet. Bolaget grundades 1948 i Norsjö och har tidigare haft namnet, Bask Mekaniska AB. Det är ett av bolagen som uppkommit utifrån gruvnäringen i trakten och varit starkt sammanlänkad med Bolidens gruvor i Skellefteåfältet. Inriktningen historiskt och idag är att tillverka innovativa och säkra gruvprodukter inom bergborrningsutrustning. Genom åren har bolaget haft olika ägare, idag ägs bolaget av Högkammen AB och är belägen i Skellefteå hamn.

Till Bolidenområdet och även till andra av Bolidens gruvverksamheter, levererar Jama Mining en bredd av olika maskiner och säkerhetsutrustning. Huvudprodukten som används i alla Bolidenområdets gruvor är Jama Minings skrotare, men bolaget levererar även betongsprutningsmaskiner, laddbilar, saxbilar, arbetsplattform, räddningskammare och annan räddningsutrustning som tillverkas lokalt i Skellefteåhamn.

Bolaget uppskattar sig ha bra framtidsanda med fulla orderböcker framåt. Vid intervjun berättar bolagets affärsutvecklare att Bolidenområdet står för ungefär 30 procent av Jama Minings omsättning och att ca 30 procent av arbetstillfällena hos Jama Mining kan kopplas till Bolidenområdet. Om Boliden skulle lägga ned sin verksamhet i Bolidenområdet skulle Jama Mining påverkas, men bolaget skulle inte vara nedläggningshotad direkt, i stället skulle man behöva hitta nya affärsområden.

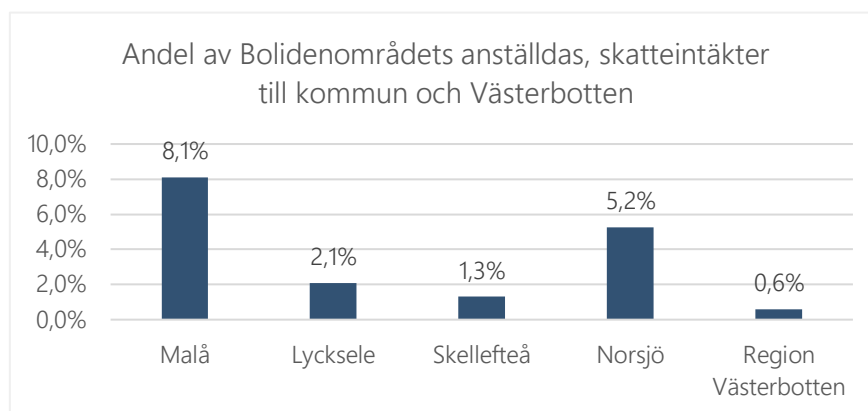
"Vi är ett mindre bolag, så vi är beroende av större industriaktörer som Boliden. Det skulle inte dock vara lika lättsam med exempelvis LKAB som det är med Boliden. Vi har fina utvecklingsarbeten tillsammans med Boliden och närheten gör samarbetet enklare," berättar Jama Minings representant vid intervjun. (Jama Mining Machines, 2025)

4.1.3.3 Skatteintäkter

Kommunalskatten som invånarna betalar utgör en betydande del av en kommuns intäkter. Därför är det relevant att beräkna hur mycket de anställda i Bolidenområdet bidrar med i skatt till sina respektive bostads kommuner.

Bolidens hela koncern bidrar till skatteintäkter i de regioner där koncernen är verksam för såväl stat, kommun och landsting, både direkt och indirekt. De direkta inbetalningarna till staten utgörs av till exempel bolagsskatt, sociala avgifter, fastighetsskatt, bränsleskatt och moms. Under 2024 betalade Boliden koncern 2 171 miljoner kr (1 768) i enbart bolagsskatt i verksamhetsländerna, varav 1 486 (1 826) miljoner kr i Sverige, exklusive sociala avgifter, punktskatter och fastighetsskatter (Boliden, 2025)

Figur 39: Antal anställda, boende i kommun, beräknade skatter avsett till kommunal- och regional inkomst.

De anställda som arbetar inom Bolidenområdet (698), som har uppgett någon av kommunerna (Skellefteå, Malå, Lycksele eller Norsjö) som bostadsort, bidrar via deras inkomster till sin kommun och Västerbottens regions intäkter. I Skellefteå, Lycksele och Malå kommun utgör skatteintäkterna ca 70 procent av kommunernas totala inkomster, i Norsjö ca 63 procent av kommunens intäkter. (Skellefteå kommun, 2024), (Malå kommun, 2024), (Lycksele kommun, 2024), (Norsjö, 2024).

Trots att flest Bolidenanställda är bosatta i Skellefteå kommun (379 st) utgör det 1,3 procent av kommunens totala skatteintäkter i jämförelse med Malå kommun där de bor 92 anställda, bidrar de med totalt 8,1 procent av kommunens totala skatteintäkter (se Figur 39). Siffran är beräknad på medellönen för en gruv- och stenbrotsarbetare, den kommunala skattesatsen för respektive kommun⁷ samt antal anställda som är boende i respektive kommun.

Datan visar på effekten av hur viktig arbetstillfällena inom Bolidenområdet är för respektive kommun. Av de anställda i Bolidenområdet bor majoriteten inom Västerbottens län, det innebär att dessa personer bidrar via sina löner även till landstingsskatten i region Västerbotten. Beräknat på skattesatsen för

⁷ Kommunalskatten är från 2025 års data. Skatteintäkt är från 2022 års data för kommunerna. Senaste tillgängliga datan. Skattesats kommun; Malå 23,35 procent, Lycksele 23,05procent, Skellefteå 22,60 procent och Norsjö 23,35 procent, fördelat på respektive kommuns skatteintäkt.

regionen (11,35 procent) stod de Bolidenanställda för ca 0,6 procent av Regionens skatteintäkter⁸. Skatteintäkter från indirekta eller inducerade arbetstillfällen är inte inkluderade i beräkningarna ovan. Om skatter från indirekta och inducerade arbetstillfällen också skulle räknas med blir siffrorna betydligt större. Dessa beräkningar är de direkta effekterna av arbetstillfällen som Boliden skapar och anställdas direkta bidrag till sin kommun och regionen.

Som framgår av datan är det tydligt att effekterna är större i de mindre kommunerna Malå och Norsjö, jämfört med Lycksele och Skellefteå. Andra samhällseffekter som Bolidens verksamhet genererar – såsom bolagsskatt, fastighetsskatt och moms – har inte beräknats i denna studie, då dessa skatter tillfaller staten och inte har ett direkt lokalt genomslag.

4.1.4 Utbildning

I kommunerna finns grundskolor i bland annat Norsjö, Bastuträsk, Malå, Lycksele och Skellefteå. Gymnasieutbildningar erbjuds i alla fyra kommuner, men högskoleförberedande program erbjuds enbart i Lycksele och Skellefteå. I Norsjö och Malå finns introduktionsprogram⁹, Malå erbjuder dock fjärrundervisning i samarbete med Skellefteå kommun för att kunna erbjuda högskoleförberedande utbildningar. (Malå kommun, u.å.), (Norsjö kommun, 2025), (Lycksele kommun, u.å.), (Skellefteå kommun, 2025d).

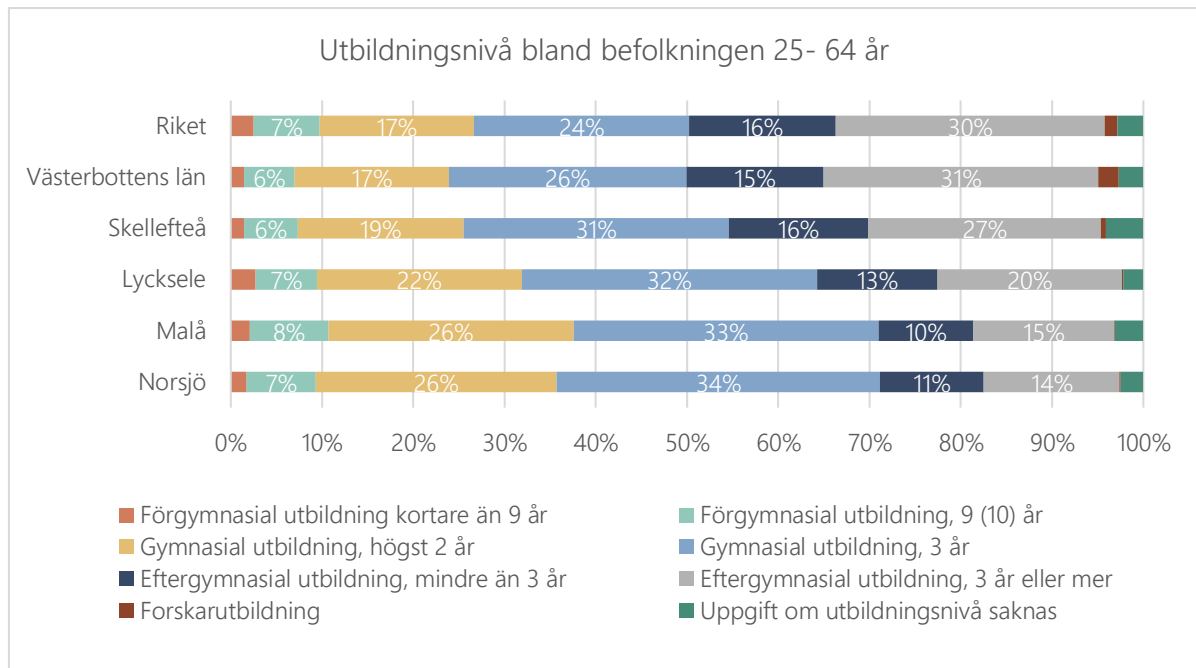
I Lycksele finns även en nationell idrottsutbildning (NIU) med inriktning skidgymnasium (Lycksele kommun, u.å.). I Skellefteå finns möjlighet till att läsa förutom högskoleförberedande även yrkesförberedande och lärlingsutbildning – som har bland annat inriktning inom bygg, natur, industriteknik och fordon. Som högskoleförberedande utbildning finns även Teknikprogrammet (Skellefteå kommun, 2025c).

Vuxenutbildning erbjuds via lärcentrum eller på distans. I Lycksele planeras att starta Campus Lycksele 2025, som en satsning för att möta behovet av högre utbildning och stärka den lokala kompetensförsörjningen (Campus Lycksele, 2023). Campus Skellefteå erbjuder redan högre utbildning i samarbete med universitet och yrkeshögskolor som ska vara anpassade efter regionens behov, med fokus på områden som träteknik, datorgrafik, elkraft, omvårdnad och socialt arbete (Campus Skellefteå, u.å.).

Boliden har bland annat ett samverkansavtal med Luleå Tekniska universitet (LTU) för att kunna möta arbetslivets behov (Luleå tekniska universitet, 2023). För Bolidenområdet innebär det exempelvis att bistå med projektuppgifter till en specifik kurs som hålls på LTU, med tillhörande platsbesök till Bolidenområdet för studenterna på kursen (E. Gustavsson, Boliden, personlig kommunikation, 21 maj 2025).

⁸ Region Västerbottens totala skatteintäkter (exklusive statsbidrag och utjämning) för 2023 uppgick till 7 816 miljarder kronor (Region Västerbotten 2023). Regionskatten 11,35 procent är från 2025 års data.

⁹ Introduktionsprogram innebär en möjlighet för obehöriga elever att få en utbildning för att komma vidare i sin utbildning – eller arbetskarriär (Skolverket, 2025).

Figur 40: Befolkningens utbildningsnivå i andel av befolkningen över 25 år (SCB).

Malå och Norsjö är de två kommuner av de fyra kommunerna som har lägst andel högutbildade personer. Ca 25 procent har en eftergymnasial utbildning (se Figur 40). Det är lågt om man jämför med Riket och Västerbottens län, där ca 46 procent har en eftergymnasial utbildning. I Lycksele har ca 33 procent en eftergymnasial utbildning och i Skellefteå ca 43 procent (SCB, 2024c).

Skillnaderna i utbildningsnivå återspeglar till stor del det lokala utbildningsutbudet. Som nämnt ovan erbjuder Skellefteå och Lycksele fler möjligheter till eftergymnasiala studier, både genom egna gymnasieskolor med breda program och genom samarbeten med universitet och yrkeshögskolor. Malå och Norsjö har mer begränsat utbud, där utbildningar främst riktas mot introduktionsprogram och vissa distansutbildningar inom specifika områden som vård och omsorg.

I enkätundersökningen har det inte ställts en direkt fråga kring utbildning men utifrån enkätundersökningens svarskommentarer går det att utläsa att invånarna upplever skillnader i tillgången till utbildning mellan kommunerna.

I Skellefteå beskrivs att det är "lagom nära till allt", men påpekar samtidigt att det "hade önskat att det var lättare att få jobb och fanns lite mer utbildningsmöjligheter".

I Norsjö framkommer att det är "svårt att få jobb om man inte har vidareutbildat sig", och att det "saknas arbeten för högutbildade", särskilt inom vård och omsorg. Vissa ser dock möjligheter inom industri, handel och omsorg.

Några har uttryckt en viss oro över utvecklingen: "blivit sämre utbud de senaste åren" och att det finns "för lite av varierande arbeten, mest produktion med skiftgång". Detta speglar en upplevd brist på utbildningsmöjligheter. Dock finns en förståelse hos flera av enkätsvaren, när det kommer till att tillgodose behov hos mindre kommuner.

Boliden har inte en direkt påverkan på utbildningsutbudet, men har möjlighet att påverka indirekt genom inspiration, utvecklingsarbete eller delaktiga i dialog i skolor. Exempelvis på Bolidenområdets sociala medier plattform *Instagram* syns att de är aktiva och sprider inspiration till kommande generationer, se Figur, 41-43.

Figur 41: Bild från Bolidenområdets Instagram, delaktiga i Malås näringsliv och rekryteringsmessa. Källa: Boliden.

Figur 42: Bild från Bolidenområdets Instagram. Medarbetares barn och barnbarn är på studiebesök i Renströmsgruvan. Källa: Boliden.

Figur 43: Bilder från platsbesöket. (till vänster) Bolidenskola: förskoleklass till årskurs nio. (till höger) Förskolan i Kristineberg. I byggnaden finns även förskoleklass och årskurs ett till tre. Den tidigare skolbyggnaden i Kristineberg brann ner juldagen 2022. Källa: Hifab.

4.1.5 Bostadsmarknad

Enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät, där Sveriges kommuner bedömer bostadssituationen i sin kommun, rapporterade 148 kommuner bostadsbrist under 2024. Samtidigt har andelen kommuner med bostadsöverskott ökat något i Riket. Det råder en tydlig inbromsning i bostadsbyggandet i hela landet, vilket påverkar såväl kommuner med stark tillväxt som mindre orter med svagare marknader (Ekonomifakta, 2025).

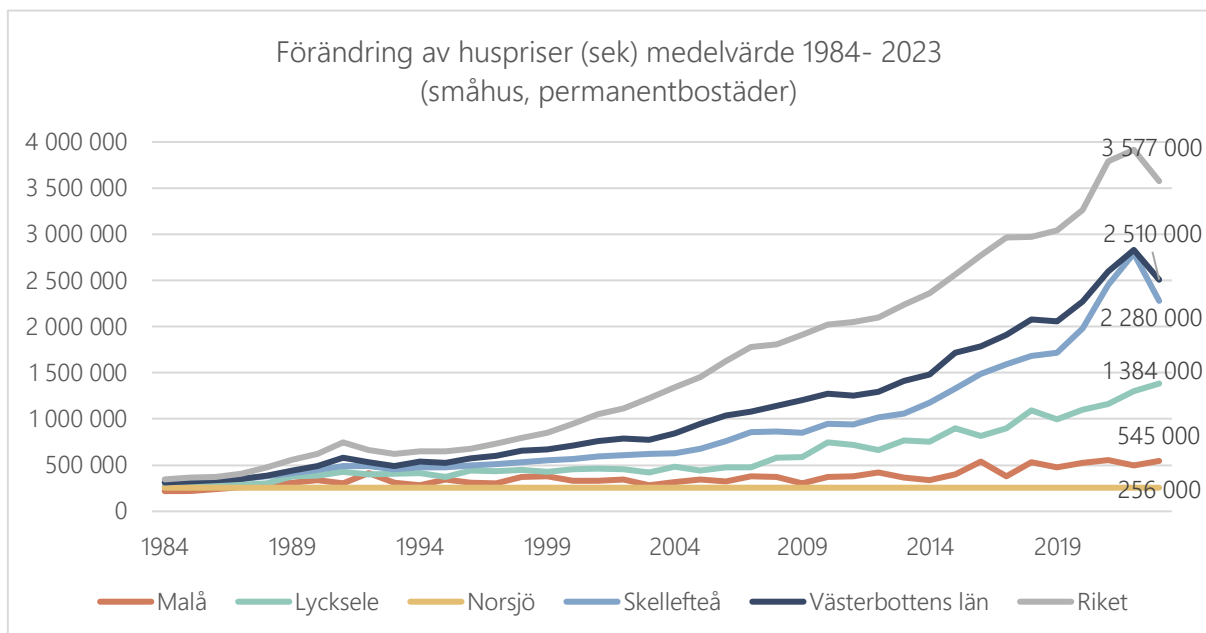

I Västerbottens län följer utvecklingen den nationella trenden, men med lokala variationer. Här påverkas bostadsmarknaden av konjunkturen, ojämn befolkningstillväxt och varierande förutsättningar för nyproduktion.

Det finns ett underskott av bostäder i Norsjö och Skellefteå, medan i Lycksele ett överskott och i Malå anses det råda en balans (RKA. u.å). Bostadsmarknaden i de fyra kommunerna Skellefteå, Lycksele, Malå och Norsjö präglas av olika förutsättningar.

Skellefteå har ett underskott på bostäder 2024, till följd av stark befolkningstillväxt och industrisatsningar. Trots en hög byggtakt har stigande kostnader bromsat nyproduktionen. Det kommunala bostadsbolaget Skebo har dock tagit ett stort ansvar och färdigställt 233 nya bostäder under 2024 (majoriteten av alla nya lägenheter i kommunen). För att hantera konjunkturedgångens effekter har samverkansnätverket BoVä (Bostäder Västerbotten) skapats. Målet är att genom samarbete mellan offentliga och privata aktörer säkerställa en hållbar samhällsomvandling och möjliggöra byggandet av 20 000 bostäder i länet till år 2030 (Länsstyrelsen Västerbotten, 2024).

Lycksele har en mer stabil bostadsmarknad, med lokala variationer där överskott och underskott förekommer parallellt. Malå och Norsjö har en balanserad eller låg aktiv bostadsmarknad med begränsad nyproduktion, främst på grund av låga fastighetspriser och befolkningsutflyttning (Länsstyrelsen Västerbotten, 2024).

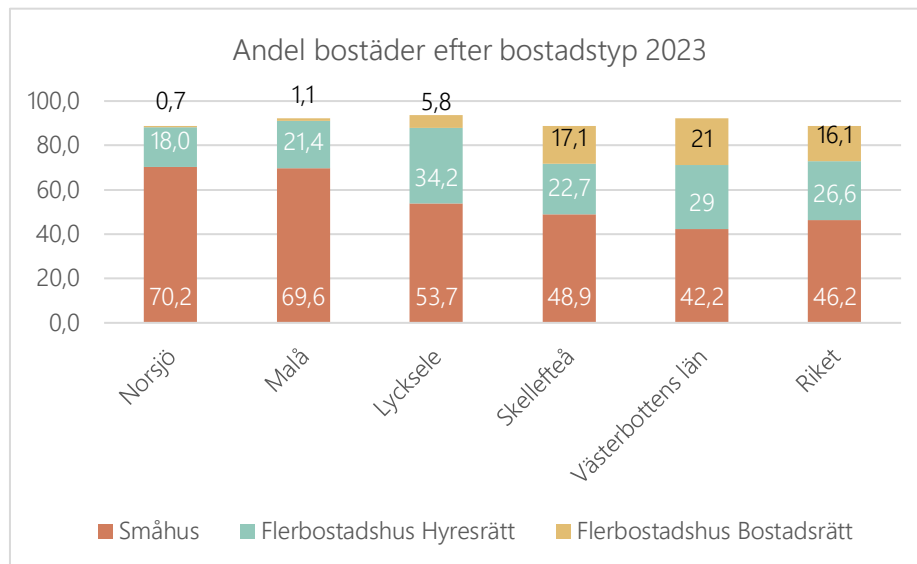

Figur 44: Förändring av huspriser 1984-2024 (SCB).

Prisstatistik över småhuspriser bekräftar även de lokala skillnaderna då huspriserna i respektive kommun skiljer sig från varandra (se Figur 44). I Skellefteå har huspriserna stigit markant efter 2019, vilket tydligt speglar kommunens befolkningstillväxt och stora industrisatsningar. Västerbottens län är lägre än riket som ligger närmare 3,5 miljoner kr för småhus.

Den vanligast bostadsformen i respektive kommun är att bo i småhus. I Malå och Norsjö bor över 69 procent i småhus, medan flerbostadshus är vanligare i Lycksele (53,7 procent småhus) och Skellefteå (48,9 procent småhus). Hyresrätter dominerar flerbostadsutbudet, andelen bostadsrätter är låg i alla fyra kommuner – särskilt i Norsjö (0,7 procent) och Malå (1,1 procent), jämfört med riket där 16,1 procent bor i bostadsrätt (se Figur 45) (SCB, 2024d).

Figur 45: Typ av boendeform (SCB).

Bosättningsmönstren visar att en större andel bor på landsbygden i mindre kommuner. I Norsjö bor 40,8 procent utanför tätort, i Malå 32,7 procent och i Lycksele 26,1 procent. I Skellefteå är motsvarande siffra endast 17,9 procent, vilket liknar länets genomsnitt på 81 procent tätortsboende, men ligger under rikets 88 procent. Allmännyttiga bostadsbolag finns i samtliga fyra kommuner och spelar en viktig roll i att tillgodose lokala behov, särskilt på en osäker marknad (Länsstyrelsen Västerbotten, 2024).

När samhället Kristineberg byggdes 1938-1943 (se vidare i kapitel 4.3), var det gruvbolaget Boliden som blev hyresvärd till alla flerbostadshus. Idag är alla bostadshus i Kristineberg privat ägda, undantag Boliden äger ett hus med gästlägenheter som används av bolagets anställda och besökare.

Vid en intervju som genomfördes inom ramen för studien berättar en representant för Kristinebergs Fritid Ekonomisk Förening att flera lägenhetshus i Kristineberg under slutet av 1980-talet köptes av en privatperson, som i sin tur hyrde ut dem till Migrationsverket. När asyltrycket senare minskade och de personer som placerats i Kristineberg flyttade vidare, stod många lägenheter tomma. I takt med detta försvann också incitamenten att underhålla fastigheterna. Vissa av de övergivna hyreshusen har därefter tagits över av Lycksele kommun och rivits.

Figur 46: Flygbilder över Kristinebergs samhälle 1975 och ca 2020. I samhällets centrala delar finns idag flera tomma tomter, där det tidigare har stått flerbostadshus. Skolbyggnaden som brann ner 2022 är med på flygbilden till höger. Riksbyggens flerbostadshus från 1950 syns längst upp till höger på bilden från 1975. Husen har rivits och marken återtagits av naturen. Ett nytt villaområde har tillkommit efter 1975. Bildkälla: Lantmäteriet.

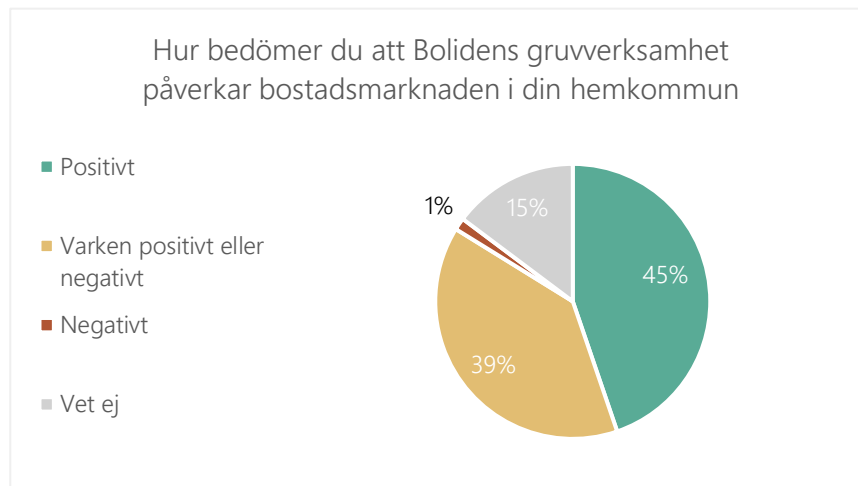
Även i Boliden samhället var det gruvbolaget som stod som ägare och hyresvärd till flerbostadshus när samhället växte fram under 1930-talet (se vidare i kapitel 4.3). I mitten av 1960-talet tar Skellefteå kommun över driften av samhället från Boliden bolaget och det kommunala bostadsbolaget Skebo blir hyresvärd till flerbostadshusen. Mellan åren 1975–2000 minskas befolkningen i Boliden samhället med ca 30 procent (från ca 2500 till 1600 invånare) vilket leder till överskott på bostadsmarknaden och hos Skebo's fastighetsbestånd. Skebo går in i ett avtal med Migrationsverket och från och med 2000-talet blir Boliden hem för många som söker asyl i Sverige (Rogeman, 2021).

Att de flesta hyresbostäder i Boliden har varit uthyrda till Migrationsverket har skapat en situation där unga människor i Boliden som söker egen bostad, inte har haft möjlighet att få sin första lägenhet på orten. Samma gäller äldre, som vill byta från villa till en enklare tillvaro i en lägenhet med bra standard. Detta i sin tur gör att familjer har svårt att hitta en lämplig bostad i Boliden.

Vid en intervju berättar representanten av den lokala föreningen, Framtidsgruppen, som driver frågor kring samhällsutveckling i Boliden, att situationen gällande hyreslägenheten anses komma bli bättre. Enligt Skebos uttalande kommer en del lägenheter renoveras och läggas ut i bostadskö (BFFI, 2025).

I enkätundersökningen anser de flesta av respondenterna att gruvverksamhetens påverkan på bostadsmarknaden är antingen positiv (45 procent) eller att gruvverksamheten inte har någon tydlig påverkan på bostadsmarknaden idag (39 procent). Enbart en procent av respondenterna anser att gruvverksamhet påverkar bostadsmarknaden på de berörda orterna negativt.

Figur 47: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående

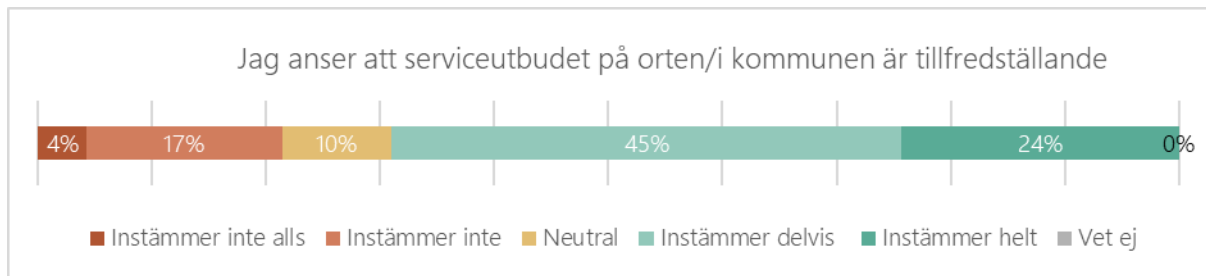
I kommentarerna till enkätfrågan, vid samtal med närboende samt i boken Mönstersamålet skriven av Rogeman berättas det om olika fastighetsaffärer i Boliden som skapat oro och en känsla av otrygghet. Flera villor på orten har köpts av en privatperson som sedan säljs vidare, inom familjen eller inom kretsen av närstående med otydligt motiv. En del av de byggnaderna står tomma och förfaller, en del har hyrts ut till privatpersoner. Det spekuleras om penningtvätt och lokalsamhället i samverkan med kommunen försöker motverka att ännu flera fastigheter skulle drabbas av härvan (Rogeman, 2021).

4.1.6 Serviceutbud

Serviceutbudet i kommunerna Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå varierar, och har även förändrats över tid. Generellt har serviceutbudet minskat i de mindre orterna. Ett exempel är Boliden, där servicen har minskat jämfört med 1970–1980-talet – en utveckling som även märks i Kristineberg.

I Kristineberg minskade serviceutbudet kraftigt runt år 2010. Sedan dess är det Kristinebergs Fritid Ekonomiska Förening som ansvarar för merparten av samhällsservicen. Föreningen driver bland annat en simhall med gym, fritidsgård och sporthall, restaurang, apoteks- och postombud, mataffär/kiosk, skola samt en bensinstation (se även kapitel 4.1.3.1).

Från studiens enkätundersökning är det 69 procent som instämmer att serviceutbudet är helt eller delvis tillfredställande, se Figur 48.

Figur 48: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående

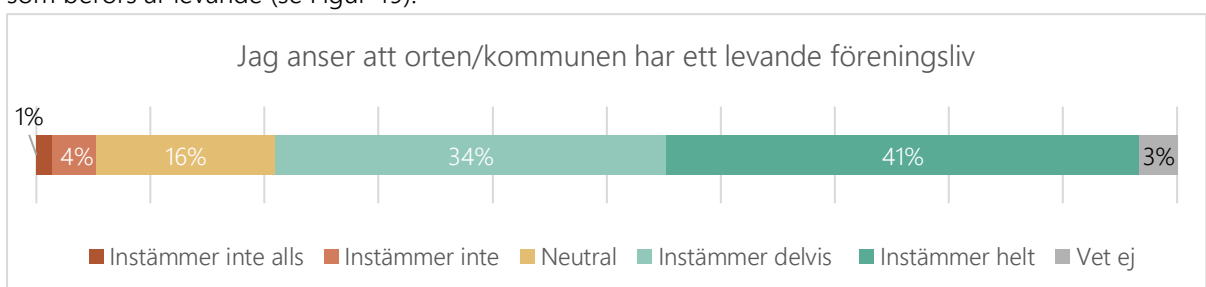
Majoriteten är positiva till serviceutbudet, och tydes vara tillfredsställda, men utifrån de kommentarer som inkommit i enkätundersökningen går det tolka ett visst missnöje. Återkommande teman handlar då om bristen på grundläggande service, att busstrafiken är begränsad eller obefintlig, en viss oro kring att skolor har lagts ner, och tillgången till vårdtjänster i de mindre orterna. Ett mönster är att de då upplever att kommunens resurser koncentreras till tätorten. *"Inte så mycket affärer. Mataffärerna är väldigt dyra. Finns ingen kollektivtrafik. Skolskjutsen kunde varit bättre.", "Brist på tandvård och sjukvårdsplatser.", "Skola, vård och affärer måste få kosta! Tänk arbetstillfällen i stället för neddragningar!"*.

Men dessa kommentarer är få i relation till de positiva, många upplever ändå att det finns "tillräckligt" utbud; " Lämplig storlek med en service som behövs för det dagliga livet", "Vi har tillgång till önskvärda behov, affärer, badhus, rikt föreningsliv m.m.". Detta är enkätrespondenternas reflektioner om service, service generellt är en aspekt som Bolidenområdet direkt inte har påverkan på idag. Detta är inget som Boliden som bolag påverkar, men de är i högsta grad påverkade indirekt.

4.1.7 Föreningsliv och bolagets samhällsengagemang

Föreningslivet i Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå är rikt, och består främst av idrottsföreningar och kultur och musik. (Skellefteå kommun, 2025e) (Norsjö kommun, 2025b.), (Lycksele kommun, 2018).

Enligt enkätundersökningen anser 75 procent av de tillfrågade att föreningslivet på orten och i kommuner som berörs är levande (se Figur 49).

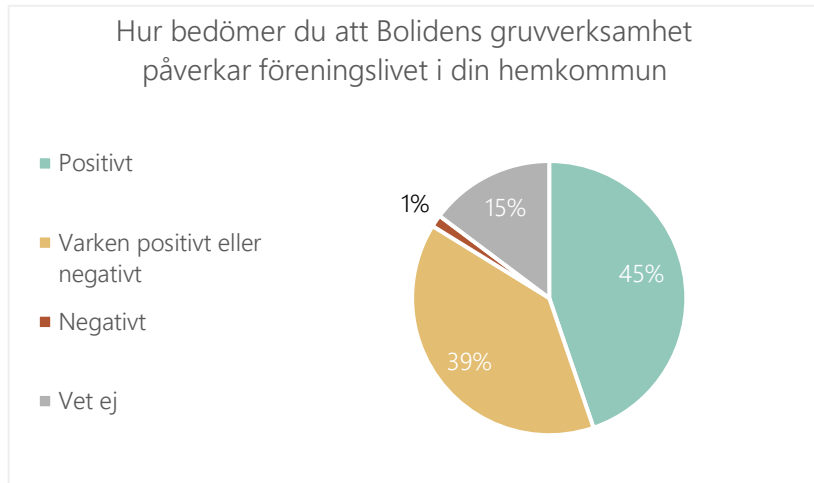

Figur 49: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående

Kommentarer till påståendet framhåller att många är engagerade i sin byutveckling, flera nämner att de är medlemmar i sin byaförening, flera nämner idrott och olika sportföreningar samt Pensionärernas riksorganisation (PRO). Några nämner utmaningar som finns inom föreningslivet, *"Föreningar [...] blir svårare att hålla i gång i takt med att föreningsbidragen minskar.", "Folk har svårt att engagera sig ideellt."*

45 procent av respondenterna i enkätundersökningen anser att Bolidens gruvverksamhet har positiv påverkan på det lokala föreningslivet (se Figur 50).

Figur 50: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående

4.1.7.1 Föreningsliv

Bolidenområdet är delaktiga i viss mån i kommunernas föreningsliv. Ett exempel på sponsrade föreningar inom Bolidenområdet är Bolidens förening för idrott (Bolidens FFI) och Bolidens skidklubb som har intervjuats i ramen av studien. Utöver ovannämnda sponsrar Bolidenområdet teaterprojektet UngHästen, kvinnojouren i Skellefteå, fotbollsklubbar i Lycksele, Malå, Betsele och Jörn samt Norsjö Volley, - Hockey och Golfklubb och Bolidens Golfklubb.

Bolidens FFI

Bolidens FFI (BFFI) är en av Skellefteå kommuns äldsta föreningen, som grundades 1926 och den enda idrottsföreningen i Boliden idag, ca 600 är medlemmar i föreningen. Sektionerna som finns inom föreningen är innebandy, ishockey och fotboll. Vid intervjun som har genomförts i ramar av denna studie berättar föreningens kanslist att Bolidenområdet är föreningens huvudsponsor och sponsringspengarna betyder mycket för föreningen. Tack vare sponsringen kan föreningen behålla låga avgifter till familjer och betala för planhyror. Föreningen har även en anställd kanslist. *"Om vi inte skulle få något mer sponsring från Boliden skulle det krävas höjda medlemsavgifter samt att kanslisten skulle gå ner i tid vilket skulle betyda mer jobb och engagemang från medlemmarna för att föreningen skulle kunna fortsätta drivas"*. BFFI anser sig själva vara en livskraftig förening. Det är nya familjer som ansluter sig varje år, som är engagerade och ställer upp ideellt. Utöver Bolidenområdet är det flera lokala företag eller företag med anknytning till platsen som stöttar idrottsföreningen.

Angående dialog mellan föreningen och Boliden upplevs dialogen fungera bättre idag än vad det ansett historiskt. BFFI upplevde att engagemang för föreningslivet var mera borttappad hos Boliden.

Föreningens representant berättar att personen som BFFI har kontakt med på bolaget idag bor i Boliden samhället och detta var inte fallet under perioden när dialogen mellan samhällets föreningsliv och bolaget upplevdes svalare (BFFI, 2025).

Bolidens skidklubb

Bolidens skidklubb startades 1964 och hette först SK Kometen. 2024 firade klubben 60 år. Skidspåren i Boliden börjar vid Sidtjärn och hembygdsgården. Vid intervjun med en styrelsemedlem från skidklubben framkom att många engagerade personer genom åren har bidragit betydande till klubbens utveckling. Ett exempel på det är Malmstråket, en årlig längskidtävling med masstart från Boliden till Skellefteå som har arrangerats sedan 1970 (Bolidens skidklubb, 2025).

Skidklubbens representant berättar att Boliden (Bolidenområdet) är klubbens viktigaste sponsor och har varit det genom åren. Klubben har flera sponsorer, men inga andra i samma storleksklass.

Dialog med bolaget upplevs fungera bra och sponsringen löpar via tre-års avtal. Att några av styrelsemedlemmar jobbar på Boliden bidrar till ett lättsamt samarbete där klubben är mycket tacksam för stödet från bolaget och i sin tur erbjuder exempelvis skiduthyrning till bolaget.

Ett exempel på där föreningen har haft god dialog med Boliden: Vid intervjun berättar skidklubbens styrelsemedlem att klubben även har bra dialog med projektgruppen som planerade Aktivitetsparken vid Sidtjärn, Bolidens satsning i samhället i samband med 100-årsjubileum. Att Boliden valde investera i detta område samt att lokalsamhället bjöds in till dialog anses vara mycket positiv. Genom att skidspåren börjar vid Sidtjärn var det därför även viktigt för klubben att vara involverade i planeringsprocessen för att säkerställa att spåren kommer kunna dras på ett smidigt sätt även när aktivitetsparken är färdigbyggd. Föreningens representant berättar att under projektets gång blev det någon ändring i projektgruppen som gjorde att dialogen blev mindre och sedan hamnade det till exempelvis en bänk mitt i området där det under vinter dras skidspår. Efter att skidklubben uppmärksammade det till kontaktpersonen på Boliden, åtgärdades det snabbt.

4.1.7.2 Samhällsengagemang

Företaget Bolidens engagemang i lokalsamhällen har under åren genomgått ett skifte. Från att bolaget har *"tagit hand om allt i samhället"* från vatten och avlopp till gator och bostäder och idrottsanläggningar (se vidare i kapitel 4.3), ligger fokuset idag på bolagets kärnverksamhet, metallproduktion, och samhällsengagemang verkliggörs genom att vara en bra arbetsgivare samt via sponsring till föreningar.

I samband med Bolidens 100-årsjubileum valde bolaget att ge en gåva i form av en Aktivitetspark vid Sidtjärn till orten Boliden. Aktivitetsparken erbjuder platser och aktiviteter för olika åldersgrupper och utgörs bland annat av ett uteklassrum, kunskapsslinga i skogen, en scen, klätterställning, hinderbana och gungor. Även Bolidengården, huset vid Sidtjärn där bolagets historia tog sin början, som bolaget har lämnat över till Hembygdsföreningen, renoverades i samband med 100-årsjubileet, se Figur 51.

Figur 51: Bilder från Aktivitetsparken vid Sidtjärn i februari 2025. Bildkälla: Hifab

"Genom att utveckla en park för lek och lärande i Sidtjärn har Boliden AB skapat en levande symbol för hur "bolidenandan" fortsätter att påverka och berika samhällslivet" (Information på Sidtjärns infotavla, personlig kommunikation, 25 februari 2025).

Sammantaget innebär bolagets sponsring en ökad möjlighet för ett aktivt idrotts- och föreningsliv i Bolidenområdet, vilket i sin tur ökar möjligheterna till en meningsfull fritid och gör området mer attraktivt att bo i. Föreningsrepresentanter i Boliden som intervjuades i samband med studien berättar att det är ett aktivt föreningsliv i Boliden samhället generellt, med en mängd variationer av utbud. Historiskt har det funnits ännu flera föreningar, men att det fanns en uppenbar tanke kring föreningslivet och dess betydelse i Bolidens när samhället byggdes av bolaget under 1920–1930 talet (*"föreningslivet skulle hålla män bort från spriten"*) har gjort att det finns en djup tradition av föreningsliv i Boliden än idag.

4.1.8 Turism

Turism behöver inte enbart påverkas negativt av gruvverksamhet, som är en vanligt förekommande uppfattning, utan gruvindustrin kan samsynka med flera näringar. Det är en förenklad bild att anse att det enbart är negativt, då turismnäringen består av många olika delar och många olika aktörer.

Gruvdrift kan bidra till turism genom att få fler resenärer till området som i sin tur ökar efterfrågan på service, hotell och restauranger. Gruvnäringen är beroende av välfungerade infrastruktur för transporter, vilket gynnar turismsektorn som också är en transportintensiv bransch. Inom Bolidenområdet är turismnäringen förutom natur och friluftsliv kopplad till kulturhistoria.

Flera besöksmål kopplade till Bolidens verksamhet finns, och har funnits i området. I Västerbottens tidskrift som gavs ut 1994 med Västerbottens läns hembygdsförening, beskrivs fyra besöksmål i Bolidenområdet; Bergrum Boliden, Linbanan, Underjordiska kyrkan och Sagabiografen i Adak. I dag är enbart den underjordiska kyrkan aktiv som ett turistmål. (Västerbottens museum, 1994).

Bergrum Boliden (se Figur 52) var ett utflyktsmål under åren 1992–2012 då byggnaden ägdes av Skellefteå Museum och fick namnet Bergrum. Sedan 2013 ägs byggnaden återigen av Boliden AB och används idag som kontor, konferensrum och besökscentrum. (SVT Nyheter, 2013)

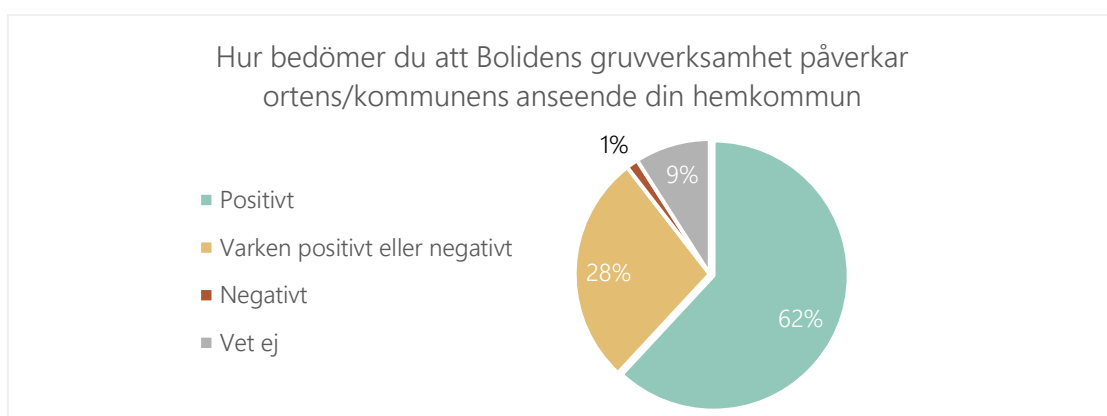

Figur 52: Bolidens kontor och museet Bergrum (1992–2012) innan och efter renovering. Bildkälla: Skellefteå museum, foto: Martin Lidqvist, 2002; (till höger): Hifab, 2025

Linbanan har varit en turistattraktion där besökare fick möjlighet att åka sträckan i kabiner (läs mer under kapitel 4.3), men lades ned 2019.

Den underjordiska kyrkan ligger i Kristineberg (Lycksele kommun), ca 90 meter under mark. Vid en sprängning i Kristinebergsgruvan 1946 uppstod en Kristusgestalt på bergsväggen och på det viset uppkom idén om en kyrka på platsen. Den nuvarande kyrkan invigdes 1990, med en målad kopia av den ursprungliga bilden. I kyrkan som ingår i Svenska kyrkan drivs gudstjänster, dop och vigslar. Kristinebergs Fritid ekonomisk förening erbjuder även guidade visningar för turister på sommaren (Västerbottens museum, 1994).

För att få förståelse för hur kommunen eller orten uppfattas av de närboende, ställs en fråga i enkäten om hur respondenterna bedömer att Bolidens gruvverksamhet påverkar anseendet av deras hemkommun. Enligt enkätsvaren anser majoriteten (62 procent) att gruvan har en positiv påverkan, se Figur 53.

Figur 53: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående

4.2 Männsliga rättigheter och ursprungsbefolkning

En gruva kan påverka mänskliga rättigheter på flera sätt, exempelvis om närboende behöver flytta till följd av gruvan eller om förutsättningarna för en hälsosam och säker omgivning påverkas, exempel om luften eller vattnet förorenas på grund av gruvan.

Vidare kan en gruva få konsekvenser för urfolksrätten om samers möjlighet att bedriva renskötsel i närområdet påverkas. I följande kapitel beskrivs förutsättningar för, och gruvans påverkan på närboende, människors hälsa och säkerhet liksom rennäringen.

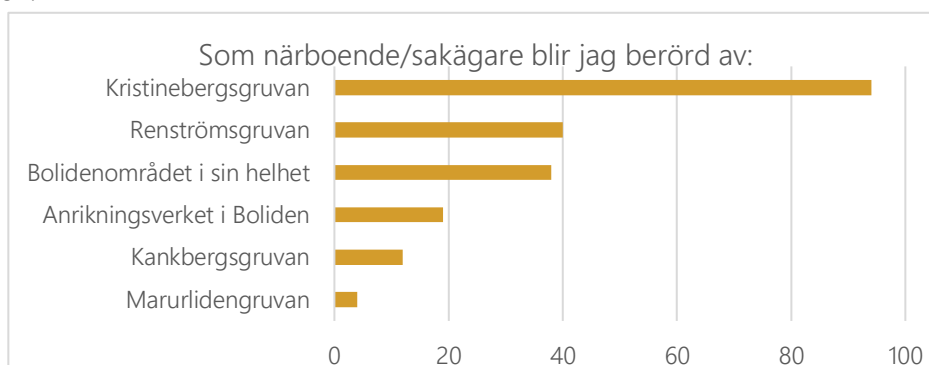
4.2.1 Närboende

All gruvverksamhet har en påverkan på sin omgivning, och de som påverkas mest är ofta de som bor närmast. Eftersom Bolidenområdet sträcker sig över ett stort geografiskt område berörs flera orter och kommuner av verksamheten. Den närmaste sammanhängande småorten till gruvområdet Kristineberg är själva samhället Kristineberg, med cirka 160 invånare, beläget cirka 300 meter från gruvan. För gruvområdet Renström är avståndet till den närmaste bostadsbebyggelsen, där det bor omkring 50 personer, cirka 200 meter.

Gruvområdena Kankberg och Maurliden/Petiknäs ligger längre från tätorter – mer än en mil från närmaste småort. Dock är avståndet till den närmaste enskilda bostadsbebyggelsen betydligt kortare: cirka 600 meter till Kankbergsgruvan och cirka 6 kilometer till Maurliden/Petiknäs. (Se flygbilder i kapitel 3.1 för en visuell översikt.)

Bolidenområdet har en ambition att årligen anordna närboendemöten för att fånga upp problematik och föra dialog med närboende vid Bolidenområdets respektive site (Teamsmöte om SSHA Bolidenområdet, personlig kommunikation, 22 januari 2025)

I studiens enkätundersökning är det flera orter som är representerade som på något vis är påverkade av Bolidenområdets gruvverksamhet, läs mer under kapitel 2.1.1. När det kommer till enkätfrågor där respondenterna bedömer hur Bolidenområdet påverkar närboende, har respondenterna fått välja vilken verksamhet som de berörs mest av och vilken de därför utgår ifrån när de svarar på frågorna i avsnittet, se Figur 54.

Figur 54: Specifiering av vilken verksamhet berör enkätrespondenter mest och vilken de därför utgår ifrån när de svarar på frågorna i enkätavsnittet "Om gruvverksamheten".

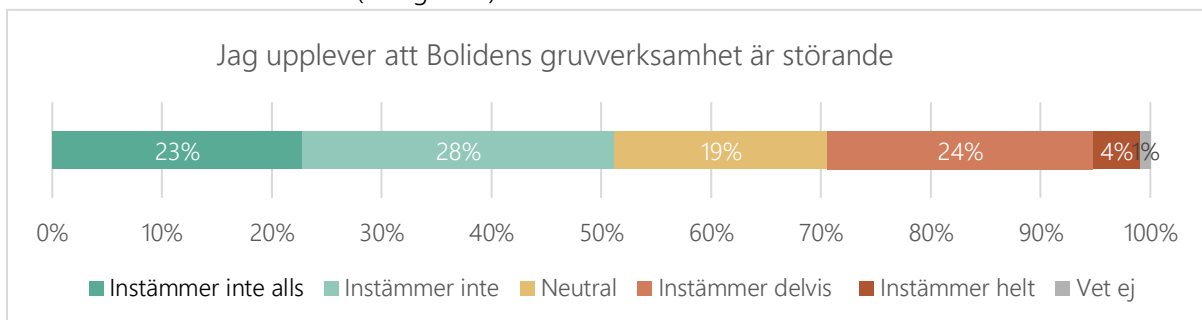

Av enkätrespondenterna är det 92 personer (45 procent) som utgår från Kristinebergsgruvan när de bedömer Bolidenområdets påverkan på aspekterna som presenteras i kapitel 4.2-4.3 samt i kapitel 5. 40 personer av respondenterna (19 procent) utgår ifrån Renströmsgruvan, 38 personer (18 procent) utgår ifrån Bolidenområdet i sin helhet, 19 personer (9 procent) utgår ifrån Anrikningsverket i Boliden, 12 personer (6 procent) utgår ifrån Kankbergsgruvan och 4 personer (2 procent) utgår ifrån Maurlidengruvan.

För att Bolidenområdet utgörs av flera verksamheter och en sammanbindande transportsträcka där malmen transporteras, beaktas även de som inte bor inom 10 km radie från en site, utan längs transportsträckan som närboende till Bolidenområdet i denna studien. Sammanfattningsvis konstateras att ungefär hälften av enkätrespondenterna har svarat på enkäten utifrån Kristinebergsgruvans perspektiv och hälften utifrån de övriga siter eller Bolidenområdet som helhet.

Enligt enkätundersökningen av de som svarat har de flesta någon form av personlig eller yrkesmässig koppling till gruvan – antingen genom släktingar, jobb eller boende i närheten. Endast ett få antal har svarat att de inte har någon relation alls till Bolidenområdet.

Av respondenterna är det splittrad upplevelse om man anser att gruvverksamheten är störande, 28 procent instämmer delvis eller helt att verksamheten är störande. Medan 51 procent instämmer helt eller delvis att den inte är störande (se Figur 55).

Figur 55: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående

Av de respondenter som kommenterar varför de störs, påpekas trafik, buller och vibrationer som störande moment. Specifikt de tunga malmbilarna, att de kör snabbt och orsakar buller och vibrationer. Flera lyfter också fram trafiksäkerheten, att det finns en viss nonchalans bland förare och entreprenörer, och en oro i samband med att skolbarn vistas nära de trafikerade vägarna. Här bör påpekas att det inte enbart gäller trafik som orsakas av Boliden, trafiken är ett orosmoment generellt för bybor nära vägen 370 som bland annat används flitigt av Boliden men den används av andra industrier också.

Men buller som påpekas som ett moment handlar mest om ljud från skutknackning, anrikningsverket och sprängningar, särskilt nattetid. Av vissa kommentarer framkommer det att skett förbättringar kring buller problematiken. Några få nämner problem som ljusföroreningar, damm och lukt samt att landskapsbilden förändras. Samtidigt är majoriteten positiva och många ser gruvan som en naturlig del av området och menar att ljuden ger trygghet. Sammanfattningsvis varierar upplevelsen – för vissa verkar störningarna mer påtagliga, medan andra verkar acceptera dem som en del av sin vardag.

De som påpekat störningar kring transportsträckan bor de flesta i Renfors, Renström, Norsjö, Malå, Kristineberg och Rökå. De som påpekat kring buller bor de flesta i Bergnäs och runt Kankberg.

"Lukt från anriktningsverket ibland. Rostangrepp på nya cyklar fortare i Boliden"

"Ljud från maskiner och när de nackar stora stenar kan störa ibland" (kommentar - Kankberg)

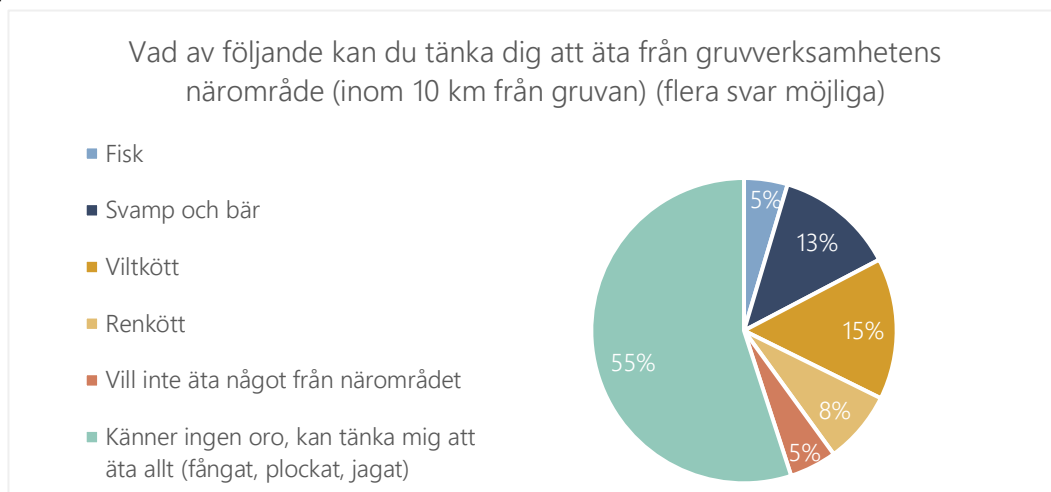
"Vägen trafikeras väldigt vid skiftbyte, vilket sammanfaller med skolbussen ankomst till byn."

(kommentar - Malå)

"Ljusförorening från Renströmsgruvan."

"Dambildning över bostadsområdet" (kommentar - Kristineberg)

I enkäten ställdes en fråga om vad man kan tänka sig att äta från gruvans närområde, resultatet visas i Figur 56. Svaren på frågan säger något om hur man ser på gruvans påverkan på närområdet. 5 procent uppger att de inte vill äta något från närområdet och 55 procent som kan tänka sig att äta allt. Kommentarer till frågan osäkerheten kopplas till miljögifter från verksamheten. Mest oro finns kring gifter som sprids i vatten.

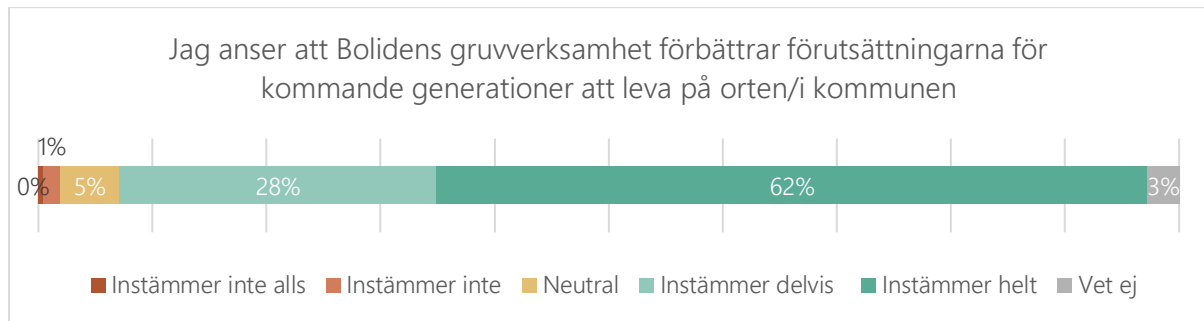
Figur 56: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

"På ett sätt behöver jag inte känna oro på grund av att jag bor några mil från gruvorna.

Men skulle jag bo nära skulle jag undvika att plocka bär och så vidare."

"Försöker undvika det som har avrinning från sligdammen."

Det finns ingen tydlig koppling mellan hur många som upplever att verksamheten är störande och hur många som upplever att den bidrar med något positivt. Resultat från studiens enkätundersökning visar att hela 96 procent av respondenterna instämmer helt eller delvis i påståendet "Jag anser att Bolidens gruvverksamhet förbättrar förutsättningarna för kommande generationer att leva på orten/i kommunen", se Figur 57.

Figur 57: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

De flesta nämner förutsättningarna kring arbetsmarknad att bolaget säkrar jobb, skapar en stabil lokal ekonomi och gör det möjligt för yngre generationer att stanna kvar på orten. Några nämner vikten av att det skapas social sammanhållning och mångfald, vilket ger livskraft till bygden.

"Bidrar som sagt till jobb, utbildning osv. Naturligtvis."

"Gruvan förbättrar möjligheten för andra företag att anställa fler då det finns många arbetstillfällen där."

"Unga får jobb."

"Samhället är uppbyggt kring gruvdriften, många i byn har arbeten med anknytning till gruvan."

"Gruvverksamheten är en mötesplats för människor från olika länder i Europa som arbetar där och umgås. Detta gör samhället till en internationell mötesplats."

Medan de mer kritiska kommentarerna handlar om en oro för gruvans hållbarhet över tid – både miljömässigt och ekonomiskt. Framtida generationers möjligheter kan påverkas negativt om gruvorna inte planeras långsiktigt. Samtidigt som några uttrycker att de behöver ta ett större ansvarstagande på vissa orter.

"Gruvornas framförhållning är ofta för kort."

"Ytterområden behöver god service, vilket brister fortfarande."

"Malmtillgångar är trots allt en ändlig resurs, som vi bryter i allt snabbare takt."

"Bolidenföretaget skulle kunna ta större ansvar för orterna där gruvorna finns, inkl Boliden."

"Prospektering fortgår, Det visar framtidstron."

"Gruvverksamheten är en mötesplats för människor från olika länder i Europa som arbetar där och umgås. Detta gör samhället till en internationell mötesplats."

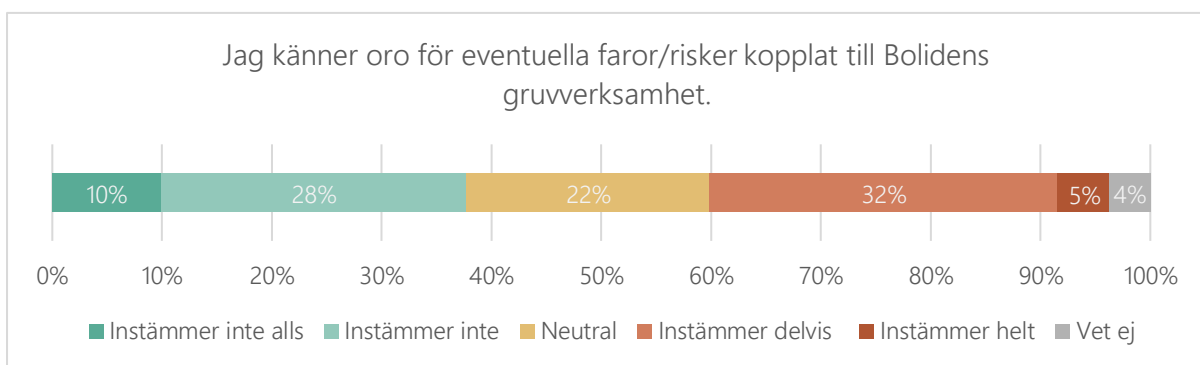

4.2.2 Säkerhet

Att bo i närheten av en gruva kan vara förenat med vissa säkerhetsrisker. Säkerhetsrisker utgörs exempelvis av stenkast, vibrationer, utsläpp av metaller och andra ämnen till vatten samt faror kopplat till transporter till och från gruvan.

Mest förödande effekter för närboende skulle ett potentiellt dammhaveri få. Om en damm brister och medför att vatten och sand från magasinen forsar ut kan konsekvenserna för människors liv och egendom bli omfattande.

Enligt enkätundersökningen är det 37 procent som instämmer helt eller delvis i påståendet "Jag känner oro för eventuella faror/risker kopplat till Bolidens gruvverksamhet". 22 procent är neutrala medan 38 procent inte instämmer, och två procent svarar "vet ej", se Figur 58.

Figur 58: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Från enkätundersökningens kommentarer syns både ett förtroende för Bolidens säkerhetsarbete och en viss oro för specifika problemområden kopplade till gruvdriften. Några oroar sig för specifika aspekter men accepterar ändå att gruvdriften innebär vissa risker.

De mer kritiska kommentarerna berör miljöpåverkan, trafiksäkerhet och risker kopplade till buller. Tung trafik, höga hastigheter och bristande vinterväghållning anses vara en oro kopplat till fara och risk. Flera från samhället Rökå, som ligger ca 8 kilometer från Kristineberg, föreslår hastighetsbegränsningar, fartkameror och bättre vägunderhåll. I enkätkommentarerna samt vid närboendemötet i februari 2025, lyfter boende av Bjurvattnet problematiken med vägen vid Hötjärnsmagasinet som blir svårframkomlig efter snöfall vilket leder till att en omväg måste väljas för att komma fram till Boliden. Annan oro som påpekats är kring dammhaveri, kemikalieläckage och påverkan på grundvatten och sjöar.

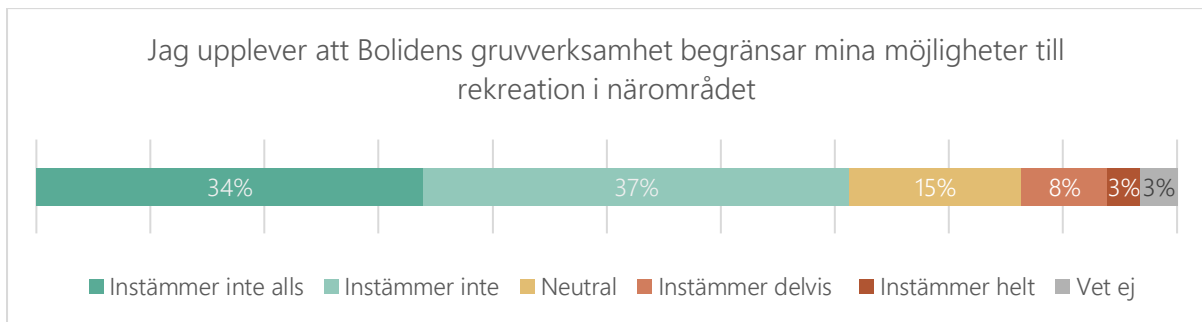
4.2.3 Rekreation och friluftsliv

De studerade kommunerna har alla närhet till naturen, vilket beskrivs på respektive kommuns hemsida som en värdefull tillgång. Där fiske, vandring, skidor, cykling och skoter lyfts som aktiviteter. Kommunernas viktiga tillgång till naturen medför även att det är viktigt att industri och natur kan samverka.

Inom enkätstudien anser endast 11 procent att Bolidens gruvverksamhet, delvis eller helt begränsar möjligheter till rekreation (se Figur 59). Några påpekar ljud från verksamheten, mer specifikt malmbilar,

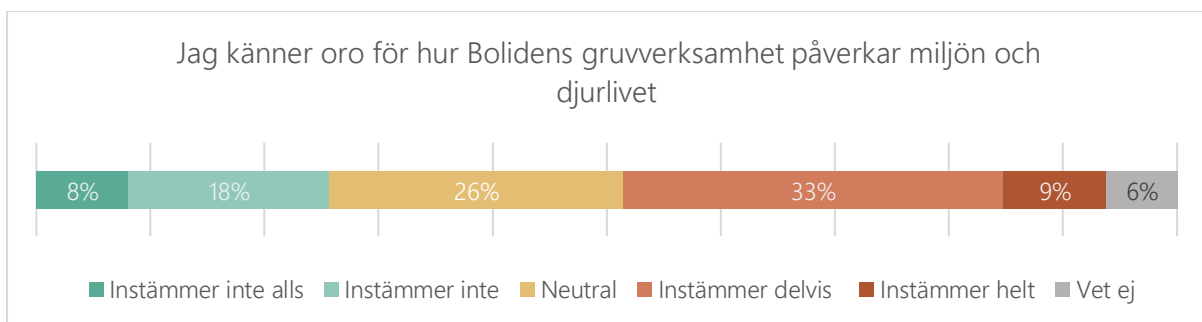
eller smällar. "Fridfulla harmoniska ljud av polande bäckar och fågelsång ersatts av malmhantering och skutknackning." De som påpekat ljudproblem eller trafik bor vid Renström och Rökå. Majoriteten dock är accepterande och flera har nämnt att verksamheten är inhägnad och det är accepterande, "Själva industriområdet är ju inhägnat, men där har ju ingen utomstående att göra. I övrigt är det fritt att röra sig i närområdet i både skog och mark. Funkar hur bra som helst."

Figur 59: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Verksamhetens samexistens med friluftsintrassen är något som kommenteras även vid närboendemötet i Anrikningsverket i februari 2025, när bolaget berättar att i samband med byggnationen av sandåtervinningsanläggningen vid Anrikningsverket, kommer en närliggande skoterled behöva ledas om.

Dock är det fler som känner oro för att Bolidens gruvverksamhet påverkar miljön och djurlivet negativt (se, Figur 60). Exempelvis av buller eller miljögifter nämner några, "Att renar kan bli störda vid provborrning", "Tänker på det varje gång jag passerar Boliden och ser fåglar i dammarna ...". Medan flera ändå instämmer att företaget gör de dem kan idag "Företaget har gjort mycket för att städa upp i naturen, förhoppningsvis fortsätter den trenden".

Figur 60: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Vid en intervju med fiskevårdsområdet (FVO) Övre Klintforsån berättas att det tidigare har funnits flera sjöar i området som har varit svartlistade för fiske. Situationen är bättre idag och Boliden arbetar systematiskt för att minska verksamhetens negativa påverkan på miljön.

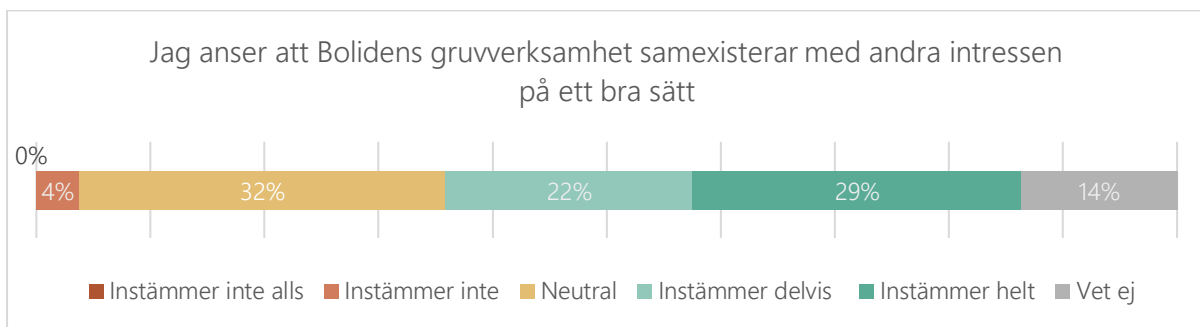
Systemvattnet som används vid Anrikningsverket tar Boliden från Bastuträsket vilket minskar vattenmängden i Klintforsån. Dammen på Bastuträsket blir också ett hinder för fiskvandringen. Att hitta

en lösning på hur vandringsvägen till fisken skulle kunna öppnas upp har FVO Övre och Nedre Klintforsån och Bolidenområdet haft dialog kring under en längre tid.

Dock har det varit svårt att hitta en lösning som inte skulle riskera den gällande vattendomen som Anrikningsverksamheten är beroende av. Så länge dammen vid Bastuträsket inte går att åtgärda, kompenserar Bolidenområdet med att sätta in fisk högre om dammen, vilket görs två gånger om året. FVOs representant uppger också att dialogen med Bolidenområdet fungerar bra och att det är lätt att kontakta företaget vid frågor och ärenden. Oron gällande verksamhetens påverkan på miljön upplevs inte vara omfattande hos fiskarsamhället idag, men det är bolagets historiska miljöpåverkan och "gamla synder" som man tänker på som oroar till en viss grad, även när man vet att bolaget arbetar aktivt med att återställa och mäta utsläppen vid nedlagda siter, uppger FVOs representant.

Enligt enkätundersökningen instämmer mer än hälften helt eller delvis att Bolidens gruverksamhet kan samexistera med andra intressen på ett bra sätt (se Figur 61). Någon anser att "Alla gör väl vad dom rimligen kan för att samexistera." medan fler har kommenterat att de är för dåligt insatta "Dåligt insatt men det uppskattas med regelbunden info från gruvan till byn (Kankberg)."

Figur 61: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

4.2.4 Hälsa

Hälsan i en befolkning påverkas av flera faktorer och kan ses som ett resultat av samspelet mellan individen och samhället. För att undersöka hälsotillståndet finns ett antal indikatorer som ofta delas in i två kategorier: levnadsvanor och livsvillkor. Levnadsvanor omfattar exempelvis hur vi mår, vår fysiska aktivitet, sömnvanor och andra dagliga beteenden. Livsvillkor syftar på strukturella faktorer såsom uppväxtförhållanden, tillgång till utbildning, arbetsmöjligheter, försörjning och bostadssituation. (Folkhälsomyndigheten, 2023)

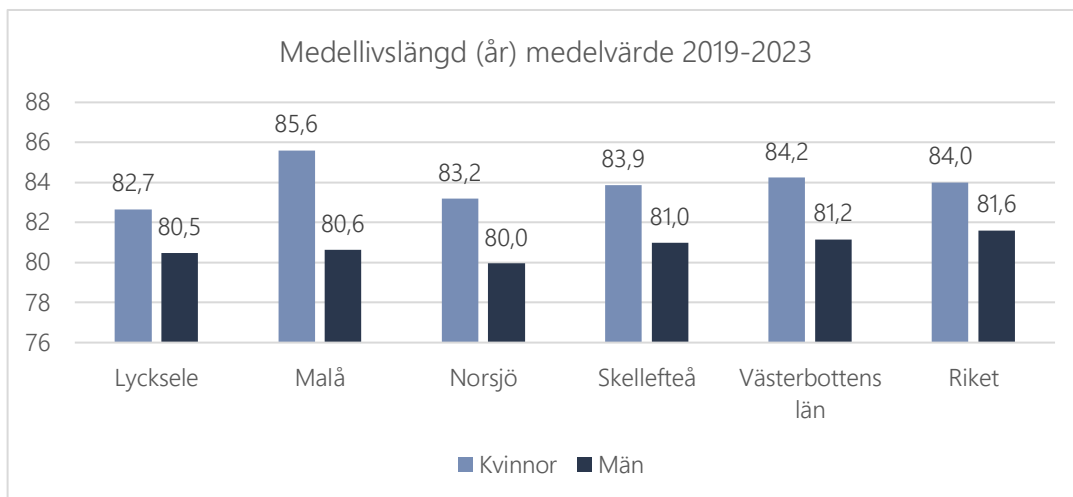
Sverige är hälsoläget som helhet gott. Det finns dock stora skillnader i hälsa och livslängd mellan olika platser och kommuner. En orsak till skillnaderna är befolkningens ålderssammansättning. En äldre befolkning är sjukare än en yngre, vilket kan få stor betydelse på kommunnivå. Socioekonomiska faktorer spelar också in då grupper som är mer välutbildade och har högre inkomst tenderar att vara friskare än grupper med lägre utbildning och lägre inkomst. Arbetsmarknadens sammansättning har också betydelse, ju fler typer av arbeten som finns i ett samhälle desto lägre sjuklighet. (Folkhälsomyndigheten, 2023)

Nedan presenteras ett begränsat urval av statistik för några av de indikatorer som finns på området för de fyra kommunerna Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå. Medellivslängd, uppskattad allmän hälsa, och uppskattat gott psykiskt välmående.

Valdeltagande används ofta som ett mått på människors makt, delaktighet och inflytande då det finns ett samband mellan demokratisk delaktighet och självskattad hälsa. Grupper med ett högt valdeltagande anger en hög självskattad hälsa och tvärtom. Generellt är valdeltagandet bland högutbildade högre än bland lågutbildade. I riksdagsvalet 2022 deltog i Skellefteå 85,4 procent, Malå 82 procent, Norsjö 83,1procent, Lycksele 83 procent av kommunernas röstberättigade. Alla kommuner förutom Skellefteå har ett lägre deltagande än genomsnittet för riket som helhet (84,2 procent), (SCB, 2023).

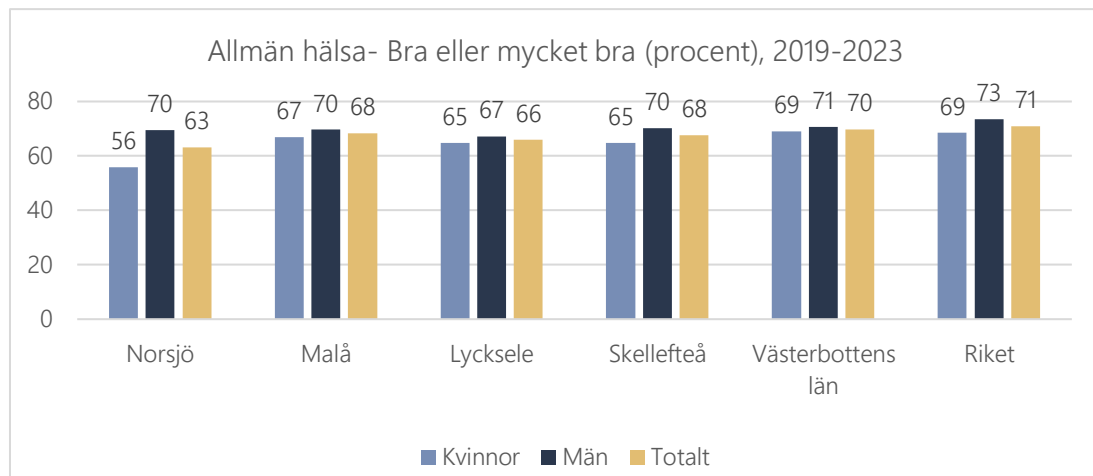
Den genomsnittliga medellivslängden i kommunerna varierar, speciellt bland kvinnorna. Männerna lever i genomsnitt ca 80–81 år. Medan kvinnorna lever i genomsnitt ca 82–85 år. Om man ser till regionen (Västerbottens län) är medellivslängden i genomsnitt är i nivå med riket, se Figur 62. Det ska beaktas att i kommuner med få invånare kan medellivslängden variera mycket över tid och jämförelser ska därför göras med viss försiktighet (Folkhälsomyndigheten, 2025a).

Figur 62: Återstående medellivslängd vid födseln. Beräknas på den senaste femårsperioden 2021–2024 (Folkhälsomyndigheten).

Siffror för självskattad allmän hälsa¹⁰ visar att drygt 70 procent av invånarna i de studerade kommunerna uppskattar att deras hälsa är bra eller mycket bra, vilket är lägre än för riket som helhet (73,4 procent). Kvinnor skattar sin hälsa som sämre än män och skillnaden mellan könen är relativt stor, se Figur 63 (Folkhälsomyndigheten, 2025b).

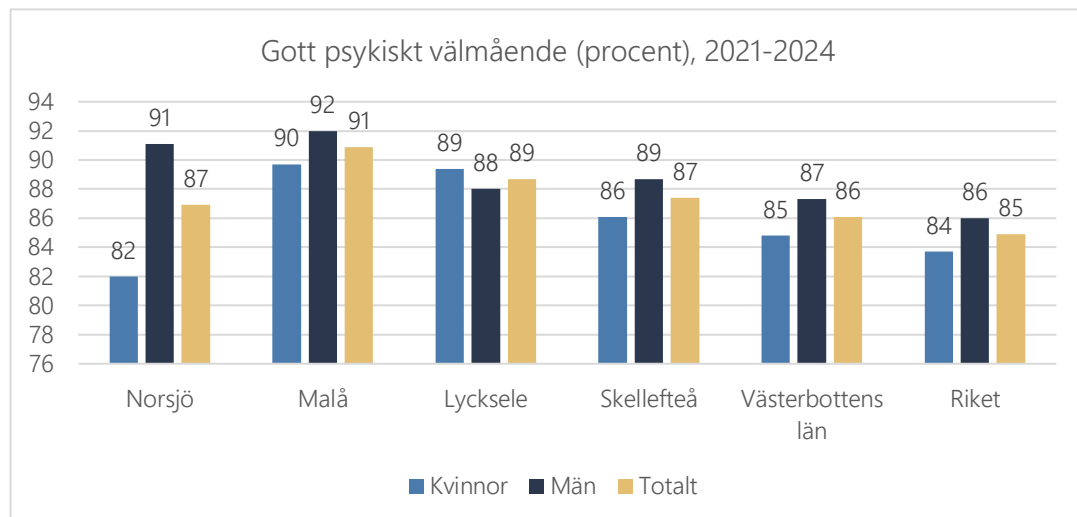
¹⁰ Siffror för allmän hälsa bygger på frågor i Nationella folkhälsoenkäten: Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd? Nationella folkhälsoenkäten är en urvalsundersökning bland befolkningen 16 år och äldre. Värdet är 4-års medelvärde. (Folkhälsomyndigheten, 2025b)

Figur 63: Uppskattad allmän hälsa (Folkhälsomyndigheten).

Psykiskt välbefinnande handlar om att man själv upplever att man mår bra. Enligt folkhälsomyndigheten handlar det om att känna tillfredsställelse med livet, trivas med sin tillvaro och att känna mening med livet. (Folkhälsomyndigheten, u.å)

Vad som får olika människor att känna gott psykiskt välmående¹¹, kan skilja sig åt, och det kan vara både fysisk och psykiskt. Generellt är faktorer som påverkar välbefinnandet, möjligheter att balansera positiva och negativa känslor, sociala relationer, känsla av engagemang och att utvecklas och uppnå sin potential. Psykiskt välbefinnande kan ses som en grundläggande resurs för att klara av livets utmaningar och svårigheter (Folkhälsomyndigheten 2025c). I de studerade kommunerna finns det generellt en hög andel med upplevd gott psykisk välmående i relation till genomsnittet för riket (se Figur 64). För män ligger alla de studerade kommunerna över genomsnittet i riket på 86 procent. Malå sticker ut och över 90 procent

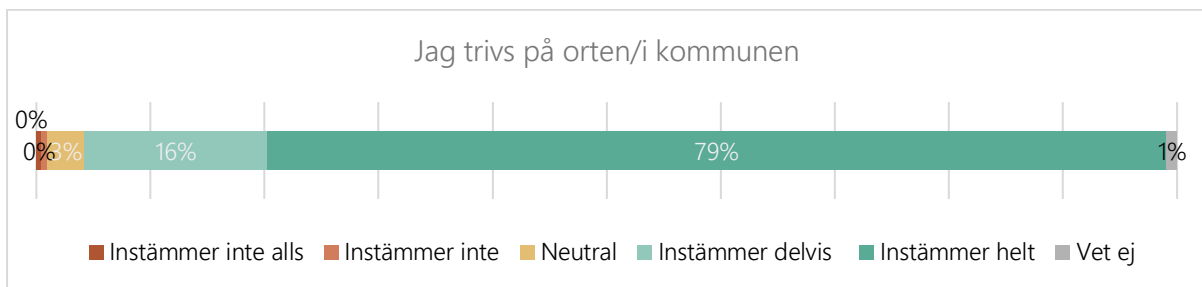
Figur 64: Uppskattad psykiskt välmående (Folkhälsomyndigheten).

¹¹ Gott psykiskt välbefinnande bygger på ett antal frågor i den nationella folkhälsoenkäten (4-årsmedelvärde 2021–2024), samt instrumentet Short Warwick Edinburgh Mental Well-being Scale (Folkhälsomyndigheten 2025c).

av invånarna bland både män och kvinnor uppger att de har ett gott psykiskt välmående. (Folkhälsomyndigheten, 2025c).

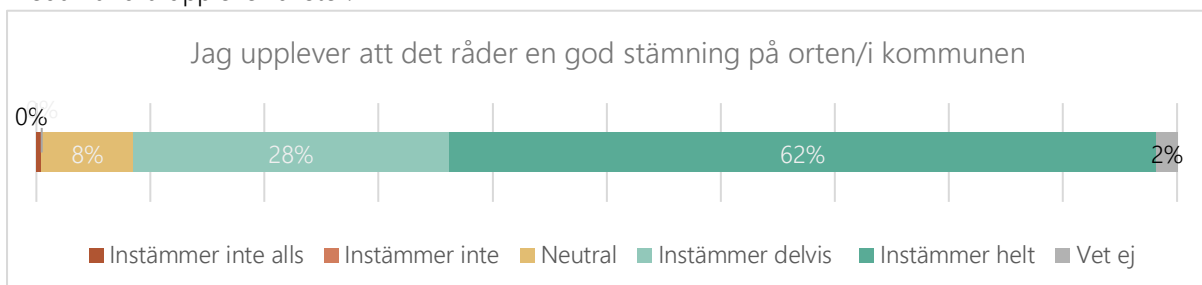
Vid studiens enkätundersökning fick respondenterna ta ställning till påståendet "Jag trivs på orten/i kommunen" samt "Jag upplever att det råder god stämning på /i orten". Svaren kan säga något om invånarnas välbefinnande, och i detta fall en ger det en positiv bild, då 95 procent instämmer helt eller delvis att de trivs på orten/i kommunen och 90 procent som instämmer helt eller delvis att det råder god stämning på orten/i kommunen (se Figur 65, 66).

Figur 65: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Majoriteten av de kommentarer som inkommit i enkätundersökningen till påståendet om varför man trivs på orten/ i kommunen uttrycker en positiv syn på orten. Många invånare uttrycker att de trivs på sin ort, särskilt tack vare närheten till natur, lugnet, tryggheten och gemenskap. Även identitet och koppling till sina rötter är något som kommenteras. Alla dessa aspekter påverkar ett psykiskt gott välbefinnande. Det tyder på att trivseln är väl förankrad i det lokala sammanhanget på dessa orter. Dessa faktorer bidrar till en stark upplevelse av gemenskap och livskvalitet. "Lugnt", "nära till allt", "bra människor", "alla känner alla". De få kommentarerna med mer kritisk ton, handlade främst om brist på service, affärer och fritidsutbud. Även upplevd nedgång i bostadsutveckling, som förfallna hus, och svagare social sammanhållning framfördes.

Det finns ingen stark koppling utifrån enkätstudien på vilken ort, respondenterna bor på för att kunna dra en slutsats om vilken ort som flest kritiska eller positiva kommentarer kommer ifrån. Både positiva och negativa synpunkter förekommer om samma ort. Det visar på en splittrad upplevelse, där vissa trivs medan andra upplever brister.

Figur 66: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Något som är återkommande i kommentarerna för påståendet "jag upplever att det råder en god stämning på orten/ i kommunen" är föreningsliv och ideellt arbete som drivs på flera av orterna där

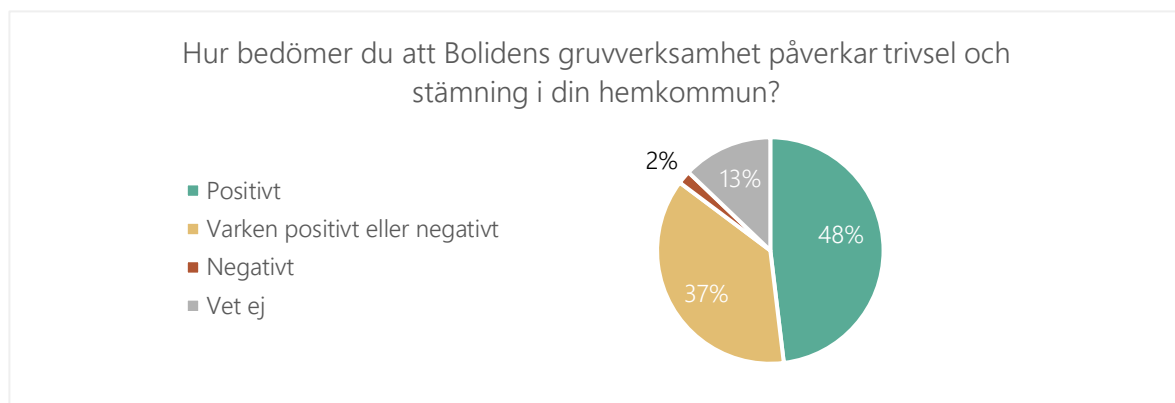
Boliden har verksamhet. Bland de mer kritiska kommentarerna lyfts fastighetsaffärer med otydliga motiv och politiska beslut som påverkar stämningen i Boliden. *"Kristineberg fritid ekonomisk förening bidrar mycket till den goda stämningen. De driver flera anläggningar för sport och aktiviteter och de har restaurang/butik som är träffpunkten i samhället.", "Gemensamt ansvar för byn.", "Samhällsbornas många ideella timmar.", "Folk är generellt väldigt trevliga men det saknas en gemenskap i samhället."*

Hur gruvverksamheten påverkar hälsoläget i en kommun är en komplex fråga, eftersom både direkt och indirekt påverkan förekommer – på såväl den fysiska som den psykiska hälsan. Den direkta påverkan på den allmänna hälsan kan handla om föroreningar, skador och olyckor. Statistik visar att det upplevda allmänna hälsotillståndet i de studerade kommunerna är sämre än riksgenomsnittet. Däremot rapporteras den upplevda psykiska hälsan vara bättre.

Generellt kan arbete och sysselsättning bidra till ett gott psykiskt välmående. I de studerade kommunerna är arbetslösheten relativt låg, och Bolidenområdet erbjuder många arbetstillfällen med varierande tjänster. Detta kan ses som en positiv faktor för invånarnas psykiska hälsa.

Samtidigt påverkas den psykiska hälsan även av upplevd oro – till exempel oro för miljö- och hälsorisker. Om oron är hög kan den ha en negativ inverkan. I detta fall visar statistiken att den generella oron är låg, vilket kan bidra till det positiva psykiska välmående som upplevs i kommunerna. (Läs mer om oro för miljö- och hälsopåverkan i kapitel 6.3.)

Av enkätrespondenterna svarar 48 procent att de anser att Bolidens gruvverksamhet påverkar trivsel och stämning i kommunen positivt. 37 procent svarar varken positivt eller negativt, medan 15 procent anger "vet ej". Endast två procent tror att gruvan påverkar negativt, se Figur 67.

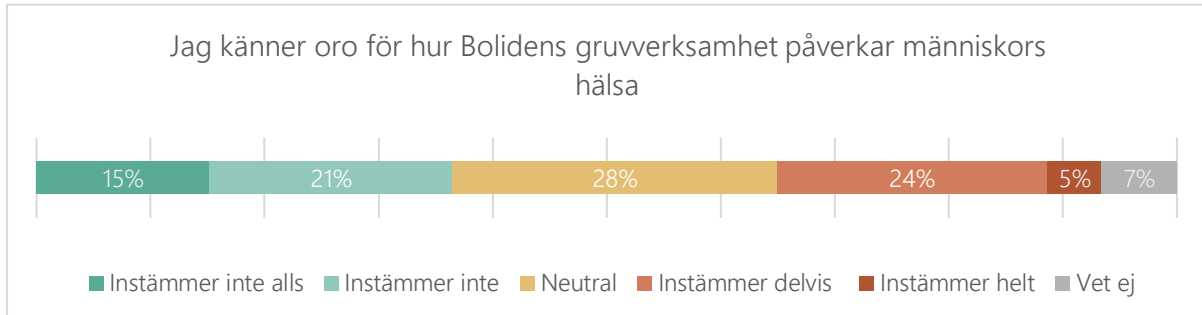

Figur 67: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

När det gäller påverkan på fysisk hälsa har alla gruvor potential att påverka negativt då verksamheten medför exempelvis buller, vibrationer, damning och utsläpp av metaller. Ett dammhaveri är också en potentiell risk som kan få förödande konsekvenser för människors hälsa. Enkätundersökningen som genomförts visar att oro för hur gruvan påverkar människors hälsa finns, då det är utspridda svar. 29 procent upplever en viss oro, oavsett om det är fler, 36 procent, som inte upplever en oro finns den ändå där, se Figur 68. I kommentarer till påståendet är kopplat till miljöförstöring som deponi, utsläpp, restprodukter men också psykiska som buller som orsakar sömnproblem. Annars syns en hög tilltro till

Bolaget, och att de tar sitt ansvar. "Min uppfattning är att Boliden är i framkant gällande hälsa och miljö i branschen".

Figur 68: Enkätrespondenternas svar på ovan påstående.

4.2.5 Rennäring

Renskötsel är en samisk näring som i Sverige är förbehållen samerna, och enligt Rennäringslagen kan den rätten enbart utövas av en same som är medlem i en sameby. Renskötsel fanns innan Sverige bildades, och all rennäring bygger på fritt naturbete eftersom renar är vandringsdjur (Sametinget, 2025).

Samerna erkändes som urfolk av Sveriges riksdag 1977 och sedan 2011 är det inskrivet i grundlagen att det samiska folkets möjligheter att bevara och utveckla sitt kultur- och samhällsliv ska främjas, där renskötseln är en grundläggande förutsättning. Renskötsel ses inte endast som en näring utan också som kulturbärande. Renbetesrätt råder på ca 50 procent av Sveriges yta och 85 procent av renägarna bor i Norrbottens län. Idag är näringen främst inriktad på köttproduktion (Sametinget, 2025), (Regeringskansliet, 2023).

Samernas mark kallas Sápmi och sträcker sig från Söderhamn och Trondheim i mellersta Sverige och Norge, förbi Hammerfest och Murmansk i norra Norge och Ryssland. Renskötsel är en samisk näring som bedrivs i Sápmi och som bygger på urminnes hävd. Ungefär 10 procent av de svenska samerna är aktiva inom rennäringen. En sameby är både ett geografiskt område och en ekonomisk och administrativ arbetsorganisation med gemensamma betesresurser.

Samebyar består i sin tur av ett antal rennäringföretag av varierande storlek. För att ett renskötselföretag ska vara ekonomiskt försvarbart i längden krävs det ett stort antal renar och goda och sammanhängande betesmarker. Det är vanligt att renägarna idag behöver livnära sig på annan näringsverksamhet än bara renskötsel till exempel turism eller renslakterier. (Orbicon, 2019)

Det finns tre olika typer av samebyar i Sverige: fjällsamebyar, skogssamebyar och koncessionssamebyar.

Fjällsamebyar bedriver renskötsel där renarna under hösten flyttas från sommarbetesmarkerna i fjällen till vinterbetesområden i skogsterräng. På våren sker återflytten till fjällen. Enligt gällande regler får fjällrenskötsel inte bedrivas nedanför odlingsgränsen under perioden maj till och med september.

Skogssamebyar finns i flera delar av landet och bedriver sin renskötsel året om i skogslandskapet. Denna form av renskötsel är ofta särskilt utsatt för konkurrerande markanvändning, såsom jordbruk och storskaligt skogsbruk.

Koncessionsrenskötsel är en särskild form av renskötsel som bedrivs i de östligaste delarna av Norrbotten, nedanför lappmarksgården längs Torneälvens och Kalixälvens dalgångar. Den skiljer sig från övriga former genom att koncessionssamebyar har åretruntmarker utanför lappmarken. Dessutom ägs renarna inte enbart av rensköttande sameer, utan även av andra ortsbor som har rätt att hålla så kallade skötesrenar.

För att rennäringen ska kunna finnas är den beroende av stora betesarealer då renarna rör sig efter årstidsväxlingarna. Renarna använder invanda vandringsleder vid vandring mellan betesmarker. Dessa flyttleder är viktiga då renarna är lättskrämde vildjur, och om en verksamhet eller väg delar en sådan vandringsled behöver renarna flyttas med lastbil, vilket är kostsamt och tidskrävande. Den stora utmaningen för rennäringen är tillräckliga betesmarker och att hushålla med betet så att den biologiska mångfalden bibehålls. Renlaven växer långsamt, ungefär 10 procent per år (Sametinget, 2025).

Enligt FN:s deklaration om urfolksrättigheter har urfolk bland annat rätt att förvalta och bruka traditionella marker samt rätt till ett fritt, informerat förhandssamtycke¹² vid förslag om juridiska eller administrativa åtgärder som rör urfolk och vid alla projekt som påverkar urfolks marker, territorier och naturresurser (Amnesty, u.å.)

På samma sätt som gruvnäringen (mineralutvinning) är ett riksintresse är också rennäringen ett riksintresse sedan begreppet "Riksintresse" lagstodgades 1987. Riksintressena rennäring och gruvnäring ska sedan samexistera med en rad ytterligare riksintressen som exempelvis riksintresse totalförsvaret, vindbruk, natur- och kulturmiljövård i hela norra Sverige.

Enligt Miljöbalken 3:5 ska:

- Områden av riksintresse för rennäringen skall skyddas.
- Mark- och vattenområden skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. (Sametinget, 2025)

Berörda samebyar till Bolidenområdet

Samebyarna som påverkas mest av Bolidenområdets verksamhet är Malå sameby och Mausjaur sameby vilka båda är skogssamebyar. I februari 2025 skickades det en intervjuförfrågan till båda samebyarna. Malå sameby tackade nej till att medverka i studien. Mausjaur sameby svarade inte på intervjuförfrågan.

Syftet med de föreslagna intervjuerna hade varit att undersöka hur Malå sameby och Mausjaur sameby påverkas av Bolidenområdets verksamhet och hur dialogen med Boliden upplevs fungera. Då rapportskrivarna inte haft möjlighet att intervjua samebyarnas representanter baseras beskrivningen av Bolidenområdets påverkan på rennäringen på information från Sametingets hemsida, tidigare rapporter samt rennäringens analyser som adresserar frågan. Påverkan baseras också på mångårig dialog mellan Boliden och de berörda samebyarna.

¹² Principen om fritt och informerat förhandssamtycke, FPIC, syftar till att nå en samförstånds lösning mellan staten och urfolket och minska maktobalansen (Amnesty, u.å.)

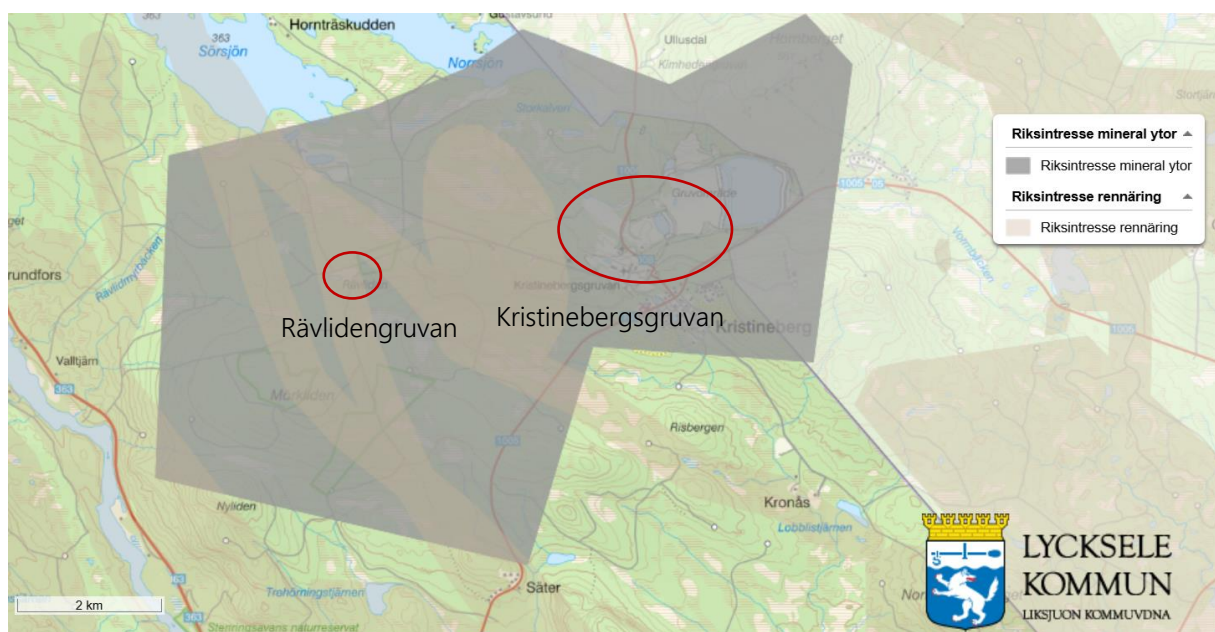
Malå sameby är en skogssameby i Västerbottens län. Samebyn har sina åretruntmarker i Malå kommun. och vinterbetesmarker i Skellefteå, Robertfors och Norsjö kommuner. Samebyn har 15 registrerade renskötsel företag och det högsta tillåtna antalet renar är 4 500 djur i vinterhjorden. (Sametinget, 2025)

Mausjaure sameby är en skogssameby i Norrbottens län. Samebyn har sina åretruntmarker i Arvidsjaurs kommun och vinterbetesmarker i Skellefteå och Norsjö kommuner. Det högsta tillåtna antalet renar i vinterhjorden är 3 500 djur. Samebyn har ca fem gruppansvariga renskötare. (Sametinget, 2025)

Anrikningsverket i Boliden samt Kankbergs- och Renströmsgruvan ligger på Mausjaur samebys vinterbetesmarker. Kristinebergsgruvan och det senaste tillägget, Rävliidenprojektet, samt den nyligen nedlagda Maurlidengruvan ligger på renbetesmarker av Malå skogssameby. Det nya industriområdet i Rävliiden är beläget på marken där renbetesrätten delas av Malå och Gran sameby. Gällande Gran sameby, påverkas flyttleden (norra flyttleden), som används för att flytta renarna från åretruntmarker i Sorsele och Arjeplogs kommuner till vinterbetesmarker mot kusten (Orbicon, 2019).

Historiskt har Boliden drivit ytterligare ca trettio gruvor i Skelleftefältet. Det innebär att Bolidenområdets gruvor har haft påverkan på flera samebyarna som använder markerna i området för renbete.

Vid en tidigare genomförd intervju berättade före detta ordförande till Maskaure sameby att olika industrietableringarnas intrång samt skogsbruk på just vinterbetesmarkerna har varit mycket kännbara för rennäringen. Under de senaste 30 åren uppges Maskaures användbara vinterbetesmarker ha minskat med 50 procent i storlek (Maskaure, 2024). Maskaure sameby har sina vinterbetesmarker i Skellefteå kommun och är grannsameby till Malå och Mausjaur sameby samt påverkas av Bolidenområdets malmtransportsträcka längs landsväg 370.

Figur 69: Riksintressen mineralutvinning och rennäring vid Kristinebergsgruvan. Riksintresse rennäring är markerad i beige och riksintresse för mineral är markerad i grått. (Lycksele kommun).

Under Bolidens 100-år i Skellefteåfältet har bolagets kunskap om rennärning och gruvverksamhetens påverkan på rennärningen vuxit sig stor. I samråd med Malå sameby har det till exempel framkommit att det finns ett ömsesidigt behov av att lära sig mer om varandras respektive verksamhet. Boliden har därför startat ett program för utbildning av egen personal avseende samiska rättigheter, rennärning och renskötselarbete. (Orbicon, 2019)

Boliden har, tillsammans med berörda samebyar, deltagit i flera forskningsprojekt som undersöker gruvverksamhetens påverkan på rennärningen. I Bolidenområdet har bolaget, i dialog med Malå sameby och Mausjaur sameby, genomfört ett flertal anpassningsåtgärder för att minska den negativa påverkan på renskötelsen. Ett exempel är ett forskningsprojekt som genomfördes 2019 i samverkan mellan Boliden, Mausjaur sameby och Malå sameby, under ledning av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Syftet var att med hjälp av GPS-data undersöka hur gruvverksamhet påverkar renarnas rörelsemönster och renskötelsens nyttjande av betesmarkerna i Bolidenområdet.

Flera av Bolidenområdets nedlagda gruvor har också använts som testsiter av forskare från SLU och Umeå universitet, i syfte att undersöka möjligheterna för etablering och tillväxt av renlav på tidigare gruvområden och täkter (A. Forsgren, Projektbeskrivningar om verksamhetsanpassningsåtgärder för rennärningen, 21 maj 2025)

Bolidenområdet har, i samarbete med berörda samebyar, genomfört flera rennärlingsanalyser genom åren. Dessa analyser är vanligtvis en del av miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) som upprättas i samband med ansökan om bearbetningskoncession eller miljötillstånd, i syfte att utöka befintlig verksamhet eller etablera ny.

Rennärningens särskilda intressen regleras genom hushållningsbestämmelserna i miljöbalkens kapitel 3 och 4. Enligt dessa bestämmelser ska områden som är av betydelse eller utpekade som riksintresse för rennärningen skyddas så långt det är möjligt.

De senaste rennärlingsanalyserna som tagits fram för Bolidenområdet avser Rävliidenprojektet vid Kristinebergsgruvan samt för Maurlidengruvan gällande efterbehandlingsåtgärder (Orbicon, 2019), (Tyrens, 2024).

För en detaljerad beskrivning av de verksamheternas påverkan på rennärningen och samebyarna, hänvisas till ovannämnda rennärlingsanalyser.

"Under åren har Bolidenområdet haft kontinuerlig dialog med de berörda samebyarna som utgörs av ca 50 möten, flera samarbets- och kompensationsavtal och gemensamma projekt kring exempelvis efterbehandling och ökad trafiksäkerhet."

(A. Forsgren, SSHA Bolidenområdet och Rennärning, personlig kommunikation, 3 april 2025)

Exempel på åtgärder vid Maurlidengruvan, som tagits fram i löpande dialog med samebyn, har syftat till att minska verksamhetens negativa påverkan på rennärningen. Dessa åtgärder har inneburit minskade markanspråk, en områdesutformning anpassad efter rennärningens behov samt att ingen skyddszon inhägnats – förutom på platser där säkerhetsrisker motiverat stängsel. Vattenledningar har grävts ner för

att inte störa renarnas naturliga rörelser, och efterbehandlingen har fokuserat på att möjliggöra återetablering av renbete.

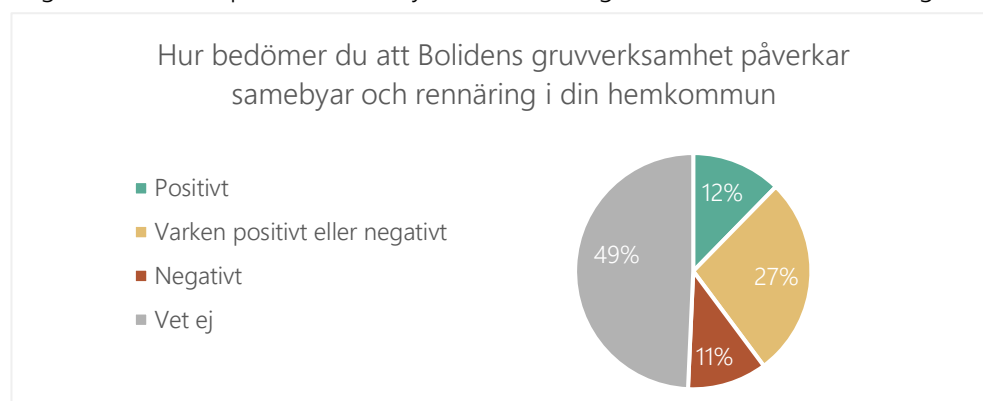
För Rävliidenprojektet planerades initialt ett anrikningsverk med tillhörande sandmagasin. Projektet anpassades dock successivt för att minska markanspråken och minimera störningarna på rennäringen. Dialogen med samebyn skedde genom flera samrådsmöten samt ett fältbesök, där även Bolidens avdelning för nedlagda gruvor och efterbehandling deltog. (A. Forsgren, Projektbeskrivningar om verksamhetsanpassningsåtgärder för rennäringen, 21 maj 2025)

Sedan 2024 har Boliden anställt en urfolkssamordnare som arbetar gentemot samtliga av bolagets verksamheter och är baserad vid kontoret i Boliden. Hur samebyarna upplever den befintliga dialogen med bolaget och verksamheten i Bolidenområdet är en viktig aspekt att följa upp i en kommande utvärdering av denna studie, exempelvis om fem år.

Det finns begränsat med forskning kring hur rennäringen påverkas av gruvverksamhet i Sverige. Detta kunskapsgap bidrar till en allmänt låg förståelse för rennäringens förutsättningar. I den forskning som finns, liksom i genomförda rennäringanalyser, lyfts flera typer av påverkan – både direkta och indirekta. Dessa inkluderar markförluster, störningar från gruvbrytning och trafik, damm beläggning på betesmark, samt blockering av naturliga flyttstråk. Det finns även risk för att renar på grund av störningar förloras till grannsamebyars marker.

De nämnda effekterna leder i sin tur till konsekvenser såsom betesbortfall, försämrad djurhälsa och sämre kondition hos renarna. För renskötarna innebär detta ökad arbetsbelastning, fysiska påfrestningar, arbetsmiljörisker och stigande kostnader för renskötselaktiviteter. Det kan även bidra till förlust av samiska kulturminnen, ökad psykisk belastning, försämrade möjligheter för unga att satsa på renskötseln samt en risk för att traditionell kunskap inte förs vidare. (Kløcker Larsen & Boström, 2021), (Orbicon, 2019), (Tyrens, 2024).

Att allmän kunskap om rennäringens förutsättningar och gruvverksamhetens påverkan på dessa är lågt bekräftas även av denna studies enkätundersökning. I denna svarar nästan hälften att de inte kan bedöma om Bolidens gruvverksamhet påverkar samebyar och rennäringen i sin hemkommun, se Figur 70.

Figur 70: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

4.3 Kulturhistoria och identitet

Att studera vilken betydelse Boliden och gruvindustrin har haft – och har – för samhällets kulturhistoria är av stor vikt. Kulturarv betraktas som en resurs som, genom varsam vård och bevarande, kan fungera som ett kraftfullt verktyg för tillväxt och samhällsutveckling (Riksantikvarieämbetet, u.å.).

På senare tid har sambandet mellan kulturhistoria och invånares välbefinnande uppmärksamrats alltmer, i takt med att forskningen inom området har fördjupats. I EU-finansierade rapporten Heriwell dras slutsatsen att kulturarv bidrar positivt till livskvalitet, lokal identitet och känsla av samhörighet. Dessa effekter kan i sin tur främja ökat engagemang och deltagande på platsen. Samtidigt finns det potentiella negativa konsekvenser, såsom överturism, gentrifiering och sociala spänningar. Det är också viktigt att poängtera att tolkningen av kulturarv förändras över tid – det som i ett sammanhang upplevs som förenande och värdefullt kan i ett annat uppfattas som kontroversiellt eller konfliktfyllt (Samek Lodovici et al., 2022).

I de studerade kommunerna – Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå – har Bolidens gruvverksamhet lämnat tydliga spår i både kulturmiljö och samhällsidentitet. Området kring Skellefteå, känt för sin mineralrikedom, har spelat en avgörande roll i den svenska gruvindustrins framväxt.

Redan 1918 etablerade Sveriges geologiska undersökning (SGU) ett förråd och en verkstad i Norsjö, vilket markerade starten för mer systematisk geologisk kartläggning i området (Skellefteå Museum, u.å.). Samma år blev det tillåtet för allmänheten att prospektera efter mineraler och metaller i Sverige, vilket snabbt lockade aktörer till Västerbotten – bland dem Centralgruppens Emissionsföretag, som senare blev Boliden AB, samt SGU. Det mineralrika området som sträcker sig genom regionen kom att benämnas Skelleftefältet, ett av Sveriges mest betydelsefulla geologiska områden för metallutvinning

Malå kommun

Enligt Malås kulturmiljöprogram har gruvorna och dess binärningar varit en av kommunens viktigaste näringar. Samtidigt spelar rennäringen och den samiska kulturen en allt större roll och präglar kommunens identitet i högre grad.

När Boliden startade brytning i Adakgruvan 1942 präglade detta snabbt utvecklingen i kommunen, då en växande befolkning samlades kring gruvverksamheten. När gruvan lades ned 1978 återstår idag inget av verksamheten i närheten, förutom en minnessten som hedrar platsens historia. Utöver Bolidens gruvverksamhet har även Sveriges Geologiska Undersökning haft kontor i Malå sedan 1940-talet, med ett tillhörande arkiv av borrhälskärnor som attraherat arbetskraft till orten.

Den mest synliga kvarvarande lämningen från gruvindustrin i kommunen är linbanan mellan Kristineberg och Boliden. Linbanan, som tidigare fungerade som transportväg för malm, har även varit en populär turistattraktion under lång tid där besökare kunde åka kabinbana över en sträcka. Även om linbanan idag är borttagen finns betongmasterna kvar längs vissa sträckor, vilka i sig utgör viktiga industriminnen (se, Figur 71). (Malå kommun, 2008), (Världens Längsta Linbaneförening, u.å.), (Västerbottens museum, 1994).

Figur 71: Under åren 1989-2019 drevs Linbana i sträckan mellan Örträsk och Mensträsk som en turistattraktion. (Skellefteå museum, foto: LINAB)

Norsjö kommun

Även i Norsjö kommun har gruvbolaget lämnat ett kulturarv, främst i form av linbanan som nämndes tidigare och som gick genom kommunen. I Örträsk finns fortfarande spår av den tidigare linbaneverkstaden och magasinet. Dock har det aldrig funnits ett regelrätt gruvsamhälle i Norsjö kommun (Norsjö kommun, 2010).

Byn Maurliden, som var registrerad redan 1808, låg i området där Boliden bedrev gruvverksamhet (Maurlidengruvan och Petiksnäsgruvan) från år 2000 till 2020. Idag är Maurliden avfolkat, och en del av Bolidens efterbehandlingsprogram, där det bland annat pågår en återställning av miljön. Tomma hus har också rivits (Lundmark, 2024).

Lycksele kommun

I Lycksele kommun är det främst skogsnäringen som lyfts fram i kommunens översiktsplan och kulturprogram när det gäller kulturarv och kulturminnen, medan gruvnäringen inte nämns i lika stor utsträckning. Trots detta har Boliden som företag lämnat tydliga avtryck, särskilt genom uppbyggnaden av samhället Kristineberg (se Figur 72).

Figur 72: Vy över Kristineberg, 1960-talet (Facebookgruppen *Kriberg från förr*)

Samhället Kristineberg växer fram

Under 1930-talet växte samhället Kristineberg fram i samband med att Boliden upptäckte mineralfyndigheter i området och etablerade Kristinebergsgruvan. År 1938 påbörjades byggandet av samhället på Bolidens uppdrag. Mellan 1938 och 1943 uppfördes 67 hus med totalt 174 lägenheter, vilka höll en hög standard för sin tid.

Utöver bostäder byggdes även brukshandel och lokaler för läkarmottagningen. Året därpå tillkom Folkets Hus, skola och en Konsumbutik. Förutom egna hem och lägenheter erbjöd Kristineberg ett brett utbud av

offentlig service, bland annat bank, postkontor, klädbutik, frisör, biograf och restaurang. På 1950-talet hade samhället en befolkning på över 1 000 personer. (Västerbottens museum, 1994).

Namnet Kristineberg, har orten fått efter Kristina Hultdin, hustrun till Karl Hultin som ägde marken där fyndigheterna konstaterades 1918. Namnet och familjens andel i fyndigheten köptes senare av Centralgruppens Emissionsbolag (Boliden AB).

Figur 73: (till vänster) Lägenheter som byggdes i början av 1950-talet ansågs vara mycket moderna. I köket fanns det elspis, diskbänk och kakel på väggen. (i mitten) Skolan i Kriberg, 1952; (till höger) IFK Kristinebergs hockey på väg hem från en match i Malå, tidig 1970-talet (Facebookgrupp *Kriberg från förr*).

Skellefteå kommun

Skellefteå kommun är den av de fyra studerade kommunerna där gruvindustrin och Bolidens verksamhet har satt tydligast spår. Detta illustreras bland annat i filmen *Guldstaden Skellefteå*, producerad 1936 av Palladium. I filmen konstateras att:

"Genom Bolidenguldet och en nyskapande företagarganda har en ny stad växt fram, och ett nytt begrepp, ett världsbekant namn har skapats: Guldstaden Skellefteå."

Benämningen "Guldstaden Skellefteå" har sedan dess aktivt använts i marknadsföringen av staden och kommunen. Detta märks även i att flera företag bär namnet, exempelvis Guldstadens trafikskola och Guldstadens frakt. (Hifab, 2016)

Även om beteckningen "Guldstaden" primärt kopplas till Skelleftefältet – det mineralrika området som är gynnsamt för gruvbrytning – var Boliden först med att starta gruvverksamhet i området och har hela tiden varit det största gruvbolaget där. Därför förknippas gruvverksamheten i Skelleftefältet ofta just med Boliden. Under åren har Boliden bedrivit verksamhet i totalt 34 gruvor inom Skelleftefältet.

Bolidens samhälle växer fram

Några år efter att det blev tillåtet för allmänheten att prospektera efter mineraler, upptäcktes malmfyndigheter år 1924 vid Fågelmýran, nära byn Bjurliden. Redan 1925 köpte bolaget mark av lokala bönder för att anlägga en gruva och bygga ett nytt samhälle, som fick namnet Boliden. Mellan 1925 och 1935 växte samhället snabbt fram.

Befolkningen ökade snabbt, och år 1936 hade Boliden cirka 2 300 invånare. Många flyttade dit från hela Västerbotten, södra Sverige och andra europeiska länder, exempelvis Tyskland. Som mest hade Boliden omkring 4 000 invånare under 1960-talet.

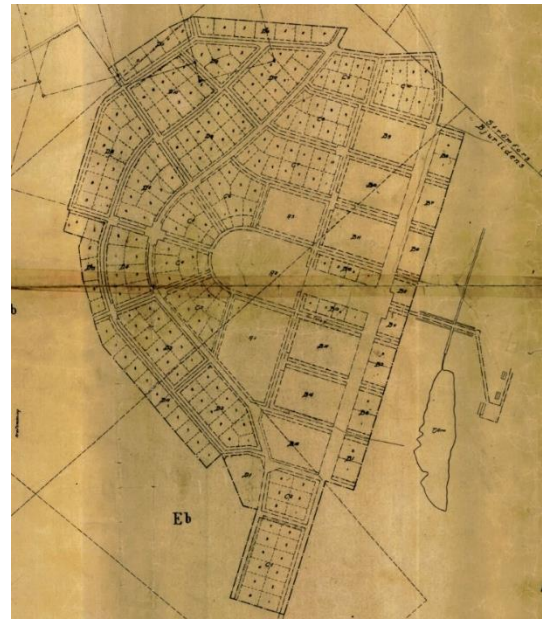

Enligt länsantikvarien i Västerbotten finns starka skäl att klassificera Boliden som riksintresse för kulturmiljö, på grund av dess unika och välbevarade struktur som speglar Sveriges industriella och samhälleliga utveckling. Journalisten Anneli Rogeman, som är uppvuxen i Boliden, har dokumenterat samhällets historia i fackboken *Mönstersamhället* som skildrar Boliden samhälles historia (Rogeman, 2021).

Stadsplanen som är grunden till Bolidens samhällsstruktur, är unik och ritad av arkitekt Tage William-Olsson (se Figur 74). I muntligt tal har den fått smeknamnet "Solfjädersn", då den är monumentalt uppbyggd i halvcirkelform.

Stadsplanen representerar 1920-talets ideal, ett traditionellt brukssamhälle, som är hierarkiskt anlagd. Där disponentbostaden och de högre tjänstemannabostäderna är placerade på en höjd, avskilda från det övriga samhället. (Skellefteå museum, 1980).

Vid byggnationen av samhället sparades träd på tomter och allmän mark, vilket i hög grad bidrog till att Boliden fick karaktär av ett så kallat trädgårdssamhälle (se Figur 75) (Skellefteå museum, 1980).

Figur 74: Stadsplanen ritad av Tage William-Olsson (Skellefteå Museum)

Figur 75: (till vänster) Vykort på Färglådan från 1955. Flerfamiljehus för tjänsteman, uppfört av gruvbolaget omkring 1930. Möjligen den första radhus som byggt i Västerbotten. (till höger): Arbetarbostäder. Vykort från 1954 (Famgus vykort, utgivare: S. Markgrens Bok- & Pappershandel, Boliden)

En annan detalj som skiljer Bolidens stadsplan från andra liknande brukssamhällen är att skolan placerades i samhällets centrum i stället för kyrkan. Boliden ville tydligt visa att bolaget prioriterade kunskap, vilket också skulle underlätta rekryteringen av experter (Rogeman, 2021).

Flera byggnader i orten är idag av kulturhistoriskt värde, som Brukshotellet (se Figur 76). Brukshotellets historiska syfte användes för att husera gruvbolagets resande gäster och tjänstemän, och hålla konferenser, finare representationsmiddagar och andra måltider.

Idag är Brukshotellet och området runt Q-märkt och har ungefär samma inriktning. Det sköts av samfällighetsföreningen "Kullen" i Boliden. Boliden AB äger 80 av de 100 andelarna i föreningen, de övriga 20 andelarna ägs av övriga fastighetsägare (Boliden, 2024ab).

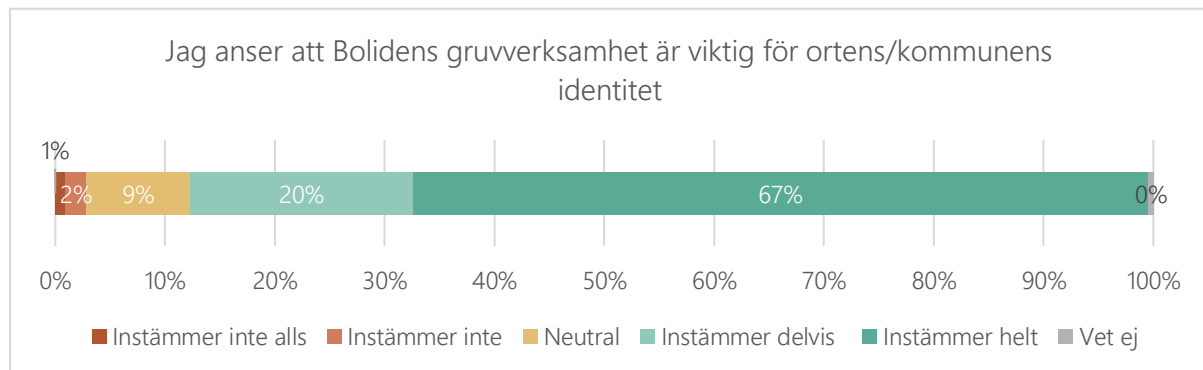
Figur 76: (till vänster) Brukshotellet vid Sidtjärn. (till höger): Disponentvillan (Skellefteå museum).

Sammanfattade diskussion

I enkätundersökningen svarar 87 procent att de instämmer helt eller delvis i att Bolidens gruvverksamhet är viktig för ortens eller kommunens identitet (se Figur 77). I kommentarerna till påståendet framhålls att Skellefteå-området är känt för sin industri, och att Skellefteå kommun ofta benämns som "Guldstaden".

Flera respondenter lyfter även fram att orten Boliden delar namn med bolaget, och uttrycker åsikter som: "Hade inte gruvföretaget startats, hade orten inte funnits". Även Kristinebergs koppling till gruvan och bolaget betonas, med kommentarer om att orten inte skulle existera utan bolaget.

Bland de mer kritiska kommentarerna finns uttryck som: "Många förknippar ofta Boliden orten med gruvan. Tyvärr inte alltid med positiv inställning", samt en äldre invånares reflektion: "När man bodde i Kristineberg på sjuttioalet, när det var ett gruvsamhälle där Boliden ägde och skötte om allt, var det bra. Men nu är det en kåkstad!"

Figur 77: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Det som särskiljer Kristineberg och Boliden som orter är att gruvbolaget under en lång tid ägde och ansvarade för samhället, fram till 1990-talet då kommunerna tog över ansvaret. Som Rogeman uttrycker i sin bok, tog bolaget ansvar för tryggheten i samhället. Hon beskriver det som ett klassamhälle med auktoritär styrning, där det ändå fanns ett samförstånd mellan arbetare och direktörer, där arbetarna behövde bolaget lika mycket som bolaget behövde sina arbetare. (Rogeman, 2021).

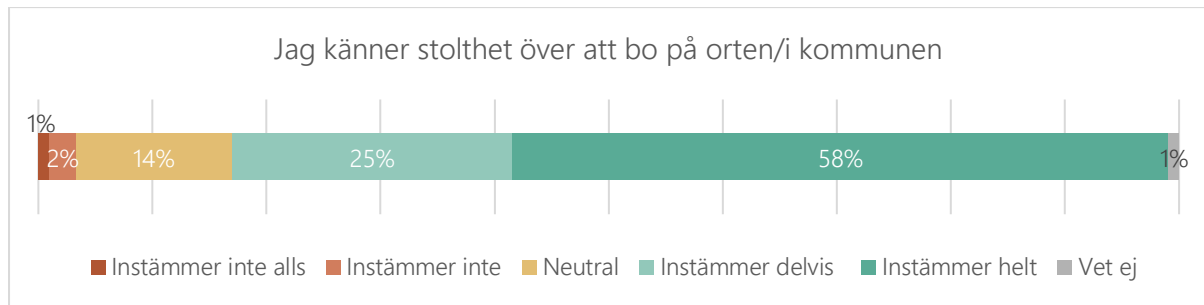

Figur 78: Trädgårdarna och de enhetliga staketen bidrog starkt till den prydliga samhällsbild som präglade Boliden (Skellefteå museum).

Ett exempel på Bolidens ansvarstagande är att bolaget mellan 1927 och 1932 uppförde över sextio egna hem samt flera flerfamiljshus. De anställda vid gruvbolaget kunde antingen hyra eller köpa sina bostäder, eller köpa tomtmark för att själva bygga hus. Oavsett val fick medarbetarna lån från bolaget som skulle återbetalas enligt fastställda planer. För dem som byggde själva krävdes att bostaden uppfördes enligt bolagets normer, vilka var detaljerade och reglerade allt från grund och sockel till ytterväggar, bjälklag, tak och målningsarbeten. Bolaget kontrollerade samtliga av bolaget innan ägaren fick flytta in. Dessa regler gällde i flera decennier framöver.

Arkitekturen i Boliden var noggrant förankrad i bygden. Husen byggdes i trä, oftast kvadratiska och i en och en halv våning med branta takfall (se Figur 78). Efter 1935 har viss ny bebyggelse tillkommit, men förändringarna har varit relativt små (Rogeman, 2021).

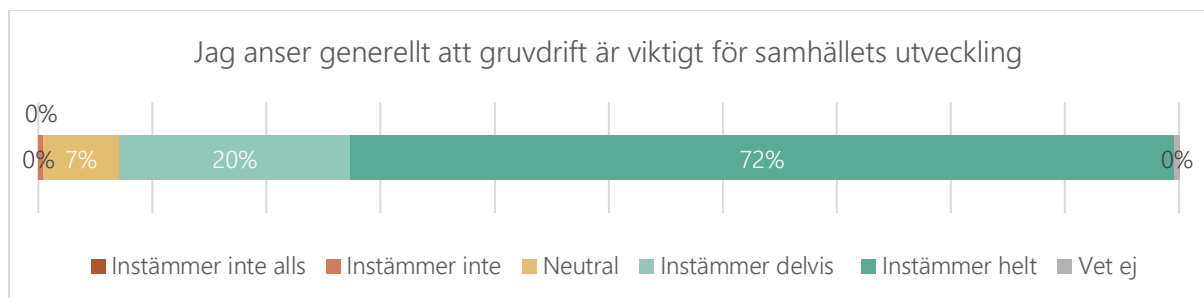
Den unika historien och uppbyggnaden av samhället lyfts fram i enkätrespondenternas svar, där många uttrycker stolthet över att bo på orten eller i kommunen. En stark majoritet, 83 procent av de tillfrågade (se Figur 79), känner stolthet över att bo i de kommuner som berörs av Bolidens verksamhet i Bolidenområdet.

Figur 79: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Enkätrespondenter som kommenterat att de inte instämmer uttrycker mindre stolthet idag än tidigare. Främst kopplat till oro över fallfärdiga hus och att kommunen inte tar ansvar, när det gäller kollektivtrafiken. Mest kritik handlar om de förfallna husen i Kristineberg, som lokalborna vill ska rivas eftersom ingen tar hand om dem.

På påståendet "Jag anser generellt att gruvdrift är viktigt för samhällets utveckling" instämmer hela 92 procent av respondenterna (se Figur 80). Det är en betydligt högre andel än i liknande undersökningar, till exempel för Aitikgruvan där 72 procent instämde. Den långa historien med Bolidens gruvverksamhet i Skelleftefältet – som funnits i över 100 år – kan förklara den mer positiva inställningen till gruvdrift i området.

Figur 80: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Det är märkbart att Boliden som bolag är oerhört viktigt för Skellefteå kommun, men inte lika tydlig i Lycksele, Malå och Norsjö där andra näringar är mer kopplat till dess identitet. Förutom på ortsnivå, där identiteten är främst tydligast i gruvsamhällena Kristineberg och Boliden, som antagligen inte skulle finnas utan bolagets verksamhet.

5 Sammanfattande konsekvensbedömning

Sammanfattande konsekvensbedömningen är ett resultat av det som kommit fram i studien utifrån aspekterna som presenterats inom kapitlen 4.1 Lokalsamhällets livskraft, 4.2 Mänskliga rättigheter och ursprungsbefolkning samt 4.3 Kulturhistoria och identitet. Kapitlet fokuserar på dessa teman och sammanfattar de viktigaste slutsatserna från kapitlen.

Färgen på boxarna illustrerar om Bolidens påverkan inom de respektive kategorierna, bedöms vara främst positiv (grön) eller främst negativ (röd). Om påverkan bedöms varken positiv eller negativ, alternativt om det inte går att avgöra vad som väger tyngst är färgen gul.

Gruvans påverkan bedöms främst positiv	Gruvans påverkan bedöms varken positiv	Gruvans påverkan bedöms främst negativ
---	---	---

Figur 81: Färgkoder, grön (positiv), gul (neutral) och röd (negativ).

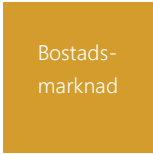
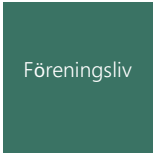
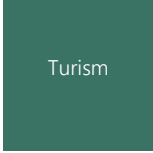
De aspekter som ingår i kapitel 4.1 Lokalsamhällets livskraft har i detta kapitel analyserats, där de mest väsentliga har valts att belysas utifrån Bolidenområdets påverkan inom dessa, som presenteras i tabellen nedan.

Lokalsamhällets livskraft

Demografi	- Demografiska mönster i gruvsamhällen skiljer sig ofta från andra typer av orter, särskilt de som inte är direkt beroende av en specifik industriell verksamhet. Historiskt sett har Bolidenområdet haft en positiv inverkan på befolkningsutvecklingen i kommunerna. Statistik från 1968 och framåt visar att verksamheten under lång tid bidrog till inflyttning och tillväxt. Denna påverkan har dock minskat över tid, i takt med att allmänna flyttströmmar i landet går mot större städer och kustnära orter. - Kommunerna i Bolidenområdet har generellt en hög medelålder och en hög försörjningskvot, vilket tyder på svårigheter att attrahera yngre och ny arbetskraft. - Gruvans tidigare positiva påverkan på befolkningsutvecklingen är i dag mindre präglad av Bolaget. Beror självfallet på flera faktorer, två faktorer kan vara på grund av urbanisering och veckopendling/skiftarbete. Slutsatsen är att Boliden har en positiv inverkan – dock om den inte är lika tydlig som tidigare och således bedömt som neutral.
Näringsliv	- Bolidenområdet fungerar som en näringslivsmotor i regionen. Många lokala företag, entreprenörer och leverantörer – särskilt inom industri- och tekniksektorn – har Boliden som kund, direkt eller indirekt. - Trots att lönenivåerna inom gruvindustrin generellt är höga, syns detta inte tydligt i kommunernas medelinkomster. Det kan förklaras av att gruvnäringen inte är den dominerande sektorn i alla kommuner, samt att många arbetar inom offentlig sektor där inkomstnivåerna är lägre. Det breda geografiska perspektivet i studien, med fyra olika kommuner, påverkar också det statistiska utfallet. Slutsatsen är att Boliden har en direkt positiv inverkan på det lokala näringslivet i kommunerna.
Arbetsmarknad	- Bolidenområdet skapar omkring 690 direkta arbetstillfällen, med varierande befattningar inom bolaget. Därtill tillkommer ett betydande antal indirekta och inducerade arbetstillfällen hos entreprenörer och leverantörer i regionen. Detta bidrar till en stark arbetsmarknad och är en faktor bakom den generellt låga arbetslösheten i de fyra berörda kommunerna. - Verksamheten påverkar även kommunernas ekonomi positivt, bland annat genom inkomstskatt från anställda och via arbetstillfällen hos lokala underleverantörer. Denna effekt är särskilt tydlig i Malå kommun, där gruvverksamheten har en relativt större betydelse för den lokala arbetsmarknaden. Slutsatsen är att Bolidenområdet har en positiv påverkan på sysselsättning och kommunal ekonomi i de berörda kommunerna.

	- Boliden framstår som en seriös och modern arbetsgivare med fokus på innovation och utveckling. Bolaget deltar bland annat i forskningssamarbeten med Luleå tekniska universitet samt projekt tillsammans med Umeå universitet och SLU, vilket stärker kopplingen mellan näringsliv och akademi. - Verksamheten kan även ses bidra som inspiration för ungdomar i närområdet att söka sig till högre studier, särskilt inom tekniska och naturvetenskapliga utbildningar. Slutsatsen är att Boliden bidrar positivt till utbildningsambitioner och kunskapsutveckling i regionen.
	- Bolidenområdet har haft en historisk påverkan på bostadsmarknaden genom att bolaget var en del i samhällsutvecklingen i gruvsamhällena Boliden och Kristineberg, Boliden som bolag var delaktig i bostadsförsörjningen i dessa orter och boendeorten var direkt beroende av verksamheten. Idag inom Bolidenområdet är inte de... - Till skillnad från nyetableringar som Northvolt i Skellefteå, där efterfrågan på bostäder har ökat snabbt, har Bolidenområdet en etablerad och långvarig närvaro som inte genererar samma bostadseffekt. Drivkraften för boendeort är inte idag direkt beroende av verksamhetens placering som det har varit vid gruvorter historiskt (under 1920-1970-talet). Idag bedöms påverkan från Bolidenområdet på bostadsmarknaden därmed neutral. Slutsatsen är att Boliden påverkan i dag är neutral.
	- Bolidenområdet har historiskt bidragit positivt till serviceutbudet i Kristineberg och Boliden, där skola, sporthall och andra funktioner etablerades. Idag påverkar befolkningsminskningen det offentliga serviceutbudet negativt. - Idag inom kommunerna är Bolidens bidragande faktor att bibehålla viss lokal service genom sin närvaro och sysselsättning som verksamheten skapar. Slutsatsen är att Boliden haft en positiv effekt på serviceutbudet genom dess närvaro men idag inte central.
	- Boliden har ett engagemang i föreningslivet, via att det finns ett aktivt stöd till det lokala föreningslivet, bland annat genom sponsring till föreningar som ansöker om det. - Aktivitetsparken i Boliden är ett aktuellt exempel på samhällsengagemang. Slutsatsen är att Boliden har en positiv inverkan - då de bidrar.
	- Bolidenområdet har inte medfört några påtagliga negativa effekter på turismen – tvärtom har viss påverkan varit positiv. Exempel som underjordskyrkan, linbanan och Bergrummet (tidigare del av Skellefteå museum) visar hur gruvverksamheten bidragit till besöksmål i området. Även efterfrågan på hotellrum påverkas positivt. - Samtidigt arbetar Boliden inte aktivt med att utveckla gruvturism, vilket begränsar den långsiktiga potentialen inom området. Slutsatsen är att Boliden har en viss positiv påverkan på turism, främst genom enskilda besöksmål och ökad efterfrågan på lokala tjänster.

De aspekter som ingår i kapitel 4.2 Mänskliga rättigheter och ursprungsbefolkning har i detta kapitel analyserats, där de mest väsentliga har valts att belysas utifrån Bolidenområdets påverkan inom dessa, som presenteras i tabellen nedan.

Mänskliga rättigheter	
Närboende	- Det finns viss negativ påverkan för närboende, men den upplevs inte som överhängande. Eftersom verksamheten är geografiskt utspridd blir påverkan mindre koncentrerad. - Acceptansen bland närboende är generellt hög, vilket delvis kan förklaras av att gruvverksamhet länge varit en naturlig del av trakten. Slutsatsen är att påverkan på närboende är begränsad och att den lokala acceptansen för verksamheten är hög.
Säkerhet	- Säkerhetsrisker är en del av gruvverksamheten, och det finns viss oro bland närboende kopplat till miljöpåverkan och potentiella faror. Även oro bland närboende kring miljöpåverkan. Men oron är inte allmänt utbredd. - En stor andel i enkätundersökningen upplever att Boliden tar sitt ansvar vad gäller säkerhet och miljö, vilket bidrar till ett visst förtroende. Detta stärks genom återkommande närboendemöten där information delas och dialog förs. Slutsatsen är att påverkan upplevs som neutral – riskerna finns, men hanteras.
Rekreation & Friluftsliv	- Historiskt har gruvverksamheten haft en större påverkan på rekreativa miljöer, till exempel genom förorenade sjöar. I dag finns miljökvalitetsnormer, efterbehandlingskrav och ökad kunskap som förbättrar förutsättningarna för samexistens mellan gruvdrift och friluftsliv. - Närboende upplever i stor utsträckning att deras möjligheter till rekreation inte begränsas inom Bolidenområdet. Slutsatsen är att påverkan i dag bedöms som neutral.
Hälsa & Välmående	- Den upplevda psykiska hälsan är högre än riksgenomsnittet i samtliga kommuner, medan den allmänna hälsan varierar något. Vilket även stämmer överens med enkätstudiens svar- att stämning och trivsel upplevs som mycket god. - Om det är Bolidens påverkan eller andra faktorer är svår att dra slutsats kring. Men via ett starkt säkerhetstänk kring både gruvdammar och arbetsmiljö bidrar det till en känsla av trygghet. Boliden bidrar genom att erbjuda sysselsättning, vilket har positiv effekt på det psykiska välmående och gemenskap. Slutsatsen är att Boliden har en positiv inverkan på välmående genom ekonomisk trygghet och gemenskap.

Rennäring	- Bolidenområdet har en negativ påverkan på rennäringen genom markanspråk samt bieffekter som buller och transporter. - Bolaget har genomfört rennäringssanalyser i samarbete med berörda samebyar och har sedan 2024 en urfolkssamordnare med uppdrag att stärka dialogen. - Samtidigt visar enkätresultat från denna studie att allmän kunskap om gruvverksamhetens påverkan på rennäringen är låg. Slutsatsen är att påverkan på rennäringen är negativ- markanspråk på renbetesland påverkar näringen negativt - Bolidenområdet har en etablerad dialog samt ökad kunskap och förståelse och vilja att samarbeta med samebyarna, vilket är positiv.
----------------------	--

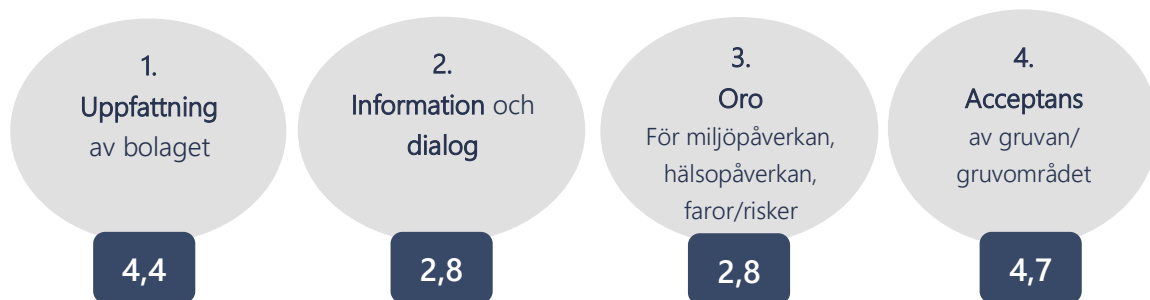
De aspekter som ingår i kapitel 4.3 Kulturhistoria och identitet har i detta kapitel analyserats, där de mest väsentliga har valts att belysas utifrån Bolidenområdets påverkan inom dessa, som presenteras i tabellen nedan.

Kulturhistoria & Identitet	
Kulturhistoria	- Bolidenområdet haft betydelse för svensk industrihistoria och utgör idag en viktig del av Skelleftefältens kulturarv, vilket präglar samhällen som Boliden och Kristineberg. - Den historiska industrimiljön bidrar till lokal identitet- Det kan vara en bidragande faktor även till det höga välbefinnandet. Gemenskap och sammanhållning- då enligt enkätundersökningen har de flesta som bor i Bolidenområdet har en relation till Boliden. Slutsatsen är positiv påverkan på kulturhistoria- En del av Sveriges gruvhistoria finns i området som har tagits tillvara på och är idag ett värde.
Identitet	- Bolidenområdets påverkan på lokal identitet varierar mellan kommunerna, men är särskilt stark i Skellefteå kommun och i orterna Boliden och Kristineberg. - I kontrast är påverkan svagare i Norsjö och Lycksele kommun. Enkätsvaren visar att Boliden utgör en central del av den lokala identiteten i vissa kommuner, och området har dessutom bidragit väsentligt till Skellefteås profil som en nod för industri och teknologisk utveckling. Slutsatsen är att Bolidensområdets påverkan anses neutral- identitetsskapandet skiljer sig åt beroende på geografisk kontext och svår att urskilja om det har en tydlig positiv eller negativ påverkan.

6 Indikatorer

Indikatorerna utgör aspekter som är viktiga för bolaget att känna till, eftersom de speglar hur invånare och lokala aktörer förhåller sig till bolaget, vilket i sin tur påverkar dess anseende. Dessutom är det aspekter som Boliden har relativt stor möjlighet att påverka. Som beskrivs i kapitel 2.3 är åtta av påståendena i studiens enkät kopplade till de fyra indikatorerna. Utifrån respondenternas svar på dessa påståenden har ett indikatorvärde beräknats, vilket redovisas i Figur 81 nedan.

Figur 81: Indikatorvärden för Bolidenområdet. Lägsta möjliga värde är 0 och högsta är 5. För indikator 1, 2 och 4 är målet att ha ett så högt värde som möjligt och för indikator 3 att ha ett så lågt värde som möjligt.

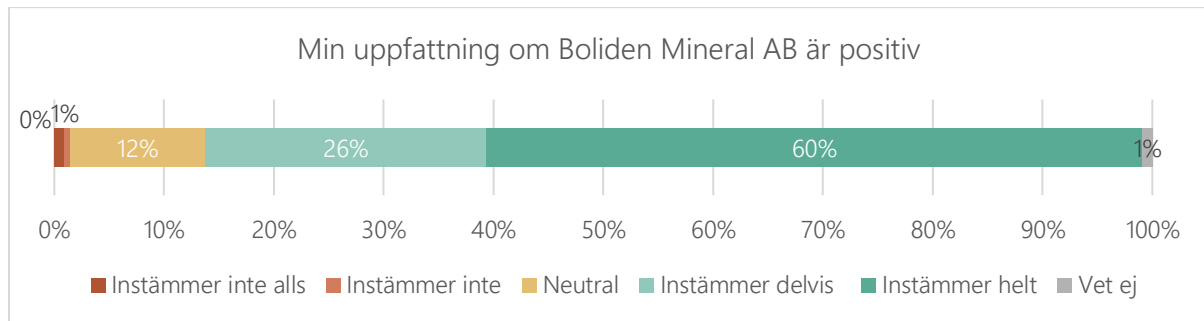
Resultatet visar att indikatorvärdet för indikator 4 är högt, vilket innebär att acceptansen bland studiens respondenter för Bolidenområdet är mycket stor. Även resultatet för indikator 1 är högt och visar att respondenternas uppfattning av bolaget är god. Resultaten för indikator 2 och 3 kan klassificeras som medelvärden (där ett lågt värde är önskvärt för indikator 3), vilket indikerar att det enligt respondenterna finns förbättringspotential avseende information och dialog samt hantering av oro.

Resultatet kan jämföras med resultaten från Aitikgruvan, där studien genomfördes 2023. Indikator 1 fick betyget 4,1, indikator 2 betyget 2,5, indikator 3 betyget 3 och indikator 4 betyget 4,7. Bolidenområdet fick därmed bättre betyg avseende uppfattningen av bolaget och lika höga betyg som Aitikgruvan vad gäller acceptans. Även betygen för information, dialog och oro är något bättre vid Bolidenområdet.

Det bör beaktas att värdena bygger på respondenternas tolkning av frågorna och deras uppfattning vid en given tidpunkt. Därför bör resultaten tolkas med viss försiktighet, men indikatorvärdena ses som en fingervisning om hur Boliden och verksamheten i Bolidenområdet för närvarande uppfattas i lokalsamhället. En mer utförlig analys och beskrivning av respondenternas svar återfinns i kapitel 5.1–5.4 nedan.

6.1 Indikator 1: Uppfattning av bolaget Boliden

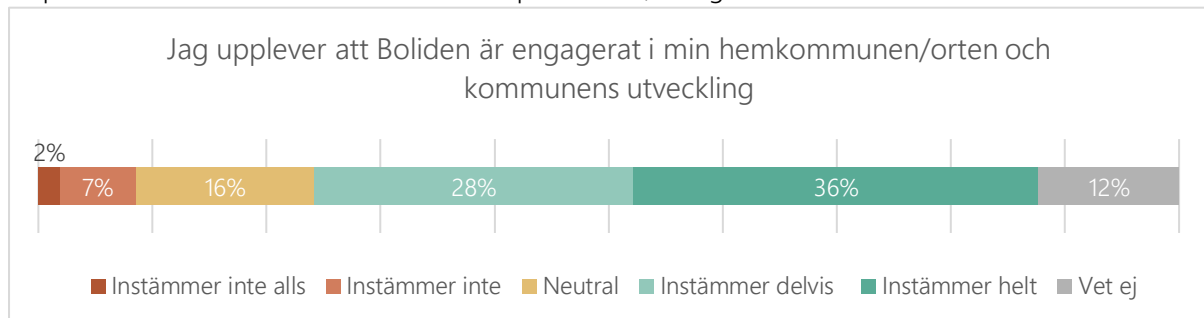
Studiens resultat, från såväl intervjuer som enkätundersökning, visar att uppfattningen av Boliden är positiv bland de tillfrågade och indikatorvärdet för indikator 1 är högt (4,4). 86 procent av enkätrespondenterna svarar att de instämmer helt eller delvis i påståendet "Min uppfattning av bolaget Boliden Mineral AB är positiv". 12 procent är neutrala medan endast en procent har svarat att de inte instämmer, se Figur 83.

Figur 83: Enkätrespondenternas svar på påståendet ovan.

Enkätrespondenternas kommentarerna till påståendet är främst positiva. Flera uttrycker att Boliden anses vara en bra arbetsgivare som driver arbetslivsutveckling på ett positivt sätt, utvecklar nya metoder och teknik samt tar ledande initiativ i miljöarbete. Vid intervjuerna med leverantörer och entreprenörer lyfte flera att Bolidenområdet är en motor i Skellefteåtraktens näringsliv och har varit det i hundra år. Mer kritiska röster lyfter historiska händelser båda lokalt och globalt som påverkar synen på bolaget än idag på ett negativt sätt.

I enkätundersökningen fick respondenterna även ta ställning till påståendet "Jag upplever att Boliden är engagerat i min hemkommunen/orten och kommunens utveckling". Resultatet ingår inte i beräkningen av indikatorvärdet, men säger något om hur bolaget uppfattas. Svaren visar att 64 procent av respondenterna instämmer helt eller delvis i påståendet, se Figur 84.

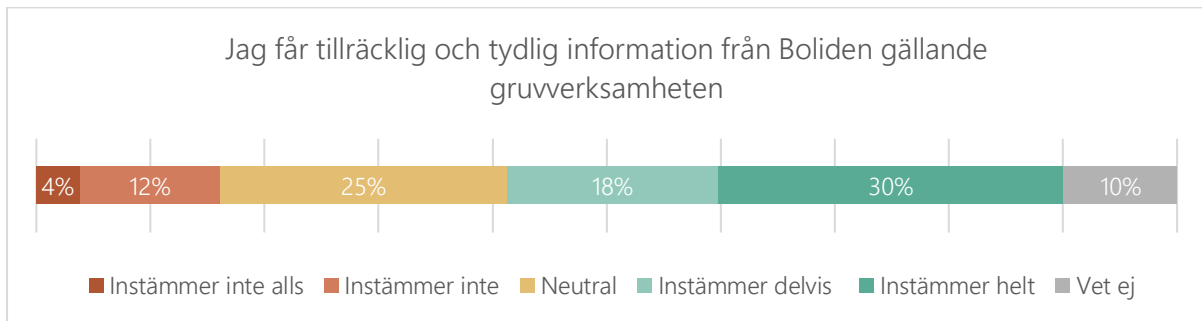
Figur 84: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

I kommentarerna framkommer det tydligt att många upplever att samhällsengagemanget tidigare var betydligt större och mer synligt än idag. Det uttrycks även en uppfattning om att det, ur ett samhällsutvecklingsperspektiv, vore positivt om bolaget ökade sitt engagemang och sponsrade ett bredare spektrum av lokala aktörer, "utöver ishockey och volleyboll". Samtidigt lyfter flera fram det mycket positiva i bolagets 100-årsjubileumssatsning och Aktivitetsparken vid Sidtjärn, samt upplever att företagets intresse för samhället Boliden har ökat under de senaste åren.

6.2 Indikator 2: Information och dialog

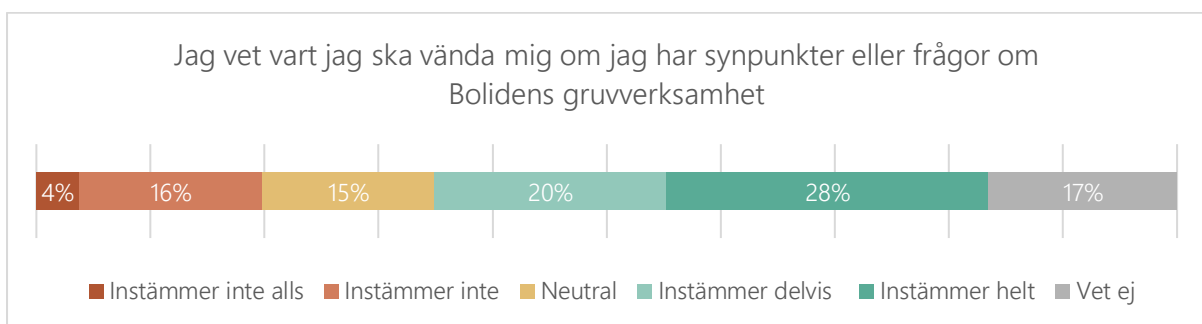
När det gäller indikator 2 – Information och dialog – är indikatorvärdet lågt, 2,8. Detta värde har beräknats som ett medelvärde av respondenternas svar på tre påståenden i enkäten. För det första påståendet, "Jag får tillräcklig och tydlig information från Boliden gällande gruvverksamheten", svarade 48 procent av enkätrespondenterna att de instämmer helt eller delvis. 25 procent var neutrala, 16 procent instämde inte, och tio procent svarade "vet ej", se Figur 85.

Figur 85: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Enkätrespondenternas kommentarer till påståendet är spridda. Vissa påpekar att fortlöpande samrådsmöten saknas, medan andra framhåller att regelbundna närboendemöten hålls. Några uppger att de aldrig har fått någon information från Boliden som närboende, samtidigt som andra noterar att information skickas ut vid exempelvis bergundersökningar eller inför planerade, ovanligt stora sprängningar. Det framkommer också att information ofta kommer via arbetarna, och de respondenter som själva arbetar inom eller har arbetat i Bolidenområdet anser sig vara väl informerade. En viss återhållsamhet i informationsdelningen, motiverad med hänsyn till aktiemarknaden, nämns som en möjlig förklaring till bolagets restriktiva informationspolicy.

På det andra påståendet, "Jag vet vart jag ska vända mig om jag har synpunkter/frågor om Bolidens gruvverksamhet", instämmer 48 procent av enkätrespondenterna helt eller delvis. 15 procent är neutrala, 20 procent instämmer inte, och 17 procent svarar "vet ej", se Figur 86.

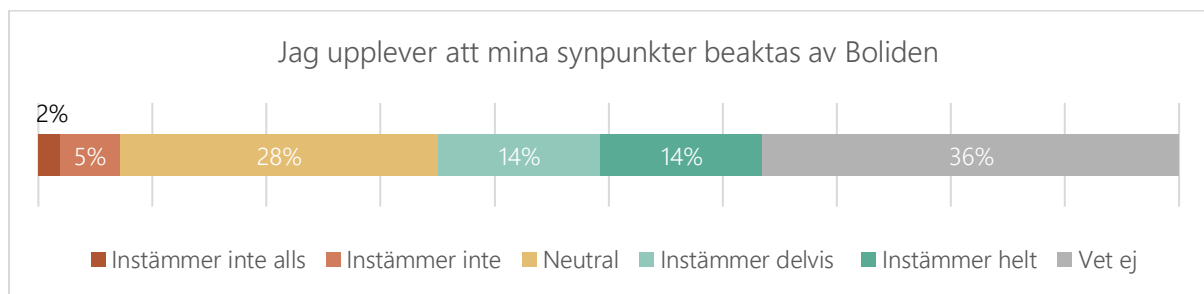
Figur 86: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Enkätrespondenternas svar visar att detta inte upplevs som ett stort bekymmer kring påståendet ovan, flera framhåller att även om de inte vet direkt vart de ska vända sig, kan de enkelt hitta information på

bolagets hemsida vid behov. Flera uttrycker i kommentarerna att de har haft kontakt med bolaget och att det har varit lätt att nå rätt person att prata med. Ett par respondenter uppger dessutom att de har etablerad kontakt med bolaget avseende specifika sakfrågor. Bland kommentarerna finns dock också en kritisk röst som upplever att den som hanterar klagomålen varken förstår eller besvarar dem på ett relevant sätt.

På det tredje påståendet kopplat till denna indikator, "Jag upplever att mina synpunkter beaktas av Boliden" är det 28 procent som svarar att de instämmer helt eller delvis. Så många som 64 procent har angett "neutral" eller "vet ej" medan 7 procent inte instämmer, se Figur 87.

Figur 87: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Utifrån kommentarerna till påståendet, är det endast ett fåtal av respondenterna som uppger att det någon gång har lämnat synpunkter till Boliden, det går således att tolka att de därför inte vet om deras synpunkter skulle beaktas.

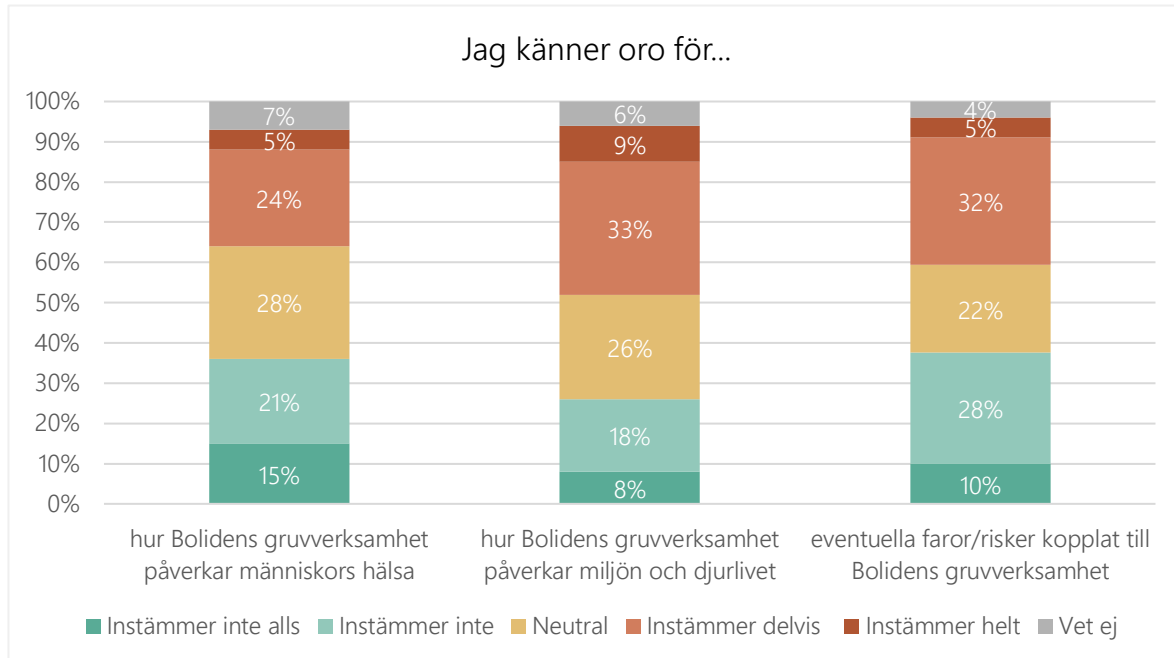
Ett par respondenter uppger dock att de upplever att deras synpunkter avfärdas: "Vid möten är personalen alltid lika förvånade över klagomål som upprepats på alla tidigare möten"/... /"Finns alltför många exempel där det bara snackas och lovas". Samtidigt finns det också de som anser att arbetet med Aktivitetsparken i Boliden visar att lokalbornas synpunkter beaktas av bolaget: "Sista året har visat det. Hoppas nu att Konstparken som var planerad blir av! Den är senarelagd enligt deras ansvariga."

6.3 Indikator 3: Oro för miljö- och hälsopåverkan, samt faror och risker

När det gäller indikator 3 - Oro för miljö- och hälsopåverkan samt för faror/risker är indikatorvärdet 2,8. För denna indikator är det önskvärt att ha ett lågt värde (0), eftersom ett lågt värde innebär att respondenterna upplever mindre oro. Värdet för indikatorn har räknats ut som ett medelvärde av respondenternas svar på tre av påståendena i enkäten.

Precis som för indikator 2 har värdet räknats ut som ett medelvärde av respondenternas svar på tre påståenden: "Jag känner oro för hur Bolidens gruvverksamhet påverkar människors hälsa", "Jag känner oro för hur Bolidens gruvverksamhet påverkar miljön/djurlivet" och "Jag känner oro för eventuella faror/risker kopplat till Bolidens gruvverksamhet".

Figur 88: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Sammanställningen av enkätrespondenternas svar på påståendena visar att det finns en del oro för hur gruvområdet påverkar hälsa, miljö samt för eventuella risker kopplat till Bolidens gruvverksamhet. Störst uttrycks oron för miljöpåverkan, då 42 procent av respondenterna instämmer helt eller delvis i påståendet, se Figur 88. För människors hälsa är det 29 procent som svarar att de är oroliga medan 37 procent svarar att de är oroliga för faror/risker kopplat till Bolidens gruvverksamhet.

Enkätrespondenternas kommentarer till påståendena speglar resultaten i diagrammet. Trots att acceptansen för verksamheten är hög, är närboende medvetna om riskerna kopplade till eventuell miljöpåverkan. Vissa respondenter nämner obehandlade gamla gruvområden och sjöar, exempelvis Hornträsk, där fisken under en period försvann. Samtidigt framhåller andra att bolaget ligger i framkant när det gäller miljöarbete. Flera har uttryckt att det finns flera exempel på att naturen har återhämtat sig efter att bolaget genomfört efterbehandlande åtgärder. Flera respondenter noterar också att djurlivet är rikt i traktens skogar, medan andra påpekar att störningar såsom högt buller vid provborringar eller trafikflöden inte är gynnsamt för djuren.

Angående gruvverksamhetens påverkan på människors hälsa, är det flera enkätrespondenter som uttrycker en medvetenhet om Bolidens systematiska arbetsmiljö- och säkerhetsarbete. Exempelvis, att "arbete i gruvan har aldrig varit säkrare än idag". Ett par respondenter nämner dock buller som en negativ bieffekt av verksamheten, vilket stör både "sömnen på nätterna" och "utomhuslivet". Dock är den typen av kommentarer inte många.

När det gäller den upplevda oron för faror och risker kopplade till Bolidens gruvverksamhet, lyfter flera enkätrespondenter i kommentarerna till påståendet, att det är särskilt oroliga för trafiksäkerheten i samband med *"stora, tunga malmtransporter på vägarna"*. Risken för dammhaveri och dess konsekvenser nämns också av flera, samtidigt som förtroendet för bolaget och dess systematiska säkerhetsarbete återigen framkommer tydligt i kommentarerna.

Ett par respondenter har dessutom lämnat mer övergripande filosofiska reflektioner kring gruvverksamhetens betydelse, bland annat i relation till samiska levnadsvanor samt de risker och möjligheter som kan uppstå vid en kris- eller krigssituation.

*"Ingen riskfri verksamhet med gruvdrift. Även tunga transporter med delvis bedrävlig vinterväghållning
/.../
bidrar till en viss oro."*

*"Det finns alltid en risk för att något skulle kunna hända som man inte har kunnat förutse.
Vad händer tex vid ett kraftigare jordskalv."*

"Boliden har säkerheten först som sitt motto och de är väldigt noggranna med allt."

*"Trafikkulturen vid skiftbyte är mycket dålig. Känner till Bolidens gedigna säkerhetsarbete "on sight",
men skiftesbyttarrallyt är under all kritik. Här kan Boliden agera tydligare."*

*"Sabotage är något som vi kan diskutera ibland kopplat till säkerhetsläget. Hur det skulle kunna vara.
I övrigt har vi kunnigt säkerhetstänk genom generationer av brandmän.
Viktigt vara uppdaterad på signalsystem och få info av företaget."*

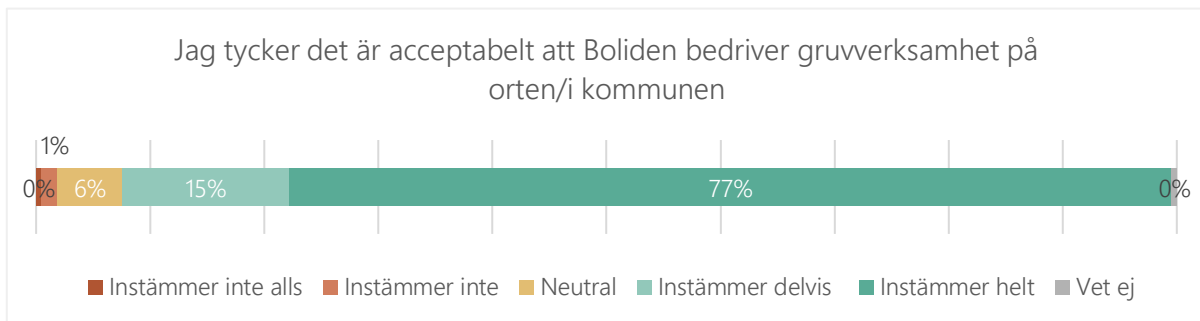
*"När gruvindustrin går före ekologisk och social hållbarhet, natur och samiska levnadsförhållanden,
finns en oro."*

"Kan gruvan funka som ett skyddsrum eller bunker vid en eventuell krigssituation?"

6.4 Indikator 4: Acceptans av gruvan/gruvområdet

För indikator 4 - Acceptans av gruvan/gruvområdet, är indikatorvärdet högt (4,7). Som Figur 89 nedan visar instämmer hela 92 procent av enkätrespondenterna i påståendet "Jag tycker det är acceptabelt att Boliden bedriver gruvverksamhet på orten/i kommunen".

Figur 89: Sammanställning från enkätundersökningen på ovan påstående.

Acceptansen för gruvverksamheten är således mycket hög bland respondenterna. I kommentarerna till påståendet framhåller flera enkätrespondenter att de uppskattar de arbetstillfällen som skapas och ser ett samband mellan gruvnäringen i regionen och möjligheterna att bo kvar i området. Flera påpekar att gruvnäringen endast kan bedrivas där malmen finns och att det är positivt med en lokal gruvaktör som tar ansvar.

Fördelarna med gruvverksamheten anses överväga nackdelarna. En förbättringsmöjlighet som nämns är ett större samhällsengagemang med särskilt fokus på barn och unga.

I akademisk litteratur om gruvnäring används begreppet *social licence to operate*, vilket avser social acceptans hos det lokala samhället för gruvprojekt eller verksamheter. Acceptansen kan delas in i olika grader, där den lägsta nivån ett är *Acceptans* (eng. acceptance), nivå två är *Godkännande* (eng. approval) och den högsta, tredje nivån är *Delaktighet* (eng. co-ownership (MacPhail, Lindahl Beland & Bowles, 2023, s. 72:19-36). Vid nya gruvetableringar, särskilt när dessa drivs av nya aktörer, är den lägsta nivån av enbart *acceptans* hos lokalsamhället en stor utmaning att uppnå.

Den höga acceptans som Bolidenområdet synes ha hos lokalsamhället är unik för en industriverksamhet, och rapportförfattarna vågar påstå att Bolidenområdet nått den andra nivån av social acceptans av lokalsamhället – nämligen lokalsamhällets *godkännande (approval)*, som innebär att samhället stödjer verksamheten och anser att den är acceptabel.

7 Sammanfattande diskussion

Att analysera Bolidenområdets påverkan på lokalsamhället har varit en komplex uppgift, då området innefattar flera gruvster är det därmed flera orter och kommuner som betraktas som *närsamhällen*. Eftersom bolaget har funnits på platsen i över hundra år krävs en analys av olika historiska kontexter och förändringar. Studien har därför behövt beakta bolagets historiska utveckling för att kunna förstå dess påverkan på lokalsamhället i nutid.

Fyra kommuner – Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå – berörs av Bolidenområdet. Skellefteå kommun i jämförelse med gruvkommunerna Gällivare och Kiruna är en relativt stor kommun. Staden Skellefteå erbjuder ett brett utbud av service, och arbetsmarknaden samt näringslivet präglas av större variation. Detta innebär att beroendet mellan platsens livskraft och Bolidenområdets verksamhet inte är lika starkt som det är i exempelvis Gällivare eller Kiruna kommun, där gruvnäringen har en mer central roll.

Detta innebär att beroendet mellan platsens livskraft och Bolidenområdets verksamhet är mer utspritt och mindre direkt kopplat jämfört med exempelvis Gällivare eller Kiruna kommun, där gruvnäringen utgör en betydande och ofta dominerande del av den lokala ekonomin och samhällsutvecklingen. I

Bolidenområdet bidrar verksamheten visserligen till regional utveckling och sysselsättning, men påverkan är mer diversifierad och samverkar med andra näringsgrenar och faktorer, vilket skapar ett bredare och mer komplext socioekonomiskt sammanhang.

Bolidenområdets betydelse som en regional näringslivsmotor och som arbetsgivare i regionen är betydelsefull. Bolidenområdets verksamhet är en viktig möjliggörare för att människor ska kunna bo i mindre samhällen och byar, belägna på längre avstånd från större städer, som Malå (antal invånare 2961), Lycksele (antal invånare 12 130) och Norsjö (antal invånare 3980). Detta lyfts särskilt av enkätrespondenterna bosatta i närheten av Kristinebergsgruvan i Lycksele och Malå kommun. Den allmänna trenden där flyttströmmar går mot större städer, och kustnära städer, där servicen är centraliserad till centralorten. Blir arbetsplatser belägna på mindre orter och i inlandskommuner särskilt viktiga för att balansera de dominerande trenderna och bidra till att service i någon omfattning, skulle kunna finnas kvar i de mindre orterna som exempelvis Kristineberg. De samhällsekonomiska effekterna genom Bolidenområdets bidrag till kommunernas skattebas är mycket tydliga vid mindre kommuner som Malå kommun, där inkomster från Bolidenområdets anställdas inkomstskatt utgör totalt 8,1procent av kommunens totala skatteintäkter.

Utöver de ca 700 direkta arbetstillfällena som finns hos Bolidenområdet, skapar gruvverksamheten även indirekta arbetstillfällen i leverantörsled och inducerade arbetstillfällen i kringnäringar. Sedan året 1924 har Boliden drivit totalt 34 gruvor i Skelleftefältet, vilket har skapat möjlighet för flera lokala bolag att utvecklas verksamma inom teknikutveckling, transport, anläggning, bergborrning- och förstärkning. Flera av de lokala bolag som har sina rötter i den lokala gruvnäringen, har haft en framgångsrik utveckling, medan Bolidenområdet är en mycket viktig kund för flera, är flera av de bolagen självgående med en bredd kundbas och därmed inte direkt beroende av Bolidenområdets verksamhet. Flera av de intervjuade

lokala bolagen berättar även att tillsammans med Boliden, drivs det flera innovationsprojekt. Den långa historien, antal gruvprojekt i regionen och samarbete med ett nätverk av andra bolag inom branschen bevitnar om att Bolidenområdets gruvverksamhet har varit och är än idag en motor i det lokala näringslivsekosystemet som driver utvecklingen framåt. Detta gör bolaget även till en attraktiv (framtida) arbetsplats och inspirerar unga till vidare utbildning till kunskapskrävande yrken.

Medan Boliden och Bolidenområdets verksamhet har en övervägande positiv inverkan på den sociala och socioekonomiska situationen i regionen, har rapportskrivarna bedömt påverkan på rennäringen som negativ. Detta utifrån argument att intrång på renbetesmarken påverkar rennäringen negativt genom minskande betesarealer och störningar på driften, dock om Boliden och Bolidenområdet i synnerhet har ett långtgående samarbete och dialog med berörda samebyarna.

Tillsammans har det utarbetats verksamhetsanpassande åtgärder vid gruvprojekt som exempelvis Rävliiden och medverkats i akademiska forskningsprojekt. Medan allmän kunskap om rennäringens förutsättningar och behov är mycket lågt i Sverige, finns det hos Bolidens och Bolidenområdet båda kunskaper om gruvverksamhetens påverkan på rennäringen samt vilja att samarbeta med berörda samebyar. Bolagets interna initiativ att öka medarbetares kunskap om rennäringens förutsättningar och tradition anses som en förebild i syftet att överbrygga det kunskapsgapet som finns mellan *Industri Sverige* och *samiska näringar*, något som flera större båda privata och offentliga arbetsgivare i Norra Sverige borde inspireras av.

Hela 92 procent av respondenterna instämmer helt eller delvis att det är acceptabelt att Boliden bedriver gruvverksamhet på orten/i kommunen. Det är unikt med en sådan hög acceptans för en industriverksamhet, och Bolidenområdet anses ha nått en nivå av acceptans hos lokalsamhällena. Detta förklaras dels genom Bolidenområdets långa historia i Skellefteåfältet och den lokala näringslivskonstellationen där flera bolag är investerade i framgången av gruvnäringen, dels genom bilden av bolaget som en seriös aktör och arbetsgivare i regionen där 86 procent av enkätrespondenterna anger att deras uppfattning av bolaget Boliden är positiv.

Viss oro för Bolidenområdets miljö- och hälsopåverkan samt för faror/risker finns, men det tycks samtidigt finnas tillit till att Boliden har kontroll över gruvans säkerhet och miljöpåverkan. Hela 55 procent av enkätrespondenterna har svarat att de har en anhörig eller släkt som har arbetat för Bolidens gruvverksamhet eller att de själva arbetar eller har arbetat för Bolidens gruvverksamhet. Detta betyder också att närboende till Bolidenområdets verksamhet har en personlig relation till bolaget och genom detta även högre kunskapsläge kring bolagets satsningar inom miljö, arbetsmiljö och säkerhet och en grund till acceptans.

Avslutningsvis kan det utifrån denna sociala- och socioekonomiska hållbarhetsanalys konstateras att Bolidenområdets verksamhet uppfattas bidra positivt till lokalsamhället. Om Bolidenområdet skulle avveckla sin verksamhet skulle effekterna bli påtagliga i regionen. Västerbotten skulle tappa sin största privata arbetsgivare. Försvinner arbetstillfällena i Bolidenområdets verksamhet (gruvor med tillhörande anriktningsverk) påverkas även antalet arbetstillfällena i Bolidens smältverk i Rönnskär samt i bolagets huvudkontor i Boliden. Räknar man in indirekta och inducerade arbetstillfällena inom leverantörsled och

stödindustrier, skulle tusentals arbetstillfällen försvinna och arbetslösheten öka i alla fyra kommuner som berörs av Bolidenområdets verksamhet (Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå). Detta är även de tillfrågade i enkätundersökningen helt eniga med då hela 96 procent av enkätrespondenterna instämmer helt eller delvis i påståendet "Jag tror att orten/kommunen skulle påverkas negativt om Bolidens verksamhet i Bolidenområdet lades ner",

Nedläggning av Bolidenområdets verksamhet skulle även innebära konsekvenser på nationell nivå genom minskad metallexport och samt för hela EU som strävar mot högre självförsörjningsgrad gällande kritiska jordartsmetaller som är viktiga för att klara klimatomställningen som exempelvis koppar, zink och tellur, som utvinns i Bolidenområdets gruvor.

8 Förbättringspotential

Boliden och Bolidenområdet har en positiv inverkan på den sociala och socioekonomiska situationen i Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå kommun. Ständiga förbättringar är en central del av Bolidens vision, och därför presenteras i detta kapitel, tre konkreta förslag på utvecklingsområden för verksamheten att arbeta vidare med. Förslagen nedan föreslås av rapportskrivarna utifrån det som har kommit fram i studien.

1. Utarbeta struktur och riktlinje/policy för närboendemöten utifrån bolagets och verksamhetens kommunikationsstrategi

Betyget för indikatorn *information och dialog* bedöms vara relativt lågt. Det är positivt att det finns en kultur av närboendemöten vid Bolidenområdets verksamhet, dock anser mindre än 50 procent av enkätrespondenterna att de inte får tillräckligt med information från bolaget. Detta innebär ett gap mellan vad bolaget upplever är tillräcklig information och vad upplevelsen hos de närboende är tillräckligt.

Nedan följer konkreta förslag för genomförande:

- Närboendemöten och samrådsmöten: Uppfattar närboende skillnaden mellan närboendemöten och samrådsmöten? Överväg att tydliggöra skillnad mellan närboendemöten och samrådsmöten.
- Information och kommunikation: Överväg att specificera vilken typ av information som bör skickas ut via info-blad eller annonser i tidningen etc.? Vilken information bör delas direkt vid närboendemöten?
- Förväntningar och mötesfrekvens: Vad kan närboende förvänta sig av närboendemöten, särskilt när de uttrycker oro eller tar upp ärenden på plats? Hur ofta bör närboendemöten hållas för att säkerställa god dialog och information?

2. Riktlinjer för sponsring, för att möjliggöra en mångfald och varierande utveckling

Bolidenområdet sponsrar lokala föreningar i Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Malå kommun. I samband med bolaget 100 års jubileum har bolaget även skapat ett Aktivitetspark vid Sidtjärn i Boliden, ett initiativ som har visat sig i studien vara uppskattat av närboende. 45 procent av enkätrespondenterna i denna studie uppger att de bedömer att Bolidenområdet bidrar positivt till det lokala föreningslivet, men listan

av de sponsrade föreningar som framkommit från uppgifter av Bolidenområdet är kort och domineras av idrottsföreningar. Vilken även uttrycktes av enkätrespondenterna i enkätstudien att det finns förbättringsmöjlighet för större samhällsengagemang med särskilt fokus på barn och unga.

Nedan följer konkreta förslag för genomförande:

- Bredda sponsringen till lokala föreningar inom olika verksamhetsområden som exempelvis kultur eller natur, utöver idrottsverksamhet. För att nå flera samhällsmedlemmar och stötta en mångfaldig och varierande utveckling av fritidsaktiviteter som i sin tur bidrar till platsernas ökade attraktivitet och öka bolagets synlighet.
- Överväga om det finns skäl för att förbättra extern information om hur föreningar kan ansöka för sponsring hos Bolidenområdet.
- Överväg om det finns möjlighet att utarbeta interna riktlinjer för sponsring, angående mångfald och summer.

3. Prioritera långsiktiga samarbeten hos organisationer/föreningar som är betydande för samhällsutvecklingen på byn/orten

Även om en majoritet, 62 procent av enkätrespondenterna instämmer helt eller delvis att Boliden är engagerad i hemkommunens/ortens utveckling, finns det flera kritiska röster som lyfter att bolaget Boliden inte längre anses som en aktör i samhället som tar ansvar för föreningsliv, kultur- eller fritidsanläggningar. Oavsett om det inte ligger i bolagets kärnaffär att ta ansvar idag, har bolaget frihet och möjlighet att samarbeta med andra samhällsaktörer.

Nedan följer konkreta förslag för genomförande:

- Överväg långsiktiga samarbetsavtal med organisationer och samhällsaktörer som är viktiga för lokalsamhällen. Service eller ungdomsverksamhet på orten där Bolidenområdet har verksamhet. Exempelvis Kristinebergs fritid ekonomiska förening är för orten Kristineberg.

9 Uppföljning

9.1 Uppföljning av studien

Denna sociala- och socioekonomiska hållbarhetsanalys bör följas upp och uppdateras om fem år (2030) för att följa utvecklingen av den sociala och socioekonomiska situationen i samhällen som berörs av Bolidenområdet samt av Bolidens utvecklingsarbete med dessa frågor. Detta föreslås ske genom att rapporten uppdateras med information på följande sätt:

- Intervjuer med de aktörer som intervjuats i denna studie samt med eventuella ytterligare aktörer som bedöms relevanta för en uppdaterad bild av situationen. Att intervjua Malå och Mausjaur skogssamebyar ska prioriteras.
- En mindre enkätundersökning med de frågor som är kopplade till de fyra indikatorerna för att följa utvecklingen av indikatorerna över tid.
- Uppdatering av statistik gällande de socioekonomiska aspekter som presenteras i denna rapport.

Efter ytterligare fem år (2035) kan det vara lämpligt att göra en fullständig uppdatering av denna rapport.

9.2 Återkoppling till deltagare

Återkoppling till de som deltagit i studien är viktig. Som deltagare vill man gärna veta vad som hände med den informationen man delade med sig av och vad resultatet blev.

Återkoppling till de som deltagit i enkätundersökningen kommer ske genom en vykortshälsning med ett tack, kort information om studien samt var den går att hitta. Studien ska publiceras på Bolidenområdets hemsida.

Återkoppling till de som deltagit i studiens intervjuer sker via ett personligt mejl med information om studien och var den går att hitta.

Appendix

10 Referenser

Allabolag.se. (u.å.). *Företagsinformation*. UC Affärsinformation AB. [Allabolag – Nyckeltal, Resultatredovisning och Befattningar för svenska företag](#)

Amnesty International Sverige. (u.å.). *Samers rättigheter*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.amnesty.se/vara-rattighetsfragor/klimatrattvisa/samers-rattigheter/>

Boliden Mineral AB. (2020, 30 april). *Samrådshandling inför ansökan om ändringstillstånd för Kristineberg* [PDF]. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.boliden.com/48e719/globalassets/operations/mines/the-boliden-area/samradshandling-infor-ansokan-om-andringstillstand-for-kristineberg-20200430.pdf>

Boliden. (2021, 27 april). *Investering i utvidgning av Boliden Kristineberg*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://investors.boliden.com/sv/press/investering-i-utvidgning-av-boliden-kristineberg-1910082>

Boliden. (2024a). *Företagspresentation* [PowerPoint-presentation]. Internt material

Boliden. (2024b, 19 januari). *Hundraåring av särskilt kulturhistoriskt värde*. <https://www.boliden.com/sv/nyheter/centenarian-of-special-value/>

Boliden. (2025, 20 mars). *Års- och hållbarhetsredovisning 2024*. <https://investors.boliden.com/sv/investerare/rapporter-och-presentationer/ars-och-hallbarhetsredovisning>

Boliden. (u.å.-a). *Operations*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.boliden.com/operations/>

Boliden. (u.å.-b). *Purpose, vision and values*. Hämtad 20 februari 2025 från <https://www.boliden.com/operations/about-boliden/purpose-vision-and-values/>

Botnia Exploration Holding AB. (2025, 7 februari). *Bokslutskommuniké januari–december 2024*. <https://www.botniaexploration.com/press/bokslutskommunike-januari-december-2024/>

Ekonomifakta. (2025, 5 februari). *Bostadssituation per kommun*. https://www.ekonomifakta.se/sakomraden/makroekonomi/bostader/bostadssituation-per-kommun_1210824.html

EY. (2016). *Boliden's Job Creation and Contribution to GDP and Tax*. Ernst & Young.

Fineman, J. (2024, 22 februari). *Näringslivsanalys Västerbottens län 2017–2022*. Analysportal NORR. <https://analysportalnorr.se/wp-content/uploads/2024/04/Vasterbotten-2017-2022-24022368-Skrivskyddad.pdf>

Flodberg, C., & Österberg, A. (2025). *Effekter på utbud och efterfrågan av en åldrande befolkning* (Staff Memo). Sveriges Riksbank. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.riksbank.se/sv/press-och-publicerat/nyheter-och-pressmeddelanden/nyheter/2025/problemerna-med-aldrande-befolkning-kan-paverka-prognoser-mer/>

Folkhälsomyndigheten. (2022). *Vad är social hållbarhet för oss?*. Hämtad 21 maj 2025 från

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/>

Folkhälsomyndigheten. (2023, 30 mars). *Hur hänger livsvillkor och hälsa ihop?* Hämtad 21 maj 2025 från

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/tolkad-rapportering/folkhalsan-i-sverige/hur-hanger-livsvillkor-och-halsa-ihop/>

Folkhälsomyndigheten. (2025a). *Medellivslängd efter kön och region. År 2019–2023*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://fohm->

[app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata_A_Mo8_Halsoutfall/](https://fohm-app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata_A_Mo8_Halsoutfall/)

Folkhälsomyndigheten. (2025b). *Andel med god självskattad hälsa efter kön och region. År 2019–2023*.

Hämtad 21 maj 2025 från <https://fohm->

[app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata_A_Mo8_Halsoutfall/](https://fohm-app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata_A_Mo8_Halsoutfall/)

Folkhälsomyndigheten. (2025c). *Andel med gott psykiskt välbefinnande efter kön och region. År 2021–2024*.

Hämtad 21 maj 2025 från <https://fohm->

[app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata_A_Mo8_Halsoutfall/](https://fohm-app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata_A_Mo8_Halsoutfall/)

Folkhälsomyndigheten. (u,d). *Vad är psykisk hälsa?* Hämtad 21 maj 2025 från

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/vad-ar-psykisk-halsa/>

Hifab AB (2023): *Modell för social- och socioekonomisk hållbarhetsanalys*, Hifab AB på uppdrag av Boliden Mineral AB, 2023–09–XX

Hifab AB. (2016). *Översiktlig socioekonomisk studie avseende Bolidenområdets verksamhet*. Hifab AB.

Kløcker Larsen, R., & Boström, M. (2021). *Låt renen få igen landet som det var: Konsekvenser av gruvan och vägen på Stihken för Vilhelmina Södra sameby* (SEI Working Paper No. 2021-07). Stockholm Environment Institute. <https://doi.org/10.51414/sei2021.007>

Luleå tekniska universitet. (2023, 22 november). *Boliden*. <https://www.ltu.se/om-universitetet/strategiska-partnerskap/boliden>

Lundmark, H. E. (2024, 19 januari). *Maurleden – byn som försvann*. Nättidskriften Västerbotten förr & nu.

<https://nattidskriftenvasterbotten.se/article/maurliden-%E2%80%93-byn-som-f%C3%B6rsvann-1705182167150x232354372259676160>

Lycksele kommun. (2018, 2 maj). *Kulturföreningar*. Hämtad 21 maj 2025 från

<https://www.lycksele.se/kommun/kultur-och-fritid/foreningsliv/kulturforeningar/>

Lycksele kommun. (2024, 30 april). *Årsredovisning 2023*.

<https://www.lycksele.se/globalassets/dokument/6-kommun-och-politik/ekonomi/arsredovisning-2023.pdf>

Lycksele kommun. (2025). *Vision och mål*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.lycksele.se/kommun/kommun-och-politik/vision-och-mal/>

Lycksele kommun. (u.å.). *Utbildning*. <https://www.lycksele.se/leva-i-lycksele/utbildning/>

Länsstyrelsen Västerbotten. (2024). *Bostadsmarknadsanalys Västerbottens län 2024*. <https://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/om-oss/vara-tjanster/publikationer/2024/bostadsmarknadsanalys-vasterbottens-lanv2024.html>

MacPhail, F., Lindahl Beland, K. & Bowles, P. (2023). Why do mines fail to obtain a social license to operate?: Insights from Canada and Sweden. *The Extractive Industries and Society*, 10(2), 19–36. <https://doi.org/10.1016/j.exis.2022.101212>

Malå kommun. (2008). *Kulturmiljöprogram för Malå kommun*. <https://www.mala.se/media/by1lumau/kmv-program-mal%C3%A5.pdf>

Malå kommun. (2024, 20 november). *Årsredovisning 2023*. <https://www.mala.se/media/iuehp3mx/arsredovisning-2023.pdf>

Malå kommun. (u.å.). *Skola och utbildning*. <https://www.mala.se/utbildning-och-barnomsorg/skola-utbildning/>

Norsjö kommun. (2010). *Kulturmiljöprogram för Norsjö kommun*. [https://www.norsjo.se/wp-content/uploads/2020/10/kulturmiljoprogram.pdf?contentReference\[oaicite:3\]{index=3}](https://www.norsjo.se/wp-content/uploads/2020/10/kulturmiljoprogram.pdf?contentReference[oaicite:3]{index=3})

Norsjö kommun. (2023). *Strategi 2050: Norsjöbygden 2050 – vi ska bli fler!* Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.norsjo.se/kommun-politik/varldens-basta-vardag/strategi-2050/Norsjö kommun>

Norsjö kommun. (2024, 24 mars). *Årsredovisning 2023*. <https://www.norsjo.se/wp-content/uploads/2024/11/-5-arsredovisning-2023.pdf>

Norsjö kommun. (2025a, 14 april). *Utbildning och barnomsorg*. <https://www.norsjo.se/utbildning-och-barnomsorg/>

Norsjö kommun. (2025b, 29 januari). *Föreningsservice*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.norsjo.se/kultur-fritid/foreningsservice/>

Orbicon. (2019). *Rennäringsanalys Rävliiden: Gran sameby*.

Regeringskansliet. (2023, 6 februari). *Samernas nationaldag*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.regeringen.se/artiklar/2023/02/samernas-nationaldag/Regeringskansliet>

Regeringskansliet. (2024, 10 juli). *Acceleration för industrins gröna omställning och konkurrenskraft*. [https://www.regeringen.se/regeringens-politik/acceleration-for-industrins-grona-omstallning-och-konkurrenskraft/:contentReference\[oaicite:3\]{index=3}](https://www.regeringen.se/regeringens-politik/acceleration-for-industrins-grona-omstallning-och-konkurrenskraft/:contentReference[oaicite:3]{index=3})

Regionfakta. (2023, 18 december). *Största arbetsgivare – Västerbottens län*. Pantzare Information AB. [https://www.regionfakta.com/vasterbottens-lan/arbete/storsta-arbetsgivare/:contentReference\[oaicite:3\]{index=3}](https://www.regionfakta.com/vasterbottens-lan/arbete/storsta-arbetsgivare/:contentReference[oaicite:3]{index=3})

Regionfakta. (2025, 6 februari). *Branschstruktur – Västerbottens län*. Pantzare Information AB.

<https://www.regionfakta.com/vasterbottens-lan/naringsliv/branschstruktur/>

Riksantikvarieämbetet. (u.å.). *Regional tillväxt och utveckling*. Hämtad 21 maj 2025 från

<https://www.raa.se/samhallsutveckling/regional-tillvaxt-och-utveckling/>

Rogeman, A. (2021). *Mönstersamhället*. Natur & Kultur

Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). (2025). *Jämföraren – Rapport 206451*. Hämtad 21 maj

2025 från <https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren/?focus=16801&report=206451>

Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). (u.å.). *Bostadsmarknadsläge i kommunen totalt*

(Överskott=2, Balans=1, Underskott=0) [Nyckeltal 16673]. Hämtad 21 maj 2025 från

<https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren/?focus=16673&report=121849>

Samek Lodovici, M., Vasilescu, C., Melloni, E., Crippa, A., Drufula, S., Paladino, E., Patrizio, M., Pesce, F., Wiesand, A., Ateca-Amestoy, V., Valentino, P., Bacchini, F., Iannaccone, R. & Barca, F. (2022). *HERIWELL – Cultural heritage as a source of societal well-being in European regions: Final report*. ESPON EGTC.

https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/HERIWELL_Final_Report.pdf

Sametinget. (2025, 28 april). *Rennäringen i Sverige*. Hämtad 21 maj 2025 från

<https://www.sametinget.se/rennaringen-sverige>

Skellefteå kommun. (2024, 22 april). *Årsredovisning 2023*.

<https://skelleftea.se/download/18.5b0227df18f378cc55f416d/1715169766849/%C3%85rsredovisning%2023%2C%20fastst%C3%A4lld.pdf>

Skellefteå kommun. (2024, 3 oktober). *Avgörande insatser sker efter varselbeskedet*.

<https://skelleftea.se/invanare/arkiv/nyhetsarkiv/kommun-och-politik/2024-10-03-avgorande-insatser-sker-efter-varselbeskedet>

Skellefteå kommun. (2025a, 14 maj). *Arbetsliv och tillväxt: Grön tillväxtmotor*. Hämtad 21 maj 2025 från

<https://skelleftea.se/2030/start sida/arbetsliv-och-tillvaxt#grontillvaxtmotor>

Skellefteå kommun. (2025b). *Skellefteå 2030 – Strategi för hållbar samhällsomvandling*. Hämtad 21 maj

2025 från <https://skelleftea.se/2030/start sida>

Skellefteå kommun. (2025c, 25 april). *Gymnasieprogram*. <https://skelleftea.se/invanare/start sida/forskola-skola-och-utbildning/gymnasium/program>

Skellefteå kommun. (2025d, 24 april). *Gymnasium*. <https://skelleftea.se/invanare/start sida/forskola-skola-och-utbildning/gymnasium>

Skellefteå kommun. (2025e, 13 mars). *Det svenska föreningslivet*. Hämtad 21 maj 2025 från

<https://skelleftea.se/invanare/start sida/uppleva-och-gora/forenings--och-kulturstod/det-svenska-foreningslivet>

Skellefteå museum. (1980). *Bebyggelsen i Boliden* (Kulturhistorisk bebyggelseinventering i Skellefteå kommun, Nr 10). Skellefteå museum.

Skolverket. (2025, 12 maj). *Introduktionsprogram*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/gymnasieprogrammen/introduktionsprogram>

Statistiska centralbyrån. (2021, 25 november). *Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) och Registerbaserad lönesummestatistik (LSUM) 2020*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/utbud-av-arbetskraft/registerbaserad-arbetsmarknadsstatistik-rams/pong/statistiknyhet/registerbaserad-arbetsmarknadsstatistik-rams-och-registerbaserad-lonesummestatistik-lsum-2020/>

Statistiska centralbyrån. (2022, 24 november). *Förvärvsarbetande pendlare 16–74 år över kommungräns efter bostadskommun, arbetsställe kommun och kön, ny tidsserie. År 2019–2021*.

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0207_AM0207Z/AM0207PendKomA04N/Statistikdatabasen

Statistiska centralbyrån. (2023, 27 februari). *Valdeltagande i Sverige*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/valdeltagande-i-sverige/>

Statistiska centralbyrån. (2024). *Socioekonomisk indelning (SEI)*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/socioekonomisk-indelning-sei/>

Statistiska centralbyrån. (2024a, 13 juni). *Medellöner i Sverige*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/medelloner-i-sverige/>

Statistiska centralbyrån. (2024b). *Lönestatistik – Hur mycket tjänar...?* <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/lonesok/Search?lon=stenbrott>

Statistiska centralbyrån. (2024c, 24 maj). *Befolkningens utbildning – Statistikdatabasen*. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_UF_UF0506/Utbildning/

Statistiska centralbyrån. (2024d, 20 december). *Hushåll efter hushållstyp, hushållsställning, ålder och kön. År 2011–2024*. Hämtad 21 maj 2025 från

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_HE_HE0111_HE0111A/HushallIT31/

Statistiska centralbyrån. (2025a, 21 februari). *Befolkningsstatistik efter region och kön. Månad 2000M01–2024M12*. Hämtad 21 maj 2025 från

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101G/ManadBefStatRegion/able/tableViewLayout1/

Statistiska centralbyrån. (2025b, 21 februari). *Befolkningens medelålder efter region och kön. År 1998–2024*. Hämtad 21 maj 2025 från

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101B/BefolkningMedelAlder/

Statistiska centralbyrån. (2025c, 21 mars). *Demografisk försörjningskvot efter region. År 2000–2024*. Hämtad 21 maj 2025 från

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/FkvotHVD/

Statistiska centralbyrån. (2025d, 15 april). *Befolkningsprognos för Sverige*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/befolkningsprognos-for-sverige/>

Statistiska centralbyrån. (2025e). *Befolkningsstatistik*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/befolkningens-sammansattning-och-utveckling/befolkningsstatistik/>

Svemin. (2025). *Därför är gruvnäring viktigt för Sverige*. Hämtad 21 maj 2025 från <https://www.svemin.se/lar-dig-mer/darfor-ar-gruvnaring-viktigt-for-sverige>

Svenskt Näringsliv. (2024, 25 september). *Ranking Lokalt företagsklimat 2024*. <https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/lokalt-foretagsklimat/ranking-lokalt-foretagsklimat-2024-1219898>

Sveriges geologiska undersökning. (2024). *Gruvor i Sverige*. Hämtad 20 februari 2025 från <https://www.sgu.se/bergsstaten/gruvor/gruvor-i-sverige-2/>

Sveriges Kommuner och Regioner. (2025, 19 maj). *Stöd och verktyg för att möta demografins utmaningar*. <https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/medborgardialogsamverkan/stodochverktygforattmotademo-grafinsutmaningar.86995.html>

SVT Nyheter. (2013, 18 juni). *Det anrika gruvkontoret hamnar åter i Bolidens ägo*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/gamla-gruvkontoret-ater-i-bolidens-agoSVT+Nyheter+1SVT+Nyheter+1>

SVT Nyheter. (2025, 10 mars). *Rönnskär i Skellefteå varslar 200 anställda*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/ronnskar-i-skelleftea-varslar-200-anstallda>

Tillväxtanalys. (2009, 18 december). *Regional tillväxt 2009 – en rapport om tillstånd och utveckling i Sveriges FA-regioner* (Rapport 2009:12, Dnr 2009/060). Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser. <https://www.tillvaxtanalys.se/publikationer/rapport/rapportserien/2009-12-18-regional-tillvaxt-2009---en-rapport-om-tillstand-och-utveckling-i-sveriges-fa-regioner.htmlTillväxtanalys+2Tillväxtanalys+2growthanalysis.se+2>

Trafikanalys. (2013, 13 juni). *Arbetspendling i Norrbottens och Västerbottens län – en nulägesanalys* (Rapport 2013:5). Trafikanalys. https://www.trafa.se/PageDocuments/Rapport_2013_5_Arbetspendling_i_Norrbottens_och_Vaesterbottens_laen_-_en_nulaegesanalys_komp.pdfTrafikanaly

Tyréns. (2024). *Rennäringsanalys: Ändringstillstånd för Mauriden*.

UNDP Sverige. (u.å.). *Globala målen för hållbar utveckling*. <https://globalamalen.se/>

Världens Längsta Linbaneförening. (u.å.). *Världens Längsta Linbaneförening*. Hämtad 22 maj 2025 från <https://www.linbanan.com/varldens-langsta-linbaneforening/>

Västerbottens museum. (1994). *Västerbotten, 1(1994), Guldriket*. https://vbm.se/vbmstorage/uploads/2017/09/1994_1.pdf

Intervjuer:

Bergteamet (2025): Emma Arvidsson, marknads- och inköpskoordinator, via Teams 2025-03-28

Bolidens Förening för Idrott (BFFI) (2025): Monica Hedlund, kanslist, via Teams 2025-03-05

Boliden skidklubb (2025): Marie Louise Nordin, styrelsemedlem, via telefon 2025-03-05

Fiskevårdsområdet Övre Klintforsån (FVO) (2025): Håkan Andersson FVOM kontaktperson, via Teams 2025-03-06

Jama Mining (2025): Eva Skinner, affärsutvecklare, via Teams 2025-03-17

Kristineberg Fritid Ekonomisk förening (2025): Elin Bystedt, styrelsemedlem, Tornégården, Kristineberg 2025-02-25

Masskaur, sameby. (2024): Peter Larsson, fd ordförande och Fredrik Jädeby, samebyns medhjälpare, Silvermuseet i Arjeplog 2024-08-21

Master Drilling Europe (2025): Thorbjörn Bäckström, sales manager, via Teams 2025-03-20

Renfors Åkeri (2025): Niklas Lundkvist, VD, via telefon 2025-03-31

Bilaga 1 – Enkät Bolidenområdet